

รายงานการศึกษา

เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ
ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ
(มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม มิติสังคม)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โดย

นายธเนตร หลงศรี

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติ สุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ในรูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการบริหารโครงการฯ อาทิ การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการจัดทำโครงการต่อไป รวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลและมีความสุข อย่างมีคุณค่า

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้บริหาร และคณะครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลความรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานศึกษาวิจัย ส่งผลทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

นายธนตร หลงศรี

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ชื่อเรื่อง	การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)
ผู้ศึกษา	นายธเนตร หลงศรี
สถานศึกษา	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
ปีที่ทำการวิจัย	2565

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในรูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของสำนักงาน กศน. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย สถิติวิเคราะห์ แบบสอบถาม จำนวน 7,856 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 35 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS) ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม/บริบทด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ควรพัฒนาครู กศน. ในด้านต่อไปนี้ ด้านหลักสูตร ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศ ด้านเครือข่ายการเรียนรู้ ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน. ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีความ

ชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ 2) ส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นศูนย์กลาง 3) เน้นการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวราบ และแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายใหม่อย่างต่อเนื่อง 4) เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม 5) พัฒนาครู กศน.อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ให้มีศักยภาพที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 มีมาตรการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ให้ผู้สูงอายุ “สุขภาพ สบายใจ ใช้เทคโนโลยีเป็น”

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุตามศักยภาพ/ความสนใจ อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคม และจัดให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

1.3 ส่งเสริมให้มี “ห้องสมุดมนุษย์” (Human Library) โดยใช้ผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็น “หนังสือมนุษย์” ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่ผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context) ควรประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงข้อมูลโครงการมากยิ่งขึ้น และเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการฯ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ควรปรับเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและเกณฑ์การเบิกจ่ายให้มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม จัดหาสื่อที่มีคุณภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย หลากหลาย สอดคล้องกับผู้สูงอายุ พัฒนาครู กศน.อย่างต่อเนื่อง ด้านกระบวนการ (Process) ควรปรับรูปแบบการจัดกิจกรรมตามบริบทของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคล จัดเตรียมกิจกรรมในรูปแบบ New Normal เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานและการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ด้านผลผลิต (Product) ควรมีระบบติดตาม ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมซ้ำในมิติที่ตนต้องการ เพื่อป้องกันการหลงลืมความรู้ ตระหนักถึงปัญหาของสภาพร่างกายผู้สูงอายุในการร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

ควรมีการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในภาพรวมทั้งประเทศ หรือเป็นรายจังหวัด หรือรายอำเภอ/เขต แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับการศึกษาในครั้ง นี้ เพื่อให้ทราบข้อดี/ข้อเสีย หรือจุดเด่น/จุดด้อยในแต่ละด้าน และนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหาร/พัฒนางาน กศน. ต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

- ชื่อเรื่อง** : รายงานการศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)
- ชื่อผู้ศึกษา** : นายธนตร หลงศรี
- ปีที่ดำเนินการ** : ปี พ.ศ. 2565 (เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2565)

การศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ในรูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของสำนักงาน กศน. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย สถิติวิเคราะห์ แบบสอบถาม จำนวน 7,856 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 35 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS) ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ จำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) รูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ซึ่งดำเนินการประเมินองค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ของโครงการ ผลการศึกษา มีดังนี้

1. ด้านบริบท (Context) พบว่า ก่อนจัดทำโครงการฯ สำนักงาน กศน. ได้มีการวางแผนทาง และเป้าหมายในการจัดทำโครงการฯ ไว้แล้ว โดยการศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานในการจัดทำโครงการฯ ซึ่งประกอบด้วย กฎหมายและนโยบายทางการศึกษา ความจำเป็นและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ ศักยภาพของหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน สภาพสังคม

เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีในปัจจุบัน และภาคีเครือข่าย รวมถึงสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในมิติของการศึกษา เพื่อนำมาใช้พิจารณาการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่เข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) อย่างมีนัยสำคัญและรวดเร็ว ซึ่งคาดว่าอีก 30 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2583) จะเพิ่มเป็นร้อยละ 31 (20.5 ล้านคน) ยิ่งทำให้โครงสร้างทางอายุของประชากรไทยเป็นประชากรสูงวัยอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ถือได้ว่าสำนักงาน กศน. มีแนวทางในการออกแบบและจัดทำโครงการฯ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งในด้านความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กฎหมาย และนโยบายทางการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และภาคีเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การจัดทำโครงการฯ ที่ดี มีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ และบริบทต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป และรองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัยในปัจจุบัน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า สำนักงาน กศน. ได้จัดทำแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการจัดทำตัวอย่างหลักสูตรที่มีจุดประสงค์ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้/รูปแบบการจัดกิจกรรม ระยะเวลา และการวัดผลประเมินผลที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ รวมถึง มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครู กศน. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติให้กับผู้สูงอายุ และสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานโครงการฯ ตามจำนวนผู้สูงอายุที่ได้จากการสำรวจ ในแต่ละพื้นที่ของหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. จากการติดตาม พบว่า สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ มีบุคลากรที่รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ มีระบบการกำกับ ติดตาม ดูแลที่เหมาะสม รวมถึงมีการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงาน

3. ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า สำนักงาน กศน. ได้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุตามโครงการฯ ให้กับหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบ เพื่อนำสู่การปฏิบัติ มีการติดตามการดำเนินงานโครงการฯ เป็นระยะๆ โดยพบว่า สถานศึกษามีแผนการดำเนินงานโครงการฯ ที่ครบถ้วน และชัดเจน มีเอกสาร/คู่มือประกอบการดำเนินงาน มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด มีแผนการนิเทศ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณและเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม มีคู่มือการนิเทศ มีการนิเทศตามแผนที่หนด มีรายงานผลการ

นิเทศ และนำผลการนิเทศมาพัฒนางานอยู่เป็นระยะๆ นอกจากนี้ยังมีแผนการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมชัดเจน มีการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรตามแผน มีการสอนงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน

4. ด้านผลผลิต (Product)

4.1 **ผู้บริหาร กศน.** พบว่า บริหารงานตามโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆให้กับครู กศน.และผู้เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ส่งผลให้สถานศึกษามีผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กล่าวคือ สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุที่ชัดเจน ต่อเนื่อง มีหลักสูตรที่เหมาะสมและหลากหลายสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มีบุคลากรครูที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีทรัพยากรที่เอื้อต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ มีการกำกับติดตามงานอย่างเป็นระบบ มีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญ คือ มีภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมจัด และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการฯ อย่างเต็มที่ และต่อเนื่อง

4.2 **ครู กศน.** พบว่า ครู กศน. รั้บรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ รวมถึงมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ และสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริม และพัฒนาครูให้มีความรอบรู้ ความเข้าใจ และทักษะสำคัญในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ตามแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในด้านหลักสูตร ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการนิเทศ และด้านเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ครู กศน. มีศักยภาพในการการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

4.3 ผู้สูงอายุ

1) **มิติสุขภาพ** พบว่า ผู้สูงอายุมีสุขภาวะทางกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองที่มากขึ้น สามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับตน ส่งผลให้มีสุขภาพกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น

2) **มิติเศรษฐกิจ** พบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน และการออมมากยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้มีแผนในการใช้เงินและออมเงินในปัจจุบัน รวมถึงมองเห็นช่องทางในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้เสริมให้กับตน สามารถเข้าถึงอาชีพ เข้าถึงงานเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตน

3) มิติสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้สูงอายุสามารถจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยกับตนเองได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้พักอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย รวมถึงมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ ส่งผลให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม และปลอดภัย รู้เท่าทันภัยจากโลกออนไลน์

4) มิติสังคม พบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตน และรับรู้ถึงบทบาท สิทธิ หน้าที่ และสิทธิพึงมีพึงได้สำหรับตน รวมถึงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว ชุมชน ยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีจิตอาสา สามารถทำตนให้เป็นแบบอย่างได้

5) ความคิดเห็นในภาพรวมของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกด้าน เป็นเพราะเนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง รวมถึงเวลาและรูปแบบการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการทำกิจกรรม รวมถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจนและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน. สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

1) **ด้านหลักสูตร** ควรคำนึงถึงหลักการของหลักสูตร ควรตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และในทุกระดับ รวมถึงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ด้านเป้าหมายของหลักสูตร ควรคำนึงถึงสมรรถนะของครู กศน. ที่มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ อย่างเป็นองค์รวม ด้านโครงสร้างหลักสูตร ควรเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่มุ่งให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรมีเนื้อหาที่เหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรนำหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะมาประยุกต์ใช้เป็นอย่างดี อย่างเป็นองค์รวม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ควรส่งเสริมงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง

2) **ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้** ควรสอดแทรกสมรรถนะที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเกิดสมรรถนะ/ผลลัพธ์ที่ต้องการ ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะให้มากขึ้น ด้วยการขยายต่อยอดกิจกรรมเดิม เพิ่มสถานการณ์/ประสบการณ์ให้ผู้รับบริการได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติให้มากขึ้น ควรออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้ง

(ผลลัพธ์) และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน ควรจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นการนำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และเจตคติในทุกหลักสูตร และควรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของผู้สูงอายุ

3) ด้านสื่อการเรียนรู้ ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ รวมถึงมีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในเรื่องการมองเห็น ควรใช้สื่อเสียงหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปภาพหรือตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น รวมถึงใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพราะสื่อที่สามารถใช้เรียนรู้ได้ตลอด ทุกที่ทุกเวลา สามารถดูซ้ำได้ตลอด ตลอดจนเนื้อหาของสื่อ ควรเน้นเนื้อหาที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนถึงศักยภาพของผู้สูงอายุ หรือเน้นถึงความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว ชุมชน

4) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงอย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชนสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ควรขยายฐาน/เพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) โดยเฉพาะแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตามที่ตนเองสะดวก สามารถดูซ้ำได้ตลอดเวลา รวมถึงมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วย

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมุ่งเน้นการวัดความสามารถอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ ไม่เน้นการใช้เวลากับการสอบวัดความรู้ตามตัวชี้วัด หรือวัดผลจากการกระทำที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ โดยวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ไม่อิงกลุ่ม และมีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติไว้ เพื่อใช้สำหรับการอ้างอิงและการตรวจสอบได้ ตลอดจนใช้เครื่องมือการวัดผล/ประเมินผลที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ เช่น ใช้การสัมภาษณ์ การพูดคุยถาม-ตอบ แทนการทำข้อสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น

6) ด้านการนิเทศ ควรมีคณะกรรมการการนิเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่าย โดยวิธีการนิเทศควรกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่เสริมสร้างการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูและคณะ เพื่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของงาน ควรกำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาอุปสรรค และประเด็นที่ต้องพัฒนา อาทิ การเข้าเยี่ยม การสังเกต การปรึกษาหารือ รวมถึงกำหนดกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกกิจกรรมตามความเหมาะสม อาทิ การปฐมนิเทศ การสาธิต การประชุม ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน อาทิ แบบทดสอบ แบบสำรวจ ฯลฯ

7) **ด้านเครือข่ายการเรียนรู้** ควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับตัวผู้นำเครือข่าย เพื่อสามารถระดมความร่วมมือ ร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่มได้อย่างพร้อมเพรียงและราบรื่น มีระบบการติดต่อสื่อสาร และการมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบสารสนเทศ มีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผ่านการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน.

1) กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการพัฒนาระบบงานในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้กับแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2) ส่งเสริมนวัตกรรมจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ครอบครัว/ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

3) เน้นการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวราบ และแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

4) เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5) พัฒนาครู กศน.อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ให้มีศักยภาพที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 มีมาตรการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ให้ผู้สูงอายุ “สุขภาพ สบายใจ ใช้เทคโนโลยีเป็น” เพื่อการติดต่อพูดคุยกับลูกหลานหรือญาติมิตรที่อยู่ห่างไกล และการสืบค้นข้อมูลจำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต รวมถึงการรู้เท่าทันภัยจากมิชชันนารีทางออนไลน์ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในปัจจุบัน

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุตามศักยภาพ/ความสนใจ อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน สังคม เช่น มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ มีศูนย์เรียนรู้ด้านอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ หรือมีศูนย์แนะแนวด้านอาชีพและการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

1.3 ส่งเสริมให้มี “ห้องสมุดมนุษย์” (Human Library) อย่างแพร่หลายในทุกพื้นที่ โดยใช้ผู้สูงอายุที่มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็น “หนังสือมนุษย์” หรือ “หนังสือมีชีวิต” (Living Book) ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่ผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

2.1 **ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context)** ควรประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงข้อมูลโครงการมากยิ่งขึ้น รวมถึงเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการฯ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบมากยิ่งขึ้น

2.2 **ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)** ควรปรับเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและเกณฑ์การเบิกจ่ายให้มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม โดยพิจารณาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมและจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการเป็นสำคัญ และจัดหาสื่อที่มีคุณภาพ อย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ รวมถึงพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ/ความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนพัฒนาครู กศน. อย่างต่อเนื่อง

2.3 **ด้านกระบวนการ (Process)** ควรปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมตามบริบทของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามวัน เวลา และสถานที่ที่สถานศึกษากำหนด โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่มย่อย ๆ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ผู้สูงอายุสะดวก รวมถึงจัดเตรียมกิจกรรมในรูปแบบ New Normal ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเหมาะสมกับสภาพชุมชนและผู้สูงอายุ เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโครงการฯและการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

2.4 **ด้านผลผลิต (Product)** ควรมีระบบติดตาม ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมซ้ำในมิติที่ตนต้องการ เพื่อป้องกันการหลงลืมความรู้ รวมถึงให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ว่าผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ถึง 100 ชั่วโมง/คน/ปี

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในภาพรวมทั้งประเทศ หรือเป็นรายจังหวัด หรือรายอำเภอ/เขต แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับการศึกษาในครั้งนี้อย่างสม่ำเสมอ/ข้อเสีย หรือจุดเด่น/จุดด้อยในแต่ละด้าน และนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารโครงการและพัฒนางาน กศน. ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) นางณัฐกฤตา พึ่งสุข ที่ได้ให้การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสังกัด ให้มีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้น รวมถึงคอยให้คำแนะนำ ปรีกษา และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการศึกษาวิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย อาจารย์บุศลิน ช่างสลัก และผู้เชี่ยวชาญ จากสำนักงาน กศน. ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และปรับปรุง แก้ไขให้กับผู้วิจัยในทุกขั้นตอน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดเวลาที่ทำการศึกษาจนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และคณะครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเข้าร่วมประชุมกลุ่ม ทำให้ได้ชุดข้อมูลความรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานศึกษาวิจัย ส่งผลทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณะครู และบุคลากรศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) ทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก และเป็นกำลังใจที่ดีให้กับผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณมารดา และครอบครัว ที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจและความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง คุณค่า และคุณประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทั้งหลาย และขอขอบพระคุณทุกท่านอีกครั้ง มา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	5
วิธีการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
นิยามศัพท์	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
บริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	15
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ	
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน	24
ความหมายของการประเมิน	24
ความหมายของการประเมินโครงการ	25
วัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินโครงการ	27
ประเภทของการประเมินโครงการ	28
การประเมินรูปแบบ CIPP Model	29
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต	33
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	39
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	47
การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ	54
แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)	หน้า
รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ	57
การนิเทศ รายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ	67
โครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ	91
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	96
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	98
วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล	101
การวิเคราะห์ข้อมูล	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
ตอนที่ 1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ	106
ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอด ชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.	150
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	159
สรุปผลการศึกษา	
ตอนที่ 1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ	159
ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอด ชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.	173

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ (ต่อ)	หน้า
อภิปรายผลการศึกษา	176
ตอนที่ 1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกายจิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ	176
ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอด ชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.	186
ข้อเสนอแนะ	189
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	197
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	198
คำดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC)	199
เครื่องมือการวิจัย : แบบสอบถามความคิดเห็นฯ	215
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม	249
ประเด็นคำถามในการประชุมกลุ่ม	250
สำเนาหนังสือขอความร่วมมือ	252
ประวัติผู้ศึกษาวิจัย	263

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนผู้เรียน ผู้รับบริการ และจำนวนผู้จัดการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2565	18
2.2	จำนวนบุคลากรศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ	19
2.3	ศูนย์การเรียนรู้ กศน. (ศกร.กศน.) สำหรับคนไทยในต่างประเทศ	19
2.4	กรอบการประเมินโครงการในรูปแบบ CIPP Model	32
2.5	จำนวนและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ ที่อยู่ อาศัย) จากผลการคาดคะเนประมาณประชากรของประเทศไทย (พ.ศ.2553 - 2583)	41
2.6	จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม และจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ	77
3.1	การกำหนดสัดส่วน และขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค	94
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในแต่ละภูมิภาค	94
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้บริหาร กศน.	107
4.2	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากครู กศน.	109
4.3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้สูงอายุ	111
4.4	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของผู้บริหาร กศน.	113
4.5	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านบริบทของผู้บริหาร กศน.	114
4.6	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านปัจจัยนำเข้าของผู้บริหาร กศน.	116
4.7	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านกระบวนการของผู้บริหาร กศน.	120
4.8	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านผลผลิตของผู้บริหาร กศน.	124
4.9	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของครู กศน.	126
4.10	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านบริบทของครู กศน.	127
4.11	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านปัจจัยนำเข้าของครู กศน.	129
4.12	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านกระบวนการของครู กศน.	133
4.13	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านผลผลิตของครู กศน.	137
4.14	จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละมิติ	139
4.15	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของผู้สูงอายุ	140
4.16	ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการด้านผลผลิตของผู้สูงอายุ	141

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	สัดส่วนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ พ.ศ. 2553 - 2583	40
2.2	อัตราการเพิ่มของประชากรรวมเปรียบเทียบกับประชากรวัยสูงอายุ พ.ศ. 2553-2583	42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับสังคมสูงวัย (Aging Society) และคาดว่าภายในปี พ.ศ. 2583 จะเปลี่ยนเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ซึ่งถือเป็น Mega Trend ที่นำมาซึ่งผลกระทบต่อบริบททางเศรษฐกิจและสังคมโลกอย่างรุนแรง โดยยุโรปและอเมริกาเหนือนั้น แชนหน้ากลายเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์แล้ว ตามมาด้วยเอเชีย นำโดย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และ ไทย ซึ่งจากการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเหตุผลหลักที่ทำให้โลกเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอัตราการเกิดที่ต่ำและประชากรอายุยืนยาว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงาน เพราะสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง ขณะที่อัตราการพึ่งพิงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผลิตภาพลดลง ทำให้งบประมาณของรัฐบาลก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย และส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) ในที่สุด ดังนั้นประเทศที่มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูงจำเป็นต้องมีนโยบาย และการวางแผนรองรับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น จากการรวบรวม วิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง กับประเด็นนโยบายรองรับสังคมสูงวัย พบว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องตระหนักถึงผลกระทบและให้ความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสังคมสูงวัย โดยเฉพาะพัฒนาการของกลไกและกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อรองรับสังคมสูงวัย จากหน่วยงาน องค์กร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ การเมือง ภาควิชาการ วิชาชีพ และภาคประชาสังคม เอกชน ที่มีนโยบาย ความสามารถ และแนวทางการดำเนินงานตามพันธกิจที่แตกต่างกัน (กรมกิจการผู้สูงอายุ : 2564)

สถานการณ์ของประเทศไทยในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมอย่างมาก เนื่องจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและเศรษฐกิจ ประเทศไทยเผชิญกับการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจำนวนประชากรสูงวัยเกือบถึงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดน้อยลงและคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2567-2568 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ และจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มที่ (Super-aged Society) ในปี พ.ศ. 2568 และจากการเปลี่ยนผ่านสังคมไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลด

น้อยลง การเตรียมความพร้อมของสังคมไทยเพื่อรองรับสังคมสูงอายุในทุกด้านจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างหลักประกันว่าผู้สูงอายุจะได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในทุกด้าน ทั้งระบบ ประกันสุขภาพหลัก ประกันทางสังคม เศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมการออม การสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ เพื่อลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ การเพิ่มกำลังแรงงาน ด้วยการจ้างงานผู้สูงอายุ สนับสนุนสวัสดิการ สังคม และการส่งเสริมการศึกษาในด้านต่าง ๆ การ Upskill และ Reskill เพื่อผู้สูงอายุจะได้รับการ พัฒนาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ : 2562)

ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยก็จะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ (Aged Society) ในขณะที่บ้านของผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย เพียงแค่ร้อยละ 7.3 เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น พื้นที่สาธารณะ อาทิ ตลาดสด ศูนย์บริการสาธารณสุข สวนสาธารณะ สถานีขนส่ง ศาสนสถานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ยังคงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด ราวจับ บันไดทางเดิน ห้องน้ำ ฯลฯ ในขณะที่กฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 3 ฉบับ (พ.ศ. 2548, พ.ศ. 2555, และ พ.ศ. 2556) ยังไม่ได้มีการบังคับอาคารทุกประเภท ไม่บังคับย้อนหลัง กับอาคารที่สร้างก่อนการบัญญัติกฎกระทรวง ตลอดจนไม่มีการกำหนดบทลงโทษ หากไม่ปฏิบัติตาม จึงเป็นเหตุให้สภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะเป็นจำนวนมากยังคงไม่เหมาะสมและไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ จากสถิติผู้สูงอายุที่บาดเจ็บด้วยสาเหตุการพลัดตกหกล้ม ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของกระดูกสะโพกหัก จากข้อมูลระหว่างปีพ.ศ. 2559–2562 พบว่า มีจำนวน 141,895 ราย ซึ่งเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.5 จากปี พ.ศ. 2559 นำไปสู่ความพิการและทุพพลภาพ เป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และ รัฐต้องให้การดูแล และหากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดูแล รักษาพยาบาล ผู้สูงอายุที่หกล้ม กระดูกสะโพกหัก ศีรษะแตก จะเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาทต่อคน ซึ่งสูงกว่าต้นทุนการปรับสภาพบ้านให้มีความเหมาะสม และร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุที่รับการรักษาจากการหกล้ม ครั้งหนึ่งจะเสียชีวิตภายในระยะเวลา 1 ปี ดังนั้น ประเด็นสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นเร่งด่วนที่สำคัญมากที่ควรได้รับการแก้ไข และด้วยอายุที่เพิ่มมากขึ้น สภาพร่างกายก็เริ่มทรุดโทรมและเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีโรคประจำตัวเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น โดยผลกระทบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อาทิ ภาระค่าใช้จ่ายด้านการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้น และจากการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 60,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 220,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งรวมถึงกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long – term Care : LTC) ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ คิดเป็นปีละประมาณ 1 พันล้านบาทในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค คัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ และจัดหาผู้ดูแลด้านสุขภาพแบบไม่เต็มเวลา (กรมกิจการผู้สูงอายุ : 2561)

จากข้อมูลข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าสังคมสูงวัยมิใช่เป็นเรื่องของผู้สูงอายุเพียงวัยเดียว แต่เป็นเรื่องของคนทุกวัยและทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจที่ทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ครอบครัว อาสาสมัคร และชุมชน ที่จะต้องตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมไปด้วยกัน เพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ จากโจทย์ประเด็นท้าทายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ภาครัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปฏิรูประบบต่าง ๆ ในทุกมิติในวันนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืนในอนาคต ในอีก 15 ปี ที่จะมาถึงในไม่ช้านี้ เพื่อสร้างหลักประกันการดำรงชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และทั่วถึง สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จะถือเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต หากผู้สูงอายุซึ่งต่อไปถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีคุณภาพ จะกลายเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยพัฒนาประเทศ เป็นกำลังสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งนี้ การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เข้ามาเรียนเพื่อปรับวุฒิการศึกษา หรือดำเนินการในรูปแบบการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยที่เรียนในลักษณะการฝึกอบรมระยะสั้นผ่านหลักสูตรต่าง ๆ เช่น การฝึกอาชีพ เป็นต้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ : 2561)

ที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2560 โดยกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อคงภาวะติดสังคมให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมในชุมชนในหลักสูตรและรูปแบบที่หลากหลาย และผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงในครอบครัว ในชุมชน และเพื่อการมีงานทำของประชากรวัยแรงงาน การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยคงภาวะติดสังคมให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ รูปแบบของการศึกษาตลอดชีวิตดังกล่าว ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมที่ให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมได้ออกมาทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมกลุ่มนี้ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมมีพัฒนาการไปเป็นผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง (ติดบ้านและติดเตียง) トラาบเท่าที่ผู้สูงอายุยังสามารถคงสมรรถนะทางกาย จิตและสมองไว้ได้ยืนยาวขึ้นหรือตลอดชีวิต ย่อมสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชนและสังคมได้ อีกทั้งยังช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาของภาครัฐได้จำนวนมาก รวมถึงนางสาวตรีสุข เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. ได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในลักษณะเชื่อมโยง

หนุนเสริม และต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่ผู้สูงอายุ ด้วยการออกแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในมิติของ กศน. ตามโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงพัฒนาการทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี และมิติสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดี สามารถช่วยเหลือและดูแลตนเองได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงาน กศน. : 2565)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) ได้ดำเนินการจัดทำโครงการ/กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้จัดทำโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ อันประกอบไปด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม เพื่อพัฒนาครูและบุคลากร กศน. ให้มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ เพื่อให้ครู กศน. และภาคีเครือข่ายได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้ผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ผ่านหลักสูตร/กิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้รับการพัฒนาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลและมีความสุข

ในการนี้ ผู้ศึกษาซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ให้ทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการดังกล่าวข้างต้น ได้ดำเนินการประเมินโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) โดยใช้รูปแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) โดยการประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) ประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร (Input Evaluation) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการบริหารโครงการฯ อาทิ การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการจัดทำโครงการต่อไป รวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน.

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

3. ขอบเขตการศึกษา

การประเมินครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ขอบเขตด้านข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ใช้แหล่งที่มาของข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และสถิติวิเคราะห์

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา มีการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาไว้ ดังนี้

3.2.1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยใช้วิธีการประเมินแบบ CIPP Model ดังนี้

1) ด้านบริบท (Context) เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานในการจัดทำโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งประกอบด้วย กฎหมาย นโยบายทางการศึกษา หลักการ เหตุผล ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อประเมินการออกแบบโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย ความเหมาะสมของหลักสูตร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความพร้อมของสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมและความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

3) ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การรับมอบนโยบาย การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การนิเทศ กำกับติดตามงาน การส่งเสริม พัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

4) ด้านผลผลิต (Product) เพื่อประเมินผลผลิตที่ได้จากโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ว่าตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพียงใด ประกอบด้วย

4.1) การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของครู กศน. และผลที่ได้จากการนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของครู กศน. รวมถึงการขยายผลความรู้และทักษะที่ได้จากครู กศน. ไปสู่บุคคลอื่น

4.2) การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของผู้สูงอายุ และผลที่ได้จากการนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของผู้สูงอายุ รวมถึงการขยายผลความรู้และทักษะที่ได้จากผู้สูงอายุ ไปสู่บุคคลอื่น

3.2.2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดดังนี้

3.3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 255,969 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร กศน. จำนวน 955 คน
- 2) ครู กศน. ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6,500 คน
- 3) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 209,409 คน

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแหล่งที่มาของข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้

แบบสอบถาม และในส่วนของ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1) กลุ่มผู้บริหาร กศน. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทุกคน จำนวน 955 คน

1.2) กลุ่มครู กศน. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการอบรมจากโครงการทุกคน จำนวน 6,500 คน

1.3) กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Sampling) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 401 คน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย

2.1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คณาจารย์จากมหาวิทยาลัย และนักวิชาการอิสระ จำนวน 5 คน

2.2) ผู้บริหาร กศน. จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ที่มีผลงานเป็นเลิศในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

2.3) ครู กศน. ต้นแบบที่ทำหน้าที่จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างดีเยี่ยม จำนวน 10 คน

2.4) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ที่เป็นจิตอาสา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นผู้นำตามธรรมชาติในชุมชน จำนวน 10 คน

3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษา

พื้นที่สำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย หน่วยงานในสังกัดสำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) และสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต

3.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการศึกษาในครั้งนี้ เริ่มศึกษาตั้งแต่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือน กันยายน พ.ศ. 2565

4. วิธีการศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้ระเบียบวิจัยแบบผสม (Mixed method) เป็นวิธีการศึกษา ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ดังนี้

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ซึ่งผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

4.1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัย และสถิติวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง

4.1.2 จัดทำเครื่องมือการประเมินโครงการ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับครู กศน. และแบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ : Google form

4.1.3 จัดทำหนังสือผ่านหน่วยงานโดยต้นสังกัด คือ สำนักงาน กศน. เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์: Google form

4.1.4 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ : Google form

4.1.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูล (Clean data) ที่จะได้จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ : Google form

4.1.6 กำหนดรหัสข้อมูล (Code) เพื่อเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS)

4.1.7 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการศึกษาการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ และแนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และผลการดำเนินงานของโครงการที่ผ่านมา และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

4.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

- 1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ และการประเมินโครงการ จากเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความทางวิชาการ และสถิติวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง
- 2) รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ แนวทาง นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสถิติข้อมูลต่าง ๆ
- 3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยผู้ศึกษาและคณะทำงานการประเมินโครงการ
- 4) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

4.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

- 1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ และการประเมินโครงการ รวมถึงแนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ จากเอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความทางวิชาการ สถิติวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณและข้อมูลจากเอกสาร
- 2) กำหนดประเด็น/แนวคำถาม เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
- 3) ประสานผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการจัดทำหนังสือราชการ ขอเชิญผู้ให้ข้อมูลเพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในรูปแบบออนไลน์ (online)
- 4) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาสรุปผลในภาพรวม
- 5) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

5. ประโยชน์ที่จะได้รับ

ข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการประเมินโครงการในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. รวมถึงภาคีเครือข่าย และผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

5.1.1 สำนักงาน กศน. และหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด และภาคีเครือข่าย มีข้อมูลผลการดำเนินงานก่อนและระหว่างการจัดโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อันเป็นผลที่ได้มาจากการกระบวนการศึกษาตามหลักวิชาการ

5.1.2 สำนักงาน กศน. และหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด และภาคีเครือข่าย มีข้อมูลแนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ อันเป็นผลที่ได้มาจากการกระบวนการศึกษาตามหลักวิชาการ

5.2 ประโยชน์จากการประยุกต์ใช้

5.2.1 สำนักงาน กศน. และหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด และภาคีเครือข่าย สามารถนำข้อมูลผลการดำเนินงานหลังการจัดโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) มาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการพัฒนาโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุต่อไป

5.2.2 สำนักงาน กศน. และหน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัด และภาคีเครือข่าย สามารถนำข้อมูลแนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ มาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาแนวทางการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป

5.2.3 บุคลากรที่ดำเนินการจัดโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ได้รับการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนาแนวทางการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุต่อไป

6. นิยามศัพท์

6.1 การประเมินโครงการ หมายถึง การศึกษาการดำเนินงานโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. โดยการรวบรวม และวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานโครงการ รวมถึงนำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการและแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงบุคลากร โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam : 1971) ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ดังนี้

1) ด้านบริบท (Context) เพื่อประเมินปัจจัยพื้นฐานในการจัดทำโครงการ ประกอบด้วย กฎหมาย นโยบายทางการศึกษา หลักการ เหตุผล ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เพื่อประเมินการออกแบบโครงการ ประกอบด้วย ความเหมาะสมของหลักสูตร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความพร้อมของสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมและความเพียงพอของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

3) ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการโครงการการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย การรับมอบนโยบาย การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การนิเทศ กำกับติดตามงาน การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

4) ด้านผลผลิต (Product) เพื่อประเมินผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ ว่าตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร ดังนี้

4.1) ครู กศน. ประกอบด้วย การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของครู กศน. และผลที่ได้จากการนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของครู กศน. รวมถึงการขยายผลความรู้และทักษะที่ได้จากครู กศน. ไปสู่บุคคลอื่น

4.2) ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของผู้สูงอายุ และผลที่ได้จากการนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ของผู้สูงอายุ รวมถึงการขยายผลความรู้และทักษะที่ได้จากผู้สูงอายุไปสูบุคคลอื่น

6.2 การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตายตลอดระยะเวลาในชีวิตของบุคคล ให้ได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสามารถและความสนใจของตน เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

6.3 ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

6.4 สมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติเพื่อการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในด้านสุขภาพกาย จิต และสมอง ดังนี้

1) ด้านสุขภาพกาย ให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ห่างไกลโรคมะเร็งไข้เจ็บ รู้กินรู้อยู่ รู้ป้องกันโรค และรู้จักการออกกำลังกายที่เหมาะสม

2) ด้านสุขภาพจิต ให้มีจิตที่ร่าเริง แจ่มใจ ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล และห่างไกลจากภาวะซึมเศร้า

3) ด้านสมอง ลดภาวะสมองเสื่อม สามารถคิดหรือจำได้มากขึ้น ห่างไกลจากภาวะหลงลืม และการใช้ภาษาผิดปกติ หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป

6.5 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับชีวิต เสริมสร้างความรู้ ความสามารถของบุคคล กระตุ้นให้เกิดวิธีคิด เห็นคุณค่าของตนเอง

6.6 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระยะสั้นตามบริบทและสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

1) มิติสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพกาย จิต และสมองให้กับผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาวะที่ดี ห่างไกลจากโรคมะเร็งไข้เจ็บ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ลดภาวะเครียด วิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า สามารถคิดและจำได้มากขึ้น ห่างไกลจากภาวะหลงลืม รวมถึงยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง รู้กินรู้อยู่ รู้จักป้องกันโรค รู้จักออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ

2) มิติเศรษฐกิจ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเศรษฐกิจ ให้กับผู้สูงอายุ อาทิ การวางแผนทางการเงิน การออมเงินในรูปแบบต่างๆ การจัดการทรัพย์สิน การมองเห็นช่องทางในการเข้าสู่อาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริม รวมถึงการจ้างงานตามศักยภาพของผู้สูงอายุ โดยพิจารณา ถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

3) มิติสภาพแวดล้อม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร และปลอดภัยสำหรับตนเอง รวมถึงสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ ตลอดจนรู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

4) มิติสังคม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลและปกติสุข เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่คนเดียว รับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของตน เรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนิติกรรมสัญญาต่างๆ ตลอดจนสามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ

6.7 สำนักงาน กศน. หมายถึง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

6.8 สถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต (กศน.อำเภอ/เขต)

6.9 ผู้บริหาร กศน. หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้

1) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร (ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.)

2) รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร (รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.)

3) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต (ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต)

6.10 ครู กศน. หมายถึง บุคลากรครู ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน (ครูอาสาฯ) ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/แขวง (ครู กศน.ตำบล/แขวง) ครูศูนย์การเรียนชุมชน (ครู ศรช.)

6.11 ภาควิชาเครือข่าย หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ เช่น บวร (บ้าน วัด วิสาหกิจเพื่อสังคม โรงเรียน โรงพยาบาล) เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ผู้ประเมินได้ศึกษาเอกสาร บทความวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บริบทของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน
 - 2.1 ความหมายของการประเมิน
 - 2.2 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 2.3 วัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินโครงการ
 - 2.4 ประเภทของการประเมิน
 - 2.5 การประเมินรูปแบบ CIPP Model
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
5. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
6. การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ
 - 6.1 แนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
 - 6.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
 - 6.3 การนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
7. โครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน.
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

1. บริบทของศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เป็นสถานศึกษาขึ้นตรง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 319 ชั้น 6 อาคารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (สพฐ.) 5 กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร หมายเลขโทรศัพท์ : 0 2281 7217, 0 22817218, 0 2628 5329 และ 0 2628 5331 หมายเลข โทรสาร 0 2628 5330 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : E-mail, sorkorpor_nfedc@nfe.go.th

1.1 ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา

เมื่อปี พ.ศ. 2526 กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้กรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา (ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ.) และกรมการศึกษานอก โรงเรียน (ซึ่งปัจจุบัน คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) ร่วมกัน ดำเนินงานการ “สอบเทียบ” ความรู้บุคคลภายนอก และต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้ง หน่วยงานที่ดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยมอบหมายให้กรมวิชาการรับผิดชอบในด้าน วิชาการ อาทิ การออกข้อสอบและการตรวจสอบมาตรฐานของข้อสอบ กรมสามัญศึกษารับผิดชอบ ด้านอาคาร สถานที่ บุคลากร การบริการและการบริหารหน่วยจัดประเภทบุคคลภายนอก ส่วน กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเรียกชื่อว่า “หน่วยจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก” ต่อมากรมการศึกษานอก โรงเรียน ได้มอบหมายให้กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบการดำเนินงานและการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ต่อมา มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับกองพัฒนา การศึกษานอกโรงเรียน (ซึ่งก็คือกลุ่มงานพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนปัจจุบัน) มีภารกิจหลักที่ ค่อนข้างมากอยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เป็นสถานศึกษาเข้ามารับผิดชอบภารกิจ ทั้ง กระบวนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ ชื่อว่า “ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก” เรียกชื่อย่อว่า “ศบน.” ต่อมาในปี พ.ศ. 2429 โดยพระธรรมราชาธิบดี (หลวงเตี้ย) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเชตุพน วิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ได้ เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา และจัดสร้างวัดไทยลอสแอนเจลิสขึ้นที่นครลอสแอนเจลิส รัฐ แคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแห่งแรกในต่างประเทศ พระธรรมราชาธิบดี ท่านมองเห็น ว่า ยังมีเด็กไทยจำนวนมากที่ย้ายตามผู้ปกครองไปด้วย และเด็กบางส่วนก็เกิดที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ท่านจึงได้ประชุมปรึกษาหารือกับคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าควรร่วมมือกันจัด การศึกษาและพัฒนาเด็กไทยให้เรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย รักความเป็นคนไทย และได้ขอความร่วมมือมายังกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อขอเปิดเป็นหน่วยจัดการศึกษานอก โรงเรียนประเภทบุคคลภายนอกและดำเนินงานโดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจัดทำ

โครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยคัดเลือกครูอาสาสมัครที่เป็นคนไทยไปสอนในต่างแดน จึงได้ดำเนินการเปิดเป็นหน่วยจัดควบคุมไปด้วยตั้งแต่นั้นมา ภายหลังเมื่อมีการขยายหน่วยจัดฯ ไปยังประเทศต่างๆ และมีจำนวนมากขึ้น จึงเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การเรียนทางไกล เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษายิ่งขึ้น และในปีการศึกษา 2530 ศบ. ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จของการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2530 และปรับวิธีเรียนเป็น 3 วิธี ได้แก่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง ต่อมา ศบ. ได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือวัดผลประเมินผลการเรียนของนักศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับภารกิจ เป็น “สถาบันส่งเสริมมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน” (เรียกชื่อย่อว่า สมน.) เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2536 และต่อมา สมน. ได้รับมอบหมายตามนโยบายเร่งด่วน ให้จัดการศึกษานอกโรงเรียนครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่มีสภาพและปัญหาพิเศษแตกต่างจากกลุ่มเป้าหมายทั่วไป มีวิธีการจัดการศึกษาเป็นพิเศษ ได้แก่ คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็กด้อยโอกาส สตรี กลุ่มเสี่ยง และคนไทยในต่างประเทศ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศเปลี่ยนชื่อสถานศึกษาให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายใหม่เป็น “ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ” (เรียกชื่อย่อว่า ศกพ.) เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2543 เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลัก 2 ประการ คือ 1) จัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และการศึกษาต่อเนื่องให้กับกลุ่มเป้าหมายคนไทยในต่างประเทศ และ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสในประเทศ ได้แก่ คนพิการ ผู้สูงอายุ และเด็กด้อยโอกาส ต่อมาในปีพุทธศักราช 2551 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรหลักและภารกิจให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 จึงได้เปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น “ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ” (ชื่อย่อ ศกพ.) จนถึงปัจจุบัน โดยเป็นสถานศึกษาขึ้นตรง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ข้อมูลชุมชน

สภาพที่ตั้ง ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย มีศูนย์กลางทางด้านการบริหารและการปกครอง มีการติดต่อสื่อสาร มีสิ่งก่อสร้าง ถนนหนทาง ทั้งภายในและนอกเมือง และระหว่างเมือง อาณาเขต ตั้งอยู่ที่ อาคารสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 5 ชั้น 6 ฝั่งซ้ายอาคารสำนักงาน กศน. ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ

1.3 การคมนาคม

การคมนาคมขนส่งโดยทางรถยนต์ เป็นระบบขนส่งที่สำคัญที่สุด โดยมีถนน 3 สายหลัก ดังนี้
- ถนนราชดำเนินนอก - ถนนราชสีมา - ถนนพิษณุโลก/ถนนคลองผดุงกรุงเกษม

1.4 ทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

วิสัยทัศน์

“ภายในปี 2566 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษจะเป็นองค์กรที่จัด ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษอย่างเสมอภาคเท่าเทียม เพื่อเติมเต็มการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้ตามศักยภาพและอัตภาพของแต่ละบุคคล”

พันธกิจ

- 1) จัดทำแผนแม่บทการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีวิธีการจัดการศึกษาเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กด้อยโอกาส คนไทยในต่างประเทศ และกลุ่มเป้าหมาย ตามนโยบายเร่งด่วน เป็นต้น
- 2) จัด ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
- 4) จัดทำมาตรฐานการศึกษานอกระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
- 5) พัฒนาหลักสูตร รูปแบบ สื่อ กระบวนการเรียนการสอน วัสดุ ประเมินผล การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
- 6) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

อัตลักษณ์

- 1) “เห็นคุณค่า มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สู่การพึ่งตนเองตามศักยภาพและอัตภาพของแต่ละบุคคล”
- 2) “เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เชื่อมมั่นในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

1.5 จำนวนผู้เรียน ผู้รับบริการ และจำนวนผู้จัดการเรียนรู้ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565)

ตารางที่ 2.1 จำนวนผู้เรียน ผู้รับบริการ และจำนวนผู้จัดการเรียนรู้ (พ.ศ. 2565)

หลักสูตร/ประเภท	จำนวนผู้เรียน (คน)		รวมจำนวน (คน)	จำนวน ผู้จัดการเรียนรู้ (คน)
	ชาย	หญิง		
การศึกษาขั้นพื้นฐาน				
- ระดับประถมศึกษา	53	72	125	9
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	90	82	172	13
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	98	158	256	13
รวมจำนวน (คน)	241	312	553	35
การศึกษาต่อเนื่อง				
1. หลักสูตรภาษาไทยพื้นฐานระดับที่ 1	-	-	-	-
2. หลักสูตรภาษาไทย 1	31	32	63	10
3. หลักสูตรภาษาไทย 2	17	24	41	8
4. หลักสูตรภาษาไทย 3	26	35	61	10
5. หลักสูตรภาษาไทย 4	2	4	6	2
6. ภาษาอังกฤษ 1	1	5	6	1
7. ภาษาฝรั่งเศส 2	1	5	6	1
8. พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ระดับ 1	11	15	26	3
9. ภาษาเยอรมัน ระดับ 1	-	8	8	1
10. ภาษาเยอรมัน ระดับ 2	14	3	17	2
11. ภาษาเยอรมัน ระดับ 3	-	21	21	3
12. ไร่ไทยขั้นต้น	-	7	7	2
13. ดนตรีไทย	-	5	5	2
14. คอมพิวเตอร์	-	12	12	2
15. แกะสลักผักและผลไม้	-	12	12	2
รวมจำนวน (คน)	103	188	291	49

1.6 จำนวนบุคลากรสถานศึกษา (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565)

ตารางที่ 2.2 จำนวนบุคลากรศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ประเภท/ตำแหน่ง	จำนวน (คน)				
	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	ป.โท	ป.เอก	รวมจำนวน
ผู้บริหาร		-	2	-	2
ข้าราชการครู	-	4	7	-	11
บุคลากรทางการศึกษา					
ลูกจ้างประจำ					
พนักงานราชการ					
นักจัดการงานทั่วไป	-	4	-	-	4
อัตราจ้าง					
นักวิชาการศึกษา		2			2
เจ้าหน้าที่ธุรการ	1				1
รวมจำนวน	1	10	9	-	20

2.1.7 ศูนย์การเรียนรู้ กศน. (ศกร.กศน.) สำหรับคนไทยในต่างประเทศ

ตารางที่ 2.3 จำนวนศูนย์การเรียนรู้ กศน. (ศกร.กศน.) สำหรับคนไทยในต่างประเทศ

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
1) ศกร.กศน. เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน	Royal Thai Consulate- General Labour Section 22/FL, Room No.2202, Bangkok Bank Building 18 Bonham Strand West Road. Sheung Wan, HONGKONG Tel. (852) 28450086	นางรัชณีกร ปิ่นแก้ว thaiabouoffice@yahoo.com ผู้ประสานงาน : นางสาวรุ่งฤดี ฮวดเส็ง Rungrudee2555@hotmail.com จัดตั้งเมื่อ 19 กันยายน 2540
2) ศกร.กศน. มูลนิธิคริสตจักรเซนลี ประเทศสิงคโปร์	Chen-Li Presbyterian Charch No.76. Guillemard Road, Singapore 399711 Tel.811-37351	น.ส.ดาเรศ คมสาคร E-mail: daress.k@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 12 พฤษภาคม 2543

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
3) ศกร.กศน. ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น	Office of Education Affairs, Royal Thai Embassy Fuji Park Hill 301,3 Higashi- Gotanda, Shinagawa, Tokyo 141-0022 JAPAN Tel. (81)3 5424 0625 Fax. (81)3-5424-0658	น.ส.สมใจ คล้ายสุบรรณ นางชุตินา อูชิตะ E-mail sctokyo@sepia.ocn.ne.jp Tel. (81)3 5424 0652 Fax. (81)3 5424 0658 www.thaiembassy.jp/ksn/ จัดตั้งเมื่อ 10 พฤษภาคม 2547
4) ศกร.กศน.โฮปเวอร์ค เกอร์ -เซ็นเตอร์ จงลี่ ประเทศไต้หวัน	Hope Workers' Center 3F, No.65, Chang-Chiang Road. Chung-Li City, Tao- Yuan TAIWAN R.O.C.32041 Tel. (03) 4255416 Fax. (03) 4271092	นายสุรียน แก้วทิพย์ E-mail Address : korsornorhope@hotmail.com Tel. 920334402 จัดตั้งเมื่อ 15 พฤษภาคม 2550
5) ศกร.กศน. ณ เมืองเจดดาห์	Royal Thai Consulate- General P.O. BOX 2224, Jeddah SAUDI ARABIA	นายหม่อมดลุตพี อุซึ่ง E-mail : jutfeeu@gmail.com นายพีระพงษ์ สกุลดี E-mail psakundee@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 6 มีนาคม 2550
6) ศกร.กศน.ชาวสยาม รัฐกลันตัน	Wat Chaimongkol District Mueang Songkhla Thailand	นายจ้วน คณิตสร Tel. +66 01 2950 0756 จัดตั้งเมื่อ 16 มีนาคม 2559
7) ศกร.กศน. รัฐเคดาห์- เปรัค	Wat Chaimongkol District Mueang Songkhla Thailand	นายเถลิง อินทร์น Tel.+66 01 9471 0916 จัดตั้งเมื่อ 16 มีนาคม 2559
8) ศกร.กศน. รัฐเคดาห์-ปะลิส	Wat Chaimongkol District Mueang Songkhla Thailand	พระครูจากรุธรรมาภรณ์ Tel.+66 01 9471 0916 จัดตั้งเมื่อ 16 มีนาคม 2559

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
9) ศกร.กศน. ชตีไทย	B 32 SQUARE DES ORMES 47 RUE DESCARTES 59100 ROUBAIX, TEL: 09 5320 7850 06 1828 3204	นางนินภรณ์ บัวแดง nipapornboidin@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2551
10) ศกร.กศน. เมืองมาร์เซย์ ประเทศฝรั่งเศส	Association Thai – Provence 37 Avenue de Garlaban 13012 Marseille, FRANCE Tel. 09 62 62 79 79 Mobile 06 8138 4565	นางน้ำทิพย์ เสน่หา พิโชท์ namtipfichot@gmail.com thaiprovence@yahoo.com www.thai-provence.org จัดตั้งเมื่อ 2 ตุลาคม 2556
11) ศกร.กศน. วีร์สบวร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	Thai fernkurszentrum Würzburg,Georg-Böhmstr.20 , 97080 Würzburg, GERMANY Tel. 0049-93198408	ดร.นิลุบล ฮาซ nilubolhass@yahoo.com จัดตั้งเมื่อ 15 มีนาคม 2543
12) ศกร.กศน.โรงเรียนกอไก่ เพื่อเด็กไทย	Mrs.yaowalak makanaso Kvonerstr.74 40217 Düsseldorf Germany	นางสาวเยาวลักษณ์ มัชฌนาโส y.sash05@gmail.com
13) ศกร.กศน.วัดไทยไอซ์แลนด์ ณ กรุงเรคยาวิก	Austurbergi 12 111 Reykjavik ICELAND Tel. 3545640315 Fax. 3545640314	เพชรชฎา คงชุ่มชื่น phetchada@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 15 มีนาคม 2548
14) ศกร.กศน.ทางไกลสภาวัฒนธรรมแห่งราชอาณาจักร ณ เมืองแมนเชสเตอร์		นายเกรียงศักดิ์ ศิริสัมพันธ์
15) โรงเรียนรักษ์ไทย ศกร.กศน. เมืองพูล สหราชอาณาจักร	Mrs.Kochaporn Sriyadyam Neave 114 Beaufort Road Bournemouth Dorset BH6 5AP	นางกชพร ศรีหทัยด้ายม นีฟ lovelyvolk@gmail.com

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
16) ศกร.กศน.เมือง บอร์นัมธ สหราชอาณาจักร	The Bournemouth Thai Language and Culture School C/O 8 Albercourt 18 Florence Road Boscombe Bournemouth Dorset BH1 4NBUK Tel.012 02300916	คุณปิยะนันท์ เทพนรินทร์ piyanan@tiscail.co.uk จัดตั้งเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2549
17) ศกร.กศน.ตรีเวเนโต้ ประเทศอิตาลี	1978 Canareggio, Venice, Italy Tel. +393337444980	นางอาภรณ์ ชื่นเมือง Tip_chuenmuang@hotmail.it จัดตั้งเมื่อ 14 ตุลาคม 2551
18) ศกร.กศน.มูลนิธิภาษา และวัฒนธรรมไทย เมืองอา เมอร์สפורต ราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์	Kamerlingh Onnesstraat 2 3817 JR Amersfoort The Netherland Tel. 00131 (045) 5718397, 06 4776 4029	นางมัทนา เคสเตอร์ โคตรสาร matanakester@hotmail.com จัดตั้งเมื่อ 22 พฤษภาคม 2556
19) ศกร.กศน.เขตเอิสท์ โพลด์ ประเทศนอร์เวย์	(Thailand NFE Learning Centre, Østfold,Norway) THAI/NORSK SPRÅK-OG KULTURFOENING Postadresse:Postboks 775,1509 Krapfoss, Norway Organisasjonsnr:994 598 155 Bangkkonto: 6120 05 75171	นางทัศนา จันทร์ศร tassanachan@gmail.com โทร.4792263083 ที่ส่งเอกสาร : Thailand NFE Learning Centre Ostfold, Norway Postboks 1101 Jeloy, 1510 Moss, NORWAY จัดตั้งเมื่อ 5 สิงหาคม 2551
20) ศกร.กศน. โรงเรียน พุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดศรีนครินทรวราราม ประเทศสวิตเซอร์แลนด์	Wat Srinagarindravararam Buddhistisches Zentrum Lm Grund 7 5014. Gretzenbach SWITZERLAND	พระเทพกิตติ โมลีlugchaila@hotmail.com จัดตั้งเมื่อ 27 มกราคม 2552

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
21) ศกร.กศน. ณ กรุง ไคโร สาธารณรัฐอาหรับ อียิปต์	9, Tiba Street, Dokki, Giza EGYPT Tel. (202) 7603553	นายชวตล นิปธานนท์ ผู้ประสานงาน (ครู) : นายประเสริฐ ขำวิไล Prasert029@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 2 สิงหาคม 2538
22) ศกร.กศน.วัดพุทธไทย- ถาวรนามาราม รัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา	76-16-46 Ave Elmhurst New York 11373 U.S.A.	นางเพ็ญศิริ เกษมสันต์ E-mail :pkasemsan@hotmail.com Tel. (718) 8039881 จัดตั้งเมื่อ 29 ตุลาคม 2540
23) ศกร.กศน.วัดพุทธ ประทีป ซานฟรานซิสโก รัฐ แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา	310 Poplar Avenue, Sanbruno, CA 948066 U.S.A.	พระครูวรสิทธีวิเทศ พระมหาฐานกร นพเกตุ Tel. (650) 615-9528 (650) 615-9424 Fax. (650) 724-6657 จัดตั้งเมื่อ 2 มิถุนายน 2538
24) ศกร.กศน.วัดพรหม คุณา-ราม รัฐออริโซนา สหรัฐอเมริกา	17212 W.Maryland Ave. Waddell, Az 85355 U.S.A. Tel.(623) 9352276	พระครูวิเทศพรหมคุณ watprom@hotmail.com จัดตั้งเมื่อ 22 กรกฎาคม 2551
25) ศกร.กศน. มูลนิธิ 60 ปี ธรรมชัยเพื่อการศึกษา ออสเตรเลีย	Wat Phra Dhammakaya, Lot 3 Inspiration Place Berrilee New 2159 AUSTRALIA	พระปลัดสุธรรม สุธัมโม ผู้ประสานงาน : นายอาธร นิลพงษ์ Arthur072@hotmail.com จัดตั้งเมื่อ 1 พฤษภาคม 2552
26) ศกร.กศน. ณ วัดญาณ ประทีป ประเทศนิวซีแลนด์	99 Sabulite Rd. Kelston Auckland NEW ZEALAND Tel. (09) 813 1055	พระราชวรญาณมุนี Wat yarn.net.nz. พระมหา ดร.สุทิน พานิชย์ Auckland22@ymail.com Nu_aromdeesud@ymail.com จัดตั้งเมื่อ 3 ตุลาคม 2540

ศูนย์การเรียนรู้	ที่ตั้ง	ผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบ
27) ศกร.กศน. ณ วัดพุทธ- สามัคคี นครโคราชเซิร์ช ประเทศนิวซีแลนด์	Wat Buddha Samakhee The Thai Buddhish Trust Of Christchurst 359 Marshland Rd., Shirley,Christchurch NEW ZEALAND Tel. (03) 386- 1634	พระครูวรกิตติโสภณ ผู้ประสานงาน : พระมหาพัด อริยมณี ariyameti2013@gmail.com จัดตั้งเมื่อ 19 ตุลาคม 2550

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการ เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินโครงการการมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของการประเมิน และการประเมินโครงการ

2.1 ความหมายของการประเมิน

ความหมายของการประเมิน มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ ดังนี้
สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 37) ได้กล่าวว่า การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพสูง และเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ หรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ หรือแผนงานนั้นๆว่ามีมากมายเพียงใดการประเมินในผลเป็นผลเป็นกระบวนการบ่งชี้คุณค่าของโครงการ หรือแผนงาน

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศิริ (2553 : 23) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าการประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีเกณฑ์

พิสนุ พงศ์ศรี (2553 : 4) ได้กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2554 : 14) ได้กล่าวว่าถึงความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมิน หมายถึง เป็นการบรรยาย การตัดสินคุณค่าสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นการสืบสวนและตัดสินคุณค่าความถูกต้อง ซึ่งเน้นเรื่องราวบรรยายสิ่งที่ประเมิน

มาร์วิน ซี อัลกิน (Marvin C. Alkin, 1966) อธิบายเกี่ยวกับการประเมินว่าเป็นกระบวนการการค้นหาการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการเลือก รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานสิ่งที่ประโยชน์ต่อผู้กระทำการตัดสินใจในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมจากแนวทางต่าง ๆ ที่มีอยู่

แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniet L. Stufflebeam, 1971) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการการวิเคราะห์ รวบรวมและการอำนวยความสะดวก ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ

โบล่า (Bhola, 1976) อธิบายไว้ว่าโดยปกติมนุษย์จะประเมินการกระทำและประสบการณ์ เพื่อรักษาการกระทำที่ดีไว้หรือปรับปรุงการกระทำในอนาคตให้ดีขึ้นเพื่อให้ได้รับความพอใจมากยิ่งขึ้น การประเมินในที่นี้หมายถึง การพิจารณาและการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญ ปริมาณหรือสภาพของบางสิ่งบางอย่าง

มัลคอล์ม โพรวัส (Malcolm Provus, 1979) อธิบายว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการตกลงใจเกี่ยวกับมาตรฐานของโครงการและการพิจารณาความไม่สอดคล้องระหว่างลักษณะบางประเภทของโครงการกับมาตรฐานที่ลักษณะนั้นควรจะเป็นตามโครงการและการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องเพื่อแก้ไขจุดอ่อน

ลี เจ ตรอนบาค (Lee J. Cronbach, 1981) ให้คำจำกัดความว่า การประเมินคือ การรวบรวมและการให้ความรู้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ เขาฤทธิ จงเกษกรณ์ (2545 : 201 - 202) ให้ความหมายของการประเมิน กล่าวคือ การประเมินเป็นกระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตีค่าของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น

ซัคแมน (Suchman 1987 : 29 - 37) กล่าวว่า การประเมินเป็นการเปรียบเทียบ ผลการปฏิบัติจริง (Actual Results) กับผลที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results) ซึ่งเป็นการวัดความสำเร็จจากการดำเนินงาน โดยพิจารณาจุดมุ่งหมายและเป็นการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ซึ่งเกิดจากกิจกรรมบางประเภทที่มุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

จากความหมายของการประเมินผลที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัด สรุปผล ตัดสิน ตีค่า ที่ได้จากการวัดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับโครงการใดโครงการหนึ่ง

2.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ นั้น ผู้ประเมินได้ศึกษาจากนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 23) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ หรือแผนงานนั้นๆว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงานโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงาน

หรือไม่เพียงใด ทำให้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินกำลังดำเนินการอยู่และการประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

อรรถัย ศักดิ์สูง (2551) ประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ ในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ การจัดการประเมินโครงการเพื่อให้ทราบว่า โครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร จะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ

อัญชลี ธรรมะวิทีกุล (2552) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ คือ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำผลมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

1) การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นมาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความจริง (Fact) ที่เชื่อถือได้

2) การประเมินโครงการดู ประสงค์ที่สำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของโครงการ

เชาว์ อินใย (2553 : 4) ได้กล่าวถึง การประเมินโครงการว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่า โดยการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูล ต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มาประกอบการตัดสินใจตีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ

พิสนุ พองศรี (2553 : 68) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการว่า เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือทุกระยะ โดยการนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการ ทดลองหรือนำร่อง ปรับเปลี่ยนระงับปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการ

ทัศนพล เรืองศิริ (2559 : 10) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการตัดสินค่าของการบริหารจัดการโครงการ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ เพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการตัดสินคุณค่าของการบริหารจัดการโครงการ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงโครงการ และแนวทางในการพัฒนาโครงการต่อไป

จากความหมายของการประเมินผลที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัด สรุปผล ตัดสิน ตีค่า ที่ได้จากการวัดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับโครงการใดโครงการหนึ่ง

สรุป จากความหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการการใช้เทคนิคทางการวิจัย เพื่อก่อให้เกิดสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เป็นจริง เพื่อวัดผลการดำเนินงานว่า โครงการนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้อย่างถูกต้องต่อไป

2.3 วัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินโครงการ

แนวคิดในปัจจุบันยอมรับว่า การประเมินโครงการย่อมนำไปสู่การปรับปรุงโครงการในทุกด้าน เป็นแนวคิดที่เข้ามาแทนความเข้าใจผิดที่ว่า การประเมินโครงการเป็นการจับผิด แนวคิดใหม่ดังกล่าวทำให้การประเมินโครงการเป็นที่ยอมรับมากขึ้นโดยเฉพาะการบริหารโครงการ กล่าวคือ ผลจากการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารโครงการได้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการ เพื่อจะได้ดำเนินการส่งเสริมจุดเด่น และแก้ปัญหาในจุดด้อยของโครงการได้อย่างทันที่ ผลจากการประเมินโครงการที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ จะต้องเป็นผลจากการประเมินโครงการที่มีจุดหมายชัดเจน ดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและมีความเป็นปรนัย โดยสรุปการประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อใช้ผลการประเมินโครงการในการปรับปรุงบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อนำผลประเมินเสนอต่อผู้บริหาร ช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง อีกนัยหนึ่ง การประเมินโครงการเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารโครงการนั่นเอง

ยุทธนา กังแฮ (2556 : 8) กล่าววัตถุประสงค์ของการประเมินผลจะมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ได้ดังนี้ เพื่อความเข้าใจและความชัดเจนของโครงการ ผลการประเมินโครงการส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และความเข้าใจต่อผู้นำไปใช้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชากรเป้าหมาย เพื่อความโปร่งใสของของการทำงาน นักวิชาการหลายท่านได้แสดงความเห็นไว้ว่า โครงการทุกโครงการเมื่อมีการดำเนินงานแล้ว ผู้จัดการโครงการควรจะต้องมีรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้น ดังนั้นการประเมินผลจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยภาครัฐหรือเอกชนในการจัดสรรงบประมาณได้อย่างชัดเจน องค์กรบางแห่งได้พัฒนาการทำรายงาน เพื่อความโปร่งใสของการทำงานไว้อย่างมีระบบ การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ จุดประสงค์ที่สำคัญของการประเมิน คือการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบได้ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้ที่ใช้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์จากข้อมูลมากที่สุดคือ ผู้บริหาร

หรือผู้จัดทำโครงการที่จะนำผลการประเมินไปปรับปรุงโครงการ ข้อมูลที่ได้จะเกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของโครงการหรือประสิทธิผลของโครงการ

เชาว์ อินใย (2553 : 12) ได้อธิบายความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่าการประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎี หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ การประเมินโครงการที่นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นการเตรียมสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมินโครงการ ก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่า ประสบความสำเร็จหรือไม่ (เชาว์ อินใย, 2553 : น. 12)

พิสนุ พงศ์ศรี (2551 : 36) ได้สรุปความสำคัญของโครงการไว้ดังนี้ 1) เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ ที่ต้องการจะให้เกิดขึ้น ในอนาคตอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ 2) ทำให้การกำหนดลำดับชั้นของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผล 3) ทำให้เกิดการประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานในการปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องไม่ให้เกิดกิจกรรมบางอย่างขาดหายไปหรือซ้ำซ้อนกัน และ 4) ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอน และมีคุณภาพที่ดี ทำให้ได้สารสนเทศ จากการประเมินที่เป็นประโยชน์

2.4 ประเภทของการประเมิน

จากการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการ พบว่าเราสามารถประเมินโครงการได้ตั้งแต่เริ่มโครงการ และเมื่อสิ้นสุดโครงการไปแล้ว การประเมินในแต่ละช่วงเวลานั้นมีรูปแบบการประเมินหลายวิธีด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินว่า ต้องการทราบอะไร อาทิ

2.4.1 เพื่อทราบองค์ประกอบและผลสำเร็จของโครงการ การประเมินเพื่อหาคำตอบนี้ได้แก่วิธีการประเมินแบบ CIPP ของ Stufflebeam

2.4.2 เพื่อทราบผลสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้วิธีการประเมินแบบ Tyler และ Seriven หรือเพื่อทราบประสิทธิผลของโครงการใช้วิธีการประเมินแบบ Cost - Effectiveness Analysis.

2.4.3 เพื่อดูความคุ้มค่ากับการลงทุน เป็นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับใช้วิธีการประเมินแบบ Cost – Benefit Analysis

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้เราทราบว่า การประเมินมีอยู่หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินว่าจะให้ความสำคัญกับมิติใดของการประเมิน และจะยึดอะไรเป็นเกณฑ์

2.5 การประเมินแบบ CIPP Model (CIPP Evaluation Model)

Daniel L. Stufflebeam (อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย, 2542: 55 - 56) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน เรียกว่า ซิปโมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ ๕ ข้อเกี่ยวกับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมินคือ การใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context, Input, Process และ Product ซึ่ง Daniel L. Stufflebeam ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ เลือกรางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญมุ่งประเมิน 4 ด้าน คือ

2.5.1 การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท (Context Evaluation)

2.5.2 การประเมินปัจจัยป้อน (Process Evaluation)

2.5.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

2.5.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

โดย CIPP ย่อมาจากคำว่า C : Context Evaluation

I : Input Evaluation

P : Process Evaluation

P : Product Evaluation

การประเมินแบบ CIPP Model เป็นการประเมินแบบที่ Stufflebeam (1994) พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท (Context Evaluation)

หมายถึง การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของโครงการว่ามีความเหมาะสมเพียงใดในการที่จะดำเนินการตามโครงการนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้โครงการที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเป็นโครงการที่ให้ประโยชน์คุ้มค่า เมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่าย กำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และอื่น ๆ ที่ต้องเสียไป ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประเมินเกี่ยวกับ

- นโยบายของหน่วยงาน
- วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- ความจำเป็น / สภาพปัญหาหรือความต้องการทำให้ต้องมีโครงการ
- สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ
- ทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินโครงการ
- วิธีดำเนินการโครงการที่เป็นไปได้
- ผลที่อาจจะเกิดขึ้นหากมิได้ดำเนินงานโครงการ

ความสำคัญของการประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท (Context Evaluation) ทำให้ได้โครงการที่มีความเหมาะสมกับสภาพทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจ กล่าวคือจะได้โครงการเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่ว ๆ ไป มีทิศทางเป็นไปในแนวทางเกี่ยวกับการเมือง มีระเบียบปฏิบัติเป็นไปตามข้อจำกัดทางด้านการบริหารมีประโยชน์คุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่าย กำลังคน วัสดุอุปกรณ์และอื่น ๆ ที่ต้องเสียไป ทำให้คาดคะเนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อรู้ว่าผลกระทบนั้นจะเกิดขึ้นในทางลบ ก็จะได้หาทางป้องกันและแก้ไขแต่เนิ่น ๆ

2) การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินสภาพเมื่อเริ่มโครงการหรือแผนงาน เป็นการทำเมื่อจะเริ่มต้นโครงการหลังจากที่ได้ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของโครงการแล้วทั้งนี้ เพื่อจะตรวจสอบต่อไปว่ามีความพร้อมที่จะดำเนินการตามโครงการได้แล้วหรือยัง ในส่วนนี้เป็นการประเมินเกี่ยวกับ

- บุคลากรที่จำเป็นตามที่ต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
- งบประมาณที่จำเป็นตามที่ต้องการ
- วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นตามที่ต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
- สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนที่จะดำเนินโครงการ
- โครงสร้างของการบริหาร ได้แก่ การจัดสายการบริหาร การจัดการ
- ความรู้สึกของบุคคลในระดับต่าง ๆ ที่มีต่อโครงการ
- ความพร้อมของกิจกรรมที่จะดำเนินการ

ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้เปรียบเทียบกับสภาพที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ความสำคัญของการประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) คือ ทำให้ทราบว่ามีความพร้อมหรือไม่อันจะเป็นแนวทางในการบริหารโครงการต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาที่จะมีขึ้นในอนาคต รวมถึงได้ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งเป็นสภาพก่อนที่จะเริ่มโครงการ เพื่อไว้ใช้เปรียบเทียบกับสภาพเมื่อสิ้นสุดโครงการ อันจะเป็นหลักฐานในการบ่งชี้ว่า ได้มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไปในระหว่างมีการดำเนินการตามโครงการนั้น ๆ บ้าง

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) บางที่เรียกว่า Formative Evaluation หมายถึง การประเมินผลในระหว่างดำเนินการโครงการ เป็นการวัดความก้าวหน้าของโครงการ และตรวจสอบการดำเนินงานตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้การดำเนินงานบิดเบือนไปจากแผนงานและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เป็นการประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมต่อไปนี้

- การปฏิบัติงานตรงตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
- บุคลากรปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์หรือไม่
- กิจกรรมใดเสร็จสิ้นก่อนกำหนด กิจกรรมใดสำเร็จช้ากว่ากำหนดเพราะเหตุใด
- การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ว่าคุ้มค่าเพียงใด มีให้ดำเนินงานตามแผนหรือไม่

- ขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติมีมากน้อยเพียงใด
- มีการติดตามประเมินผลงานเป็นระยะหรือไม่

ความสำคัญของการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ทำให้ทราบว่างานได้ดำเนินไปตามแผนหรือไม่เพียงไร มีอุปสรรค ปัญหา อะไรบ้าง จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดบ้าง การแก้ไขนี้เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดให้ โดยพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแผนเดิมที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานในระยะต่อไปมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะการนำเอาผลของการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงไม่ว่าจะปรับปรุงโครงการ ทรัพยากรหรือบุคคล จัดว่าเป็นความสำคัญหลักของการประเมินทำให้ได้ผลการประเมินการปฏิบัติตามโครงการไปใช้ร่วมกับการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะทำให้สามารถทราบสาเหตุของการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การรายงานผลการทดลองใช้หลักสูตร A เมื่อสิ้นสุดโครงการ พบว่าเด็กสามารถสอบได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่าเด็กที่เรียนตามหลักสูตรปกติ (ทั้งๆ ที่หลักสูตรได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ) ซึ่งไม่เป็นที่ไปตามผลที่คาดหวัง ผลการประเมินในระหว่างการดำเนินงานโครงการ จะทำให้ทราบว่าผลการทดลองได้ดำเนินไปตามขั้นตอนในสภาพอย่างไรจนจบกระบวนการเรียนการสอน ข้อมูลนี้จะช่วยอธิบายสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดลองใช้หลักสูตร A ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น ในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรใหม่มีปัญหาหรือข้อจำกัดบางประการที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนได้ เป็นต้น

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หรือ Summative Evaluation
การประเมินผลผลิตนี้จัดทำเมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วเป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวบยอดเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพิจารณาในการดำเนินงานต่อไป

การประเมินผลรวบยอดนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเดียวกัน คือเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากผลของโครงการนั้นหรือไม่ สิ่งที่จะต้องประเมิน ได้แก่

- ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์
- ผลกระทบ (Impacts) หรือผลพลอยได้ by Products จากโครงการ
- ผลต่อบุคคล อาทิ การพัฒนาบุคลากร เพราะบุคคลได้ลงมือปฏิบัติแล้วจริง
- ผลต่อหน่วยงาน
- ผลต่อชุมชน
- ประสิทธิภาพต่อหน่วยเวลา ต่อหน่วยบุคคล และต่อหน่วยงานที่ใช้เรียกว่า (Cost – Effectiveness หรือ Cost – Benefit Analysis)

ความสำคัญของการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือ

4.1) ทราบว่าเกิดผลตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่
 4.2) ทราบการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากโครงการ เมื่อเปรียบเทียบผลของสภาพเมื่อสิ้นสุดโครงการกับสภาพเมื่อเริ่มต้นโครงการแล้ว ถ้าในช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการไม่มีเหตุการณ์สำคัญๆ อันมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงนั้นแล้ว ย่อมถือได้ว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ เกิดจากโครงการ

4.3) ทราบผลกระทบและผลพลอยได้จากโครงการนั้น

4.4) ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ

4.5) สามารถนำผลมาใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ผู้ประเมินได้นำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้ เพราะจะทำให้ทราบถึงภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นคิดที่จะทำโครงการ การเตรียมการดำเนินงาน จนถึงผลลัพธ์ของโครงการที่สำคัญ คือ เป็นวิธีการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายและบริบทของโครงการที่จัดขึ้น ซึ่งการประเมินโครงการโดยรูปแบบของ CIPP มีกรอบการประเมินตามตารางด้านล่าง คือ

ตารางที่ 2.4 กรอบการประเมินโครงการในรูปแบบ CIPP Model

การประเมิน สภาวะแวดล้อม (C)	การประเมิน ปัจจัยนำเข้า (I)	การประเมิน กระบวนการ (P)	การประเมิน ผลผลิต (P)
1) บริบทและความต้องการ ของชุมชน สังคม อาทิต - สภาพแวดล้อม/สภาพ ปัญหาและความต้องการ - นโยบายของหน่วยงาน - สภาพแวดล้อม/เครือข่าย 2) ความต้องการส่วนบุคคล - ความต้องการพัฒนา คุณภาพชีวิต ความคิดเห็น ความคาดหวังของบุคคล	1) บุคลากร ได้แก่ - ผู้รับบริการจาก โครงการ - ครูและบุคลากร กศน. ที่เกี่ยวข้อง - ผู้บริหาร กศน./ ผู้บริหารโครงการ - ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ให้ การสนับสนุน 2) หลักสูตร 3) สื่อ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์	1) รับมอบนโยบาย 2) การตรวจสอบ การดำเนินงาน โครงการ 3) การนิเทศ โครงการ 4) การพัฒนาครู กศน.	1) คุณภาพของ ผลลัพธ์ตามโครงการ 2) ปริมาณของ ผลผลิตตามโครงการ 3) ประโยชน์ที่ ได้รับจากโครงการ ตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้

ตารางที่ 2.4 กรอบการประเมินโครงการในรูปแบบ CIPP Model (ต่อ)

การประเมิน สถานะแวดล้อม (C)	การประเมิน ปัจจัยนำเข้า (I)	การประเมิน กระบวนการ (P)	การประเมิน ผลผลิต (P)
3) ความเป็นไปได้ของ โครงการที่สนองตอบต่อ กลุ่มเป้าหมาย 4.) ความเหมาะสมในแง่ของ เวลาและโอกาส	4) งบประมาณ 5) การบริหารจัดการ		

3. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต

3.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต หรือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545 มาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่เกิดจากผสมผสานระหว่าง
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

Dave (1976) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่า เป็นแนวคิดที่พยายามมอง
การศึกษาในภาพรวมซึ่งรวมการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-
formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ให้มีการประสาน สัมพันธ์
ทั้งในด้านของความต่อเนื่องของช่วงชีวิตคนและเนื้อหาสาระที่คนต้องนำความรู้ไปใช้ การศึกษาตลอด
ชีวิตจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นในด้านเวลา สถานที่ เนื้อหา และเทคนิคการเรียนการสอน ตลอดจน
การเรียนรู้มีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ

สุมาลี สังข์ศรี (2544) กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึงภาพรวมของ การศึกษาทุก
ประเภทที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนา บุคคลให้ปรับตัว
เข้ากับความเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชีวิตของบุคคลและพัฒนาต่อเนื่องไปให้เต็ม ศักยภาพของแต่ละ
บุคคล การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการในระบบ การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาแบบไม่เป็นทางการจากทุกแหล่งความรู้ในชุมชนและสังคม เกิดขึ้นได้ทุกที่ โดยไม่จำกัด
เวลาและสถานที่ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สัมพันธ์กับชีวิตและ ผสมผสานกลมกลืนกับการ
ดำเนินชีวิตของบุคคล

สุนทร สุนันท์ชัย (2548) กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิต
มนุษย์ จากเกิดจนตาย มุ่งพัฒนามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันและพัฒนา

ต่อเนื่อง ไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน เป็นการศึกษาที่เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ และไม่เป็นทางการ

เรณูมาศ กุละศิริมา, นุจิรา รัศมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ (2557 : 26-27) ได้ศึกษา แนวคิดต่าง ๆ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถสรุปไปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความหมายเชิง นโยบาย 3 ระดับ คือ 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นนโยบาย (Lifelong Learning as a Policy) ในการขยายระบบการศึกษาและการอบรมเพื่อมุ่งเน้นความสามารถในการแข่งขันและการ ทำงาน ซึ่งกำหนดผลลัพธ์ที่วัดปริมาณได้ เช่น การจ้างงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การรับรอง ทางเทคโนโลยีและการแข่งขันระดับ รวมทั้งผลลัพธ์ที่ไม่สามารถวัดได้ชัดเจน เช่น การหลอมรวมทาง สังคม (Social Inclusion) ความเป็นพลเมือง (Active Citizenship) และคุณภาพชีวิต 2) การเรียนรู้ 44 ตลอดชีวิตในระดับที่เป็นกลยุทธ์ (Lifelong Learning as Strategy) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ ในการปฏิรูปสวัสดิการของรัฐโดยบทบาทของรัฐจะจำกัดอยู่ การจัดสถานการณ์ของการเรียนรู้ ปัจจุบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลยุทธ์ในส่วนของรัฐที่จะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ขั้นต่อไป เช่น ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การยึดเหนี่ยวกันทางสังคม การหลอมรวมทางสังคม ความเป็นพลเมือง และอื่น ๆ กลยุทธ์ของรัฐ คือการที่ต้องสร้าง/จัดสถานการณ์เงื่อนไขที่ทำให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรเรียนรู้เพื่อตัวเองให้มากที่สุด บทบาทของรัฐไม่ใช่เชิงรับ เงื่อนไขของการ เรียนรู้ที่จะต้องจัดในรูปแบบที่หลากหลายในการกระตุ้นส่งเสริม และ 3) การเรียนรู้ตลอดชีวิตใน ระดับที่เป็นการปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรม (Lifelong Learning as Cultural Practice) การเรียนรู้ ตลอดชีวิตเป็นปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องบูรณาการเข้าไปในแบบแผนการผลิต การบริโภคในวิถีชีวิตของคนในสังคม ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ หรือการปฏิวัติการ เรียนรู้ (Learning Revolution) การเรียนรู้อยู่ในประสบการณ์ในชีวิตประจำวันในความสัมพันธ์ทาง สังคมของครอบครัว ชุมชน และการทำงาน ในความหมายนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตวัดได้จากเจตคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม สำหรับผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา ควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก สะดวกที่คอยช่วยเหลือในการสร้างความรู้ของคนมากกว่าจะเป็นแหล่งของความรู้หรือเป็นผู้ผลิต ความรู้รวมทั้งเป็นผู้ที่ช่วยสร้างโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้ เมื่อพิจารณาแนวคิดต่าง ๆ พบว่า การ เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความหมายในแนวเดียวกับระดับการปฏิบัติจนเป็นวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ ความสำคัญที่ตัวบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดย “กระบวนการร่วมกิจกรรม” นักวิชาการกลุ่มนี้ได้แก่ Berman (1984: 100), Knapper and Cropley (2000: 282) Shuping (2002: 295) โดยให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งไปที่การเรียนรู้ทุกประเภทจากกระบวนการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงอายุของชีวิต หรือในแนวคิด โดยเกิดจากความสนใจเริ่มต้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงความรู้ ทักษะ เจตคติ แรงจูงใจ

และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างสนุกสนานในการค้นพบสิ่งต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ซึ่ง Christos (2002: 282) ให้แนวคิดเพิ่มเติมของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การฝึกอบรมให้บุคคลเรียนรู้วิธีที่จะเรียนโดยการได้รับการฝึกให้ทักษะหลากหลายทั้งด้าน การสื่อสาร การจัดการข้อมูลสารสนเทศ สังคม และวัฒนธรรม โดยการสร้างให้ผู้เรียนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะจัดระเบียบชีวิตตนเองและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 45 การเรียนรู้ตลอดชีวิต เมื่อพิจารณาแล้วสามารถแบ่งออกเป็นมิติได้ 2 มิติ คือ

1) มิติการ เรียนรู้แนวตั้ง หมายถึง การเรียนรู้ที่มีความจำเป็นในทุกช่วงชีวิตของบุคคล การเรียนรู้ที่ได้จาก การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิต ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคล คือ ช่วงชีวิตหลัง จบจากโรงเรียนไปแล้ว ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียน เช่น การเรียนรู้จากเพื่อน จาก ครอบครัว จากชุมชน จากการทำงาน ฯลฯ และควรจะใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2) มิติการเรียนรู้ แนวนอนหรือแนวราบ มิตินี้มองว่า การเรียนรู้กับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การเรียนรู้ควรประสานกัน หลาย ๆ ส่วนทั้งในโรงเรียนและแหล่งอื่น ๆ ในสังคม การเรียนรู้ควรผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จาก การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิต แหล่งที่ จะให้การเรียนรู้ควรจะเป็นลักษณะของเครือข่ายซึ่งจะผสมผสานรูปแบบและแหล่งการเรียนรู้ทั้งหมด ที่มีในชุมชนและสัมพันธ์กับชีวิตจริง การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นนวัตกรรมที่ล้ำหน้าและถือเป็น ทางเลือกใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่ปรัชญาการศึกษาแบบดั้งเดิมที่ถือว่า การศึกษามีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด

กลุ่มที่ 2 กลุ่ม “ทำเป็นนิสัย” ตามแนวคิดของ Ironside (1985:15, อ้างถึงในเรณู มาต กุละศิริมา, นุจิรา รัศมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ (2557: 26-27) ดังนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตในกลุ่มนี้ หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลที่ทำเป็นประจำ นิสัย (Habitually) และต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต และนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคม ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1) การแสดงการเรียนรู้ที่เห็นประจักษ์ (Empirical Element) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่ตั้งใจและมีการวางแผน ซึ่งจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุของชีวิต ไม่มากก็น้อย มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการเรียนรู้ทุกช่วงชีวิตครอบคลุมชีวิตทั้งหมด ตั้งแต่เกิดจนตาย และเริ่มต้นที่อายุเท่าใดก็ได้ เป็นการเรียนรู้ที่มีขอบเขตกว่าทั้งชนิดและระดับขั้นของการเรียนรู้ เช่น อาชีวศึกษา การศึกษาในระบบ นอกระบบ และการเรียนแบบนำตนเอง (Self-Directed Learning)

2) การแสดงคุณธรรมของการเรียนรู้ (Moral Element) หมายถึง แต่ละบุคคลมีความสนใจส่วนตัวในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมต่าง ๆ และถือเป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการที่จะทำให้สำเร็จ ความผูกพันต่อสังคม หมายถึง ผู้เรียนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกับ

ผู้อื่น และสนับสนุนกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้อื่น รวมทั้งความสำเร็จในการนำการเรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่ม “พัฒนาและปรับตัวในบุคคล” ของ Maehl (2000 : 4-5) ดั้งนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การพัฒนาและการปรับตัว หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาสติปัญญา สังคม แะบุคคล ที่กระทำอย่าง ต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต ซึ่งอาจเป็นจากการดำเนินชีวิต การเรียนรู้อย่างตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ การ เรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุก ๆ ช่วงของ ชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงการแสวงหาความเข้าใจต่อผู้อื่นในระดับโลก ซึ่งฐานคิดของสี่เสาหลัก ของกาเรียนรู้ที่ ประกอบด้วย การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อการปฏิบัติได้ และการเรียนรู้ เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและสังคม

3.2 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังศรี (2532) ได้ศึกษาแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตแล้วสรุปออกมาได้เป็น ข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1) การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาให้กับทุกคนตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จาก เด็กถึง วัยชรา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในช่วงต่าง ๆ ของชีวิต ทั้งนี้ เนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ทุกคนต้อง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อปรับตนเองให้ก้าวทันยุคกับกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นแนวโน้มการพัฒนาโลก ปัจจุบัน

2) กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานและเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เกิด จาก การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำผลการเรียนรู้นั้นไป พัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การจัดการเพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงต้องจัดหลักสูตร สื่อวิธีการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเข้าถึงการเรียนรู้ได้สะดวกและนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้จริง

3) การศึกษาตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการ เรียนรู้ โดยเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพ มีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีอิสรภาพที่จะเลือก เนื้อหา รูปแบบ วิธีในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง

4) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคม ทำให้ การติดต่อสื่อสารตลอดจนการถ่ายทอดความรู้ในสังคมมนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทัวถึง และมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้อันมหาศาลได้โดยไม่มีขีดค้น พรมแดนแห่งความรู้ ทำให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็นวงจรที่ไม่หยุดนิ่งและมีพลังต่อการเปลี่ยนแปลง

5) สังคมปัจจุบันและอนาคตใช้ความรู้เป็นพลังในการกระทำทางสังคม ระบบทุก ระบบ ในสังคมย่อมใช้ความรู้เป็นพลังในการขับเคลื่อนระบบ ดังนั้น การศึกษาและการเรียนรู้จึงเป็น กลไกที่ ระบบต่าง ๆ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ดังนั้น ทุก ๆ ระบบทุกหน่วยงานจึงมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อการศึกษตลอดชีวิตของทุกคนในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบัน ต่าง ๆ ในสังคม

สายสุรีย จุติกุล (อ้างถึงในสุนทร สุนันท์ชัย, 2532) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการศึกษา ตลอดชีวิตไว้ว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ไม่มีรูปแบบตายตัว ทุกคน ทุกวัยสามารถเรียนรู้ ได้ทั้งในระบบการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย และเรียนรู้กันได้ตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่มีการหยุด นิ่ง เป็นการเรียนรู้ตลอดเวลา และอย่างสม่ำเสมอ กระทำได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มนุษย์ไม่ควรหยุดที่จะ ใฝ่รู้ ต้องอยากรู้อยากเห็นตลอดเวลาอย่าให้สิ้นไฟ ยิ่งรู้มากยิ่งมีข้อมูลมาก ก็ยังมีโอกาสในการ ตัดสินใจถูกต้องแม่นยำขึ้น แนวคิดใหม่ในการศึกษา จากเดิมเป็นแบบที่โรงเรียนป้อนความรู้ให้กับ ผู้เรียน ควรปรับเปลี่ยนมาเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและเรียนตามศักยภาพและความสนใจของตน เป็นหลัก และต้องเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นหลักไปเป็นการเรียนรู้จากแหล่งอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงสังคมไทยให้กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

3.3 หลักการสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี ศรีสังข์ (2532) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต แล้ว ประมวลไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1) หลักการบูรณาการและความเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องของการศึกษาในระบบ โรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถศึกษาหา ความรู้ได้ตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย

2) หลักความเสมอภาคของการศึกษา โดยส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายโดย มีโอกาสเลือกศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพและความต้องการของตน การศึกษาควรเป็นสิทธิขั้น พื้นฐานของประชาชนทุกคน

3) หลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนสำคัญ โดยจัดเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับพื้นฐานและความสนใจของผู้เรียนเองได้

4) หลักการศึกษาเพื่อชีวิต โดยเน้นการศึกษาที่บูรณาการ การเรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิต ของ ผู้เรียนและสภาพชุมชน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของ ตน เป็นการจัดการศึกษาที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตของผู้เรียน

5) หลักการเรียนรู้เพื่อการคิดเป็นและแก้ไขปัญหาเป็น โดยส่งเสริมกระบวนการ วิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาบนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล

6) หลักการกระจายอำนาจ โดยให้ผู้เรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม เน้น การคืนอำนาจการศึกษาให้กับชุมชนท้องถิ่น

7) หลักการความยืดหยุ่นและความหลากหลาย เพื่อมุ่งให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวาง

3.4 จุดมุ่งหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

สายสุริย์ จตุกุล (อ้างถึงในสุนทร สุนันท์ชัย, 2532) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของ การศึกษาตลอดชีวิต คือ ต้องการให้บุคคล กลุ่มบุคคล ได้รับการศึกษาเพื่อความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม อันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บุคคลได้ พัฒนาคุณภาพเต็มศักยภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

สุมาลี สังข์ศรี (2532) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่า เนื่องจากการศึกษาตลอดชีวิตเป็น ภาพรวมและครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ ดังนั้น ความมุ่งหมายของการศึกษาทุกรูปแบบและ แสดงเจตจำนงของการจัดการศึกษาในองค์รวมด้วย เพื่อพิจารณาถึง ประสพการณ์ในการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า แต่ละประเทศมีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตลอด ชีวิตที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ

1) มุ่งให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ทุกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน

2) เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการโดยศึกษาได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

3) เพื่อให้หน่วยงานของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

4) เพื่อให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เหมาะสมกับสภาพการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติได้อย่างมีคุณค่า สำหรับประเทศไทยที่ได้ยึดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน เป็นหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตดังกล่าว จึงสอดคล้องกับบทสรุปของ คณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ที่กล่าวว่า “การศึกษา คือ หัวใจของการพัฒนาทั้งในระดับปัจเจกชน และชุมชน ดังนั้น การศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องพัฒนาความสามารถของคนทุกคน ให้มีศักยภาพ โดยไม่มีข้อยกเว้น รวมทั้งต้องทำให้บุคคลทุกคน ตระหนักรู้ศักยภาพของพลังสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเข้ามารับผิดชอบในชีวิตของตนเอง และไปให้ถึงเป้าหมายส่วนตัวที่วางเอาไว้” ความ

จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาตลอดชีวิตจนถึงขณะนี้ คงไม่มีใครปฏิเสธถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่เข้าสู่ ศตวรรษที่ 21 ที่มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญดังกล่าว (รณวีร์ พาผล, 2561)

4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

4.1 สถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ (Aged Society) โดยมีการประมาณการว่า จะมีสัดส่วนผู้สูงวัยในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 13 ล้านคน และคาดการณ์ว่าในอีก 19 ปีข้างหน้า คือ ในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทย จะมีผู้สูงอายุเกือบ 20 ล้านคน หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของคนไทยจะเป็นผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไปจะมีมากถึง 3.5 ล้านคน โดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้ดำเนินการปรับแผนปฏิบัติการ (พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2565) โดยเน้นการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน และให้ความสำคัญกับประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้ (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2564)

1) การรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความจำเป็นของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ คนวัยทำงานมีความเข้าใจถึงการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ อาทิ รายได้ สุขภาพ ที่อยู่อาศัย

2) สังคมมีทักษะเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ ไม่มองว่าผู้สูงอายุเป็นภาระต่อสังคม

3) การจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อให้รู้สึกว่ามีคุณค่า

4) กลุ่มผู้สูงอายุที่ครอบครัวยากจน เน้นให้ลูกหลานกลับมาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น

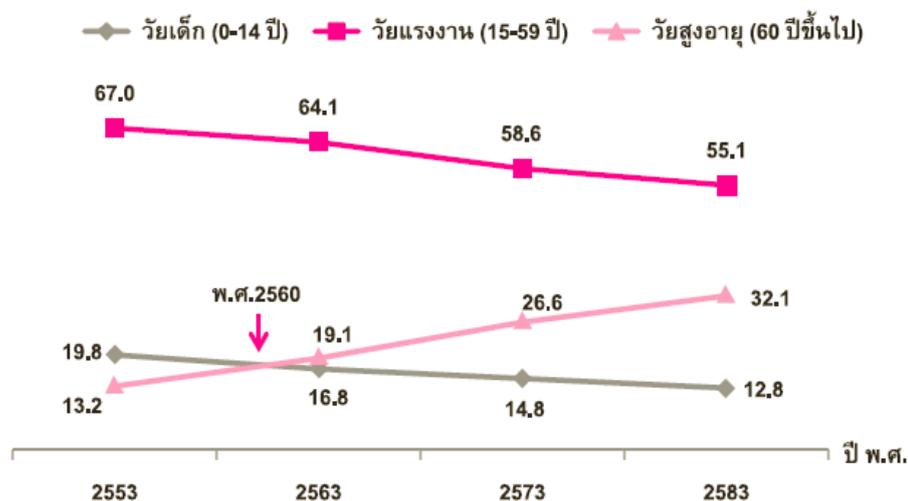
5) การปรับเปลี่ยนโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นสถานที่พัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน

6) การส่งเสริมการออม ทั้งแรงงานในระบบ นอกกระบบ เพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในวัยเกษียณ

7) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการผลิต หรือฝึกอบรมบุคลากรด้านผู้สูงอายุในระดับวิชาชีพอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรวัยสูงอายุนี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัดส่วนของจำนวนประชากรในวัยต่าง ๆ โดยจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มอายุ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ประกอบด้วย ประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 13.2 ใน พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 32.1 ใน พ.ศ. 2583 และที่น่าสังเกต คือ ในปี พ.ศ. 2560 จะเป็นปีที่คาดว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็กจะเท่ากับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ (ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 สัดส่วนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ พ.ศ. 2553-2583

ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน กล่าวคือ สัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 12.7 ของประชากรสูงอายุทั้งหมด เป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุวัยปลายนี้ จะสะท้อนถึงอายุที่สูงขึ้นของประชากรสูงอายุ และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เมื่อพิจารณาสัดส่วนเพศของประชากรสูงอายุ พบว่า ประชากรสูงอายุเพศหญิงมีสัดส่วนร้อยละ 55.1 ในปี พ.ศ. 2553 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 56.8 ในปี พ.ศ. 2583 โดยเฉพาะประชากรสูงอายุวัยปลายเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากร้อยละ 13.9 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 21.3 ในปี พ.ศ. 2583 อาจจะต้องด้วยจากสถิติที่ผ่านมา พบว่า เพศหญิงจะมีอายุที่ยืนยาวกว่าเพศชาย สำหรับแนวโน้มประชากรสูงอายุไทย จะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมืองเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2553 มีประชากรสูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 3.3 ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 39.7 หรือเพิ่มขึ้นเป็น 11.6 ล้านคน และร้อยละ 59.8 ในปี พ.ศ. 2583 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวโน้มการเติบโตของประชากรเมืองในประเทศไทยมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 จำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุ (จำแนกตามกลุ่มอายุ เพศ และที่อยู่อาศัย)
จากผลการคาดคะเนประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583

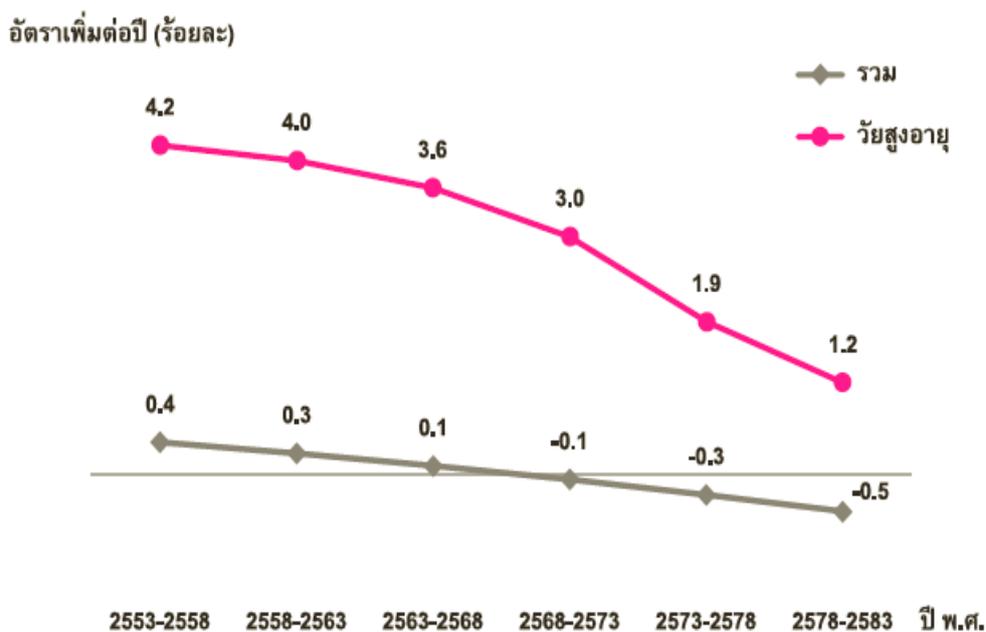
ปี พ.ศ.	2553		2563		2573		2583	
	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ	จำนวน (พันคน)	ร้อยละ
รวมผู้สูงอายุ ทั้งหมด	8,408.0	100.0	12,621.7	100.0	17,578.9	100.0	20,519.4	100.0
ผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี)	4,629.7	55.1	7,255.6	57.5	9,260.4	52.7	8,958.5	43.7
ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70 – 79 ปี)	2,708.1	32.2	3,676.6	29.1	5,897.9	33.6	7,639.4	37.2
ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป)	1,070.2	12.7	1,689.5	13.4	2,420.6	13.8	3,921.4	19.1
ผู้สูงอายุชาย	3,776.2	44.9	5,624.3	44.6	7,739.6	44.0	8,874.3	43.2
ผู้สูงอายุหญิง	4,631.7	55.1	6,997.4	55.4	9,839.4	56.0	11,645.1	56.8
ผู้สูงอายุ ในเขตเมือง	3,333.9	39.7	6,283.9	49.8	10,422.2	59.3	11,586.0	59.8
ผู้สูงอายุ ในเขตชนบท	5,074.1	60.3	6,337.8	50.2	7,156.8	40.7	7,774.6	40.2

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 ชี้ให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มของประชากรโดยรวม มีแนวโน้มลดลงจนติดลบ โดยเริ่มติดลบในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2568 - 2573 เป็นต้นไป ในขณะที่อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มประชากรรวมค่อนข้างมาก อันเป็นผลมาจากอัตราเจริญพันธุ์ที่ลดลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 อัตราการเพิ่มของประชากรรวมเปรียบเทียบกับประชากรวัยสูงอายุ

พ.ศ. 2553 - 2583

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลข้างต้น อาจสรุปได้ว่า จากสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยที่มีสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานที่ทำหน้าที่เกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุนั้นลดลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประชากรไทยในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนี้ จะมีผลกระทบต่อมิติต่าง ๆ ในสังคมและในประเทศ โดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ ทั้งการบริโภค การออม และการลงทุน การคลังของประเทศ ไปจนถึงภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการลดลงของกำลังแรงงานในประเทศ ทำให้ทุกภาคส่วนต้องมีการวางแผนที่สอดคล้องและรองรับกับโครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะกับประชากรวัยสูงอายุ ดังนั้น ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ควรมีการร่วมมือในทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ โดยเฉพาะการร่วมกันกระตุ้นเตือนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีการเตรียมวางแผนการออม การจัดการกรมเผยแพร่ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การปรับตัวทางด้านสังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ การเตรียมการใช้ชีวิตในบั้นปลาย รวมถึงเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำ เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าไม่เป็นภาระกับสังคม และมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

4.2 ความหมายของผู้สูงอายุ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง ผู้มีอายุมาก

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้สูงอายุไว้ คือ บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดประชุมสมัชชาโลก เรื่อง ผู้สูงอายุ (World Assembly on Aging: Waa) เมื่อปี 2525 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” ไว้คือ บุคคล ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

สุรกุล เจนอบรม (2541) “ผู้สูงอายุ” หรือ “คนชรา” หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต ซึ่งวงจรชีวิตนั้นจะเริ่มต้นตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา การกำหนดเกณฑ์ว่าเมื่อไร จึงจะเรียกว่าผู้สูงอายุนั้น เดิมได้กำหนดการเป็นผู้สูงอายุ โดยบทบาทหน้าที่ของบุคคลนั้น ๆ ในสังคม ซึ่งบทบาทเหล่านั้นมักแสดงออกโดยการเป็นผู้นำความรับผิดชอบ ส่วนในปัจจุบัน มักจะใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความหมายของการเป็นผู้สูงอายุ และแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น บางประเทศกำหนดไว้ 55 ปี หรือ 65 ปี และตัวเลขเหล่านี้ คือ เกณฑ์ที่ใช้เพื่อการเกษียณตัวเองจากการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละประเทศกำหนดขึ้นไว้นั่นเอง

นิตา ตั้งวินิต (2558) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สูงอายุ มิใช่หมายถึงเฉพาะการมีอายุมากเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ อีก ซึ่งก็คือ ประสิทธิภาพทางร่างกายสังขาร และสุขภาพจิต อันได้แก่ อารมณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก การจัดว่าผู้ใดเป็นผู้สูงอายุหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ดังนี้

- 1) พิจารณาผู้สูงอายุตามปีปฏิทิน คือ โดยทั่วไปเมื่อถึงอายุ 60 ปี ก็จัดว่าเป็นผู้สูงอายุ
- 2) พิจารณาผู้สูงอายุตามสภาพร่างกาย กล่าวคือ บางคนดูสูงอายุและรู้สึกตัวเองว่าแก่ ทั้งที่อายุไม่ถึง 60 ปี สำหรับบุคคลประเภทนี้ มีการเสื่อมโทรมของสุขภาพกายเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานหนัก มีความเครียดมาก ทำให้ร่างกายเสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว
- 3) พิจารณาผู้สูงอายุตามสภาวะสุขภาพจิต บุคคลประเภทนี้ ถ้าพิจารณาทางด้านสุขภาพร่างกายยังดีอยู่ แต่ทางด้านสุขภาพจิต จะมีการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรม

ในทางพุทธศาสนา ผู้สูงอายุจะมีบุคลิกภาพทางด้านร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในด้านความหมายจะกล่าวดังนี้ ในสัมมาทิฎฐีสสูตร กล่าวถึงความแก่ชราว่า “...ชรา เป็นอย่างไร คือความแก่ ความคร่ำคร่า ความมีฟันหลุด ความมีผมหงอก ความมีหนังเหี่ยวย่น ความเสื่อมอายุ ความแก่หง่อมแห่งอินทรีย์ในหมู่มสัตว์นั้น ๆ ของเหล่าสัตว์นั้น ๆ นี้เรียกว่า ชรา” จากพุทธพจน์ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความแก่ชรา คือ สภาพร่างกายที่เสื่อมถอย สึกหรือไปตามกาลเวลา ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงโรยรา รวมถึงอายุที่มากขึ้นตามไปด้วย

สรุปได้ว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต มีอายุตั้งแต่ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงถดถอยทางด้านร่างกาย รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ และด้านสังคม ตลอดจนควรเป็นผู้ที่บุตรหลานและสังคมให้การเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู และดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

สุรกุล เจนอบรม (2541) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้สูงอายุไว้ ดังนี้

- 1) ความเป็นผู้สูงอายุจากอายุจริงที่ปรากฏ (Chronological aging) จากจำนวนปี หรืออายุที่ปรากฏจริงตามปฏิทิน โดยไม่นำเอาปัจจัยอื่นมารวมพิจารณาด้วย
- 2) ความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physiological aging หรือ Biological aging) กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุขัยในแต่ละปี
- 3) ความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ (Psychological aging) จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สติปัญญา การรับรู้ และเรียนรู้ที่ถดถอยลง
- 4) ความเป็นผู้สูงอายุจากบทบาททางสังคม (Sociological aging) จากบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล ตลอดจนความรับผิดชอบในการทำงานลดลง

Barrow, G. M., & Smith, P. A., (1976) กล่าวว่าไว้ว่า การกำหนดว่าผู้ใดชราภาพหรือสูงอายุ สามารถพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- 1) ประเพณีนิยม (Tradition) เป็นการกำหนดผู้สูงอายุ โดยยึดตามเกณฑ์อายุที่ออกจากงาน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดอายุ 65 ปี เป็นต้น
- 2) การปฏิบัติหน้าที่ทางร่างกาย (Body functioning) เป็นการกำหนดโดยยึดตามเกณฑ์ทางสรีรวิทยาหรือทางกายภาพ บุคคลจะมีการเสื่อมสลายทางสรีรวิทยาที่แตกต่างกันในวัยสูงอายุอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายจะทำงานน้อยลง ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เช่น บางคนอายุ 50 ปี ฟันอาจจะหลุดหมดทั้งปาก ฝมอาจจะหงอกหมดทั้งหัว เป็นต้น
- 3) การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านจิตใจ (Mental Functioning) เป็นการกำหนดตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การจำ การเรียนรู้ และความเสื่อมทางด้านจิตใจ สิ่งที่พบมากที่สุดในผู้สูงอายุ คือ ความจำเริ่มเสื่อม ขาดแรงจูงใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้สูงอายุทุกคนจะต้องมีสภาพเป็นเช่นลักษณะนี้
- 4) ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) เป็นการกำหนดโดยยึดความคิดที่ผู้สูงอายุมองตนเอง เพราะโดยปกติแล้ว ผู้สูงอายุมักจะเกิดความคิดว่า “ตนเองแก่ อายุมากแล้ว”

และส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางด้านจิตใจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวความคิดที่ผู้สูงอายุคนนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น

5) ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Occupation) เป็นการกำหนดโดยยึดความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยใช้แนวความคิดจากการเสื่อมถอยของสภาพทางร่างกายและจิตใจ คนทั่วไปจึงกำหนดว่าวัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพักผ่อน หยุดทำงาน ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่าวัยแรงงาน

6) ความกดดันทางอารมณ์และความเจ็บป่วย (Coping with and Illness) เป็นการกำหนดโดยยึดตามสภาพร่างกาย และจิตใจ ผู้สูงอายุจะเผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอ เพราะสภาพทางร่างกายและอวัยวะต่าง ๆ เริ่มเสื่อมลง นอกจากนั้นยังอาจเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมอื่น ๆ ทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอีก ส่วนมากมักพบกับผู้มีอายุ 60-65 ปี ขึ้นไป

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดอายุที่เรียกว่าเป็น “คนแก่” ส่วนใหญ่ระบุว่าอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่บางพื้นที่มีข้อพิจารณาอื่น ๆ ประกอบ อาทิ ภาวะสุขภาพ เช่น ผู้สูงวัยบางคนอายุประมาณ 50-55 ปี แต่มีสุขภาพไม่แข็งแรง มีโรคร้าย และทำงานไม่ไหว ผมหขาว หลังโกง ก็เรียกว่า “แก่” บางคนพอเริ่มมีหลานก็รู้สึกกว่าตนเองเริ่มแก่ และจะเริ่มลดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจลง หรือกลุ่มผู้สูงอายุบางคนไม่ใส่ใจต่อตัวเลขอายุ แต่พิจารณาตัดสินจากองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ดูจากสภาพความเจ็บป่วยของร่างกาย มีอาการปวดแหว ปวดหลัง ปวดตามข้อ เดินไกล ๆ ไม่ไหว ทำงานหนักไม่ค่อยได้ เหนื่อยง่าย ไม่มีแรง เป็นต้น

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2556) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายและสังคมนั้น มีผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ การมองรูปลักษณ์ของตนเอง และมโนทัศน์ต่อตนเองจะเปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุจะปรับสภาวะทางจิตใจ และอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสิ่งแวดล้อมโดยอัตโนมัติ โดยทั่วไปจะมีการปรับระดับจิตใจในทางที่ดีงามมากขึ้น สามารถคุมจิตใจได้ดีกว่า จึงพบว่าเมื่อคนมีอายุมากขึ้น จะมีความสุขมากขึ้นด้วย ผู้สูงอายุมีลักษณะของโครงสร้างทางจิตใจเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งจะเป็นรากฐานของการแสดงออกของคน แต่ลักษณะการแสดงออก จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ร่วมด้วย อันได้แก่ บุคลิกภาพเดิม การศึกษา ประสบการณ์ สภาพสังคมในวัยเด็ก อย่างไรก็ตามก็ดี มักพบบ่อย ๆ ว่าผู้สูงอายุจะมีความเครียด เนื่องจากโรคทางกายแบบเฉียบพลันและเรื้อรัง การสูญเสียอาชีพการงาน การเสียชีวิตของบุคคลผู้เป็นที่รัก และความเหงาโดดเดี่ยวเนื่องจากขาดคนดูแล ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ด้านบุคลิกภาพ (Personality) Neugarten (1964) ได้แบ่งบุคลิกภาพของผู้สูงอายุ ไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1.1) บุคลิกแบบผสมผสาน (Integrated Personalities) เป็นบุคลิกภาพที่ดีสามารถพบได้ในผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1.1.1) แบบ Reorganizer คือ ผู้สูงอายุที่ค้นหากิจกรรมเพื่อปรับปรุงความสามารถดั้งเดิมที่หายไป มีการทำกิจกรรมประจำวัน และพึงพอใจต่อชีวิตค่อนข้างมาก

1.1.2) แบบ Focused คือ ผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมและระดับความพึงพอใจต่อชีวิตปานกลาง

1.1.3) แบบ Disengaged คือ ผู้สูงอายุที่ถดถอยตนเองออกจากสังคม มีกิจกรรมน้อย แต่ยังพึงพอใจต่อชีวิตที่ตนเองได้เลือกแล้ว

1.2) บุคลิกแบบต่อต้าน (Defended Personalities) แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ประกอบด้วย

1.2.1) แบบ Holding on คือ ผู้สูงอายุที่เกลียดกลัวความชรา พยายามยึดรูปแบบบุคลิกภาพของตนในวัยกลางคนไว้ และมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อการยึดถือนี้

1.2.2) แบบ Constricted คือ ผู้สูงอายุที่เกลียดกลัวความชรา ชอบจำกัดบทบาทและพฤติกรรมของตนเอง จะมีความพึงพอใจสูง หากได้ทำตามบทบาทที่ตนเองต้องการ

1.3) บุคลิกภาพแบบเฉยชา และพึ่งผู้อื่น (Passive – dependent Personalities) แบ่งออกได้เป็น

1.3.1) แบบ Succurance Seeking คือ ผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เพื่อการตอบสนองต่อความต้องการด้านอารมณ์ของตนเอง

1.3.2) แบบ Apathy คือ ผู้สูงอายุที่ไม่สนใจใยดีต่อสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมน้อย มีพฤติกรรม เฉยชา มีความพึงพอใจต่อชีวิตต่ำ

1.4) บุคลิกภาพแบบขาดการผสมผสาน (Disintegrated & disorganized Personalities) คือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถปรับตัวให้ยอมรับความชราของตนได้ ขาดการควบคุมอารมณ์ มีการบกพร่อง ด้านความคิดอ่าน และสภาวะจิตใจอย่างเห็นได้ชัด มีพฤติกรรมและความพึงพอใจในชีวิตระดับต่ำ

2) ด้านการเรียนรู้ (Learning) การเรียนรู้ในช่วงหลังอายุ 70 ปี ของผู้สูงอายุนั้น จะลดลงมาก แต่ก็ยังสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ ถ้าการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ และความตั้งใจจริงของผู้สูงอายุ ดังนั้น จึงควรลดความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุทำได้ดีและเรียนรู้ได้เร็ว คือ การเรียนรู้เฉพาะอย่างโดยไม่เร่งรัด

3) ด้านความจำ (Memory) แม้ผู้สูงอายุจะมีความจำเรื่องราวในอดีตได้ดี แต่จะมีความจำเกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิต และสังคม การกระตุ้นความจำของผู้สูงอายุ จะต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอน อาทิ การเขียนหนังสือตัว

โต การใช้สี่กระตุนการมองเห็น แต่ไม่ควรเน้นหรือถามซ้ำในเรื่องที่ผู้สูงอายุจำไม่ได้ การจดบันทึกจะช่วยให้ผู้สูงอายุจำได้มากขึ้น

4) ด้านสติปัญญา (Intelligence) ความสามารถทางสมองจะเริ่มลดลงเมื่ออายุ 30 ปี เป็นต้นไปในผู้สูงอายุ จะเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา การเรียนรู้ในอดีต ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และสภาวะสุขภาพในขณะนั้น โดยทั่วไปการเสื่อมทางสติปัญญาจะค่อยเป็นค่อยไป และจะไม่เท่ากันทุกคน

5) ด้านสมรรถภาพการรับรู้ข้อมูลและการนำความรู้สู่การปฏิบัติ (Competence and Performance) จะลดลง โดยส่วนใหญ่สมรรถภาพในการนำความรู้สู่การปฏิบัติ จะต่ำกว่าสมรรถภาพการรับรู้ข้อมูล เนื่องจากหลายปัจจัย อาทิ สมองทำงานลดลง การรับรู้ลดลง ความจำสั้นลง การตอบสนองช้าลง ผู้สูงอายุมักกลัวสิ่งที่ตนเองไม่รู้ และตื่นเต้นเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ ๆ เนื่องจากไม่แน่ใจว่าตนเองจะตอบสนองได้หรือไม่ กลัวความล้มเหลว ผู้สูงอายุจึงต้องการการส่งเสริม สนับสนุน และต้องการแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นในการทำกิจกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ ๆ

6) ด้านเจตคติ ความสนใจ และคุณค่า (Attitude, Interest and Values) พบว่า จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลมาจากเพศ สังคม อาชีพ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้สูงอายุไม่ใช่สิ่งง่าย การสอนเพื่อให้ผู้สูงอายุรับรู้เรื่องราวใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติของผู้สูงอายุ จะช่วยให้ผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนเจตคติได้

7) ด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง (Self – Concept and Self – Esteem) ถ้าเป็นการรับรู้ หรือรู้สึกในทางบวก จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัว และแก้ปัญหาได้ดี ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีผลมาจากกระบวนการความคิด อารมณ์ ความปรารถนา คุณค่า และพฤติกรรม นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับงาน และสังคมของผู้สูงอายุด้วย ดังนั้น การเตรียมงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้สึกที่มีคุณค่าในตัวเอง เช่น การทำงานอดิเรก การเป็นจิตอาสา หรืออาสาสมัครทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคม การทำงานที่ผู้สูงอายุชอบ เป็นต้น

5. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

5.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ปัจจุบันผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต ในการเรียนรู้ตลอดเวลา เช่นเดียวกับคนในวัยอื่นๆ เพราะที่ผ่านมาเรามักเข้าใจว่า ผู้สูงอายุนั้นผ่านประสบการณ์มามากและควรจะอยู่ในฐานะผู้สอนผู้ถ่ายทอดประสบการณ์มากกว่าบุคคลทั่วไป แต่หากเราพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจะพบว่า สิ่งที่เราเรียนรู้จากผู้สูงอายุ เหล่านั้น คือ เรื่องราวความรู้และประสบการณ์ในอดีตที่เป็นรากเหง้าพื้นฐานของปัจจุบัน ผู้สูงอายุเหล่านั้นจะมีความภาคภูมิใจกับอดีตและยินดี

ถ่ายทอดได้อย่างเต็มความสามารถ แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และแตกต่างไปจากความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุจำเป็นต้องดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงแปลกใหม่เหล่านี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อีกมากมาย อาทิ

1) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะต้องดูแลสุขภาพตนเอง รู้จักป้องกันโรค รู้จักการออกกำลังกายที่เหมาะสมรู้จักการกินและการอยู่

2) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะมีสุขภาพจิตที่ดี เพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงไปได้ เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่นและไม่หงุดหงิดหรือเครียดอยู่ตลอดเวลา เพราะสภาพทางสังคมเปลี่ยนไปผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะฟื้นฟู สมรรถภาพที่สูญเสีย เสื่อมโทรมไปทั้งกายและใจ

3) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะใช้บริการต่าง ๆ ของรัฐ อาทิ โรงพยาบาล สถานที่ราชการ การเดินทาง และการบริการอื่น ๆ แม้จะเป็นการใช้บริการซ้ำ ๆ จากสถานที่เดิม ๆ ที่มีความคุ้นเคย แต่ก็มีมีความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้จะใช้บริการใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

4) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ บำเหน็จ บำนาญ พินัยกรรม ตลอดจนจรรยาบรรณสัญญาต่างๆ เพราะอย่างน้อยยังมีสิทธิในฐานะประชาชนคนหนึ่งที่ต้องใช้กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต

5) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะต้องมีความยืดหยุ่น ถึงแม้ว่าจะเกษียณอายุจากงานที่เคยทำแล้วก็ตามแต่หลายคนก็ยังมียังงานทำต่อไปเรื่อย ๆ ในงานที่เหมาะสมกับตนเอง เพราะตลาดที่ยังมีชีวิตอยู่รายได้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งถ้าต้องอยู่อย่างลำพัง การมีรายได้พอจุนเจือตนเองบ้าง ก็จะทำให้ชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อนหรือเป็นภาระใคร

6) ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น และต้องเรียนรู้ที่จะอยู่คนเดียว ผู้สูงอายุต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัย ต่างทัศนคติ และอาจจะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่คนเดียว และในที่สุดผู้สูงอายุก็ต้องเรียนรู้ที่จะตายจากไปอย่างสงบ ด้วยใจที่งดงามไม่เป็นทุกข์

ด้วยเหตุผลนี้ การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นยิ่ง และจะอำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อช่วยให้การเตรียมตัวสำหรับผู้สูงอายุให้สามารถจัดการชีวิตในบั้นปลายของตนเองได้อย่างมีความสุข สงบ ช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความทันสมัยอยู่เสมอ สามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ จากสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการปรับตัว เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล มีความสุข และเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ (จิราวัฒน์ จันทสิทธิ์, 2564)

5.2 องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ได้มีผู้ศึกษาวจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไว้ดังนี้ (ปรัชญา เวสารัชช, 2545)

1) ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษาหรือปรัชญาการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายเชิงพฤติกรรมด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การกำหนดการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การกำหนดเป้าหมายใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และการกำหนดวิธีการวัดพฤติกรรมตามความเหมาะสมกับเนื้อหา

2) ด้านเนื้อหาสาระของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหาให้ผู้สูงอายุ มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม สติปัญญา การกำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ การกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมกับความเป็นชุมชนและท้องถิ่นที่ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกำหนด

3) ด้านผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวิธีสอนให้ สอดคล้องเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และแนวทางการสอนเอื้อและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง

4) ด้านวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้/วิธีการเรียนการสอนของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้สอน หรือผู้ถ่ายทอด มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่กำหนด ครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอด ได้รับการพัฒนาสนับสนุนการจัดการของผู้สูงอายุ การสรรหาครูผู้สอน หรือผู้ถ่ายทอด สนับสนุนการจัดการของผู้สูงอายุ

5) ด้านการเลือกสรรทรัพยากร สื่อ และอุปกรณ์ ประกอบด้วย มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการระดมทรัพยากรของชุมชนทางการศึกษา มีการใช้ ทรัพยากรที่เหมาะสมคุ้มค่า ที่มีการใช้สื่อและอุปกรณ์ในชุมชนและท้องถิ่นที่หลากหลาย

6) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย สถานที่ที่มีความ เหมาะสม สะดวกในการเดินทางของผู้สูงอายุ สถานที่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ การจัดกิจกรรมเนื้อหาโดยรวม สถานที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการ จัดกิจกรรมตามเนื้อหาสาระ

7) ด้านกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้สูงอายุได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้สูงอายุได้ มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกัน ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล

8) ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตาม วัตถุประสงค์ ที่กำหนด และมีวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของ กลุ่มเป้าหมายและชุมชน

5.3 นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คน ในสังคม ตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม ให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ ของการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงมีหลักประกันให้ครอบครัว ชุมชน รวมถึง องค์กรภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในภารกิจ ด้านผู้สูงอายุ มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่างๆ ในสังคม ทั้งภาคประชาชน ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่าง ประสานและสอดคล้องกันนอกจากนี้ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ได้แบ่งยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านผู้สูงอายุ ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

- 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
- 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ
- 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ
- 4) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
- 5) ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนางานความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ

สำหรับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 บัญญัติให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมสนับสนุนตามกฎหมายตามมาตรา 11 ดังต่อไปนี้

- 1) ได้รับการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขที่จัดไว้ โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
- 2) ได้รับการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
- 3) ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ หรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
- 4) ได้รับการพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มใน ลักษณะเครือข่าย หรือชุมชน
- 5) ได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น
- 6) ได้รับการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- 7) ได้รับการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- 8) ได้รับการช่วยเหลือในกรณีที่ได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือถูก แสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง
- 9) ได้รับการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี ในทางแก้ไขปัญหา
- 10) ได้รับการจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
- 11) ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- 12) ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

13) ได้รับความบริการอื่นๆ ตามที่กรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้รับสิทธิทางภาษี ตามมาตรา 16 และ 17

14) ผู้ที่บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติ มีสิทธินำไปลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้ หรือได้รับการยกเว้นภาษี สำหรับทรัพย์สินที่บริจาคแล้วแต่กรณี

15) ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากรพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครอง และเอื้อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย อาทิ การได้รับความบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกแสวงหาประโยชน์อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน หรือถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรม

5.4 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อรองรับและพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงวัยในปัจจุบัน

ปัจจุบันเทคโนโลยี และนวัตกรรมมีส่วนสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากรไทย และมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคูณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัย ดังนั้น ในสถานการณ์สังคมสูงวัยของประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนมาตรการรองรับสังคมสูงวัย คนไทยอายุยืนในทุกมิติ แต่ปัจจุบันการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้กับการทำงานด้านการพัฒนาคูณภาพชีวิตประชากรเพื่อรองรับสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน ยังมีปัญหาในหลากหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคโนโลยี ประกอบกับความวิตกกังวล ในเรื่องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ทำให้ผู้สูงอายุไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ

2) ปัญหาการถูกมิจฉาชีพหลอกลวงจากสังคมบนโลกออนไลน์ และการได้รับข้อมูลข่าวสารที่คลาดเคลื่อน บิดเบือน ไม่เป็นความจริง (Fake News)

3) นวัตกรรมบางอย่างที่ผลิตขึ้น ยังไม่รองรับและสอดคล้องกับการเชื่อมต่อ/สัญญาณในประเทศไทย รวมถึงการขอใบอนุญาตจากภาครัฐที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน

4) การทดลองนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีขั้นตอนและระยะเวลาในการทดลอง ใช้นวัตกรรมประมาณ 6 เดือน และหากมีการนำเข้าเทคโนโลยีและนวัตกรรมชิ้นใหม่ ต้องใช้ระยะเวลาในขั้นตอน การขอใบอนุญาตนำเข้าแต่ละกรณี จึงทำให้การพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมเป็นไปอย่างล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง

5) ต้นทุนการผลิตนวัตกรรมสูง ทำให้ประชาชนที่มีฐานะยากจนไม่สามารถเข้าถึงนวัตกรรมดังกล่าวได้

6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ยังไม่รองรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ ด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยงบประมาณของตนเองได้ ทำให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินท้วงติงการดำเนินการกิจดังกล่าวไม่สามารถเบิกจ่ายได้ เพราะเป็นภารกิจที่ซ้ำซ้อนกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

5.5 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคใน 4 มิติสำหรับสังคมผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ (2564) กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม) จากการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง ส่งผลให้สัดส่วน ของคนวัยทำงานต่อผู้สูงอายุจะทยอยลดลงเรื่อย ๆ จากคนวัยแรงงาน 6.4 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2548 จะลดลงเหลือวัยแรงงาน 5.4 คนต่อผู้สูงอายุ 1 คน ในปี พ.ศ. 2563 และวัยแรงงานลดลงเหลือ เพียง 1.9 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คนในปี พ.ศ. 2578 ทำให้ฐานภาษีของประเทศแคบลง ส่งผลต่อการจัดเก็บรายได้จากภาษีเงินได้ ของภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศลดลงตามไปด้วย ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการ แก่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อาทิ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหรือค่ารักษาพยาบาล ซึ่งอาจนำไปสู่การขาดดุลงบประมาณ และการสะสมหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นได้ในอนาคต และจากกำลังแรงงานที่เป็นปัจจัยการผลิตลดลง ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน เพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุที่ต้องเกษียณอายุการทำงานมีจำนวนมากขึ้น ดังนั้น จะทำอย่างไรที่จะยังคงประชากรวัยสูงอายุที่มีคุณค่าและมีศักยภาพเหล่านี้ให้อยู่ในระบบการทำงานให้นานที่สุด สามารถทำคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ ดังนั้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ประชากรวัยทำงานซึ่งมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ซึ่งเป็นทุนมนุษย์ที่จะประคับประคองเศรษฐกิจในอนาคต

ประเด็นสำคัญลำดับแรก คือ จะทำอย่างไรให้ประชากรวัยทำงานมีความพร้อม ทั้งการมีสุขภาพที่ดี มีทักษะการทำงานที่หลากหลาย มีเงินออมไว้ใช้หลังเกษียณอย่างเพียงพอจนสิ้นอายุขัย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการใช้ชีวิตยามสูงวัย เพื่อรองรับผู้สูงอายุทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่เนื่องจากปัจจุบันระบบสวัสดิการภาครัฐที่สร้างหลักประกันรายได้ให้กับผู้สูงวัยมีอยู่หลากหลายระบบ และต่างหน่วยงาน ต่างมีผู้รับผิดชอบที่แตกต่างกัน ขาดการบูรณาการร่วมกัน เกิดความไม่เป็นเอกภาพ อาทิ เงื่อนไขการเกิดสิทธิ การสมทบจากรัฐ และระดับสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันและยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา อาทิ ความไม่เพียงพอของเงินเพื่อการยังชีพ ความไม่ยั่งยืนของกองทุน เมื่อโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงไป ความไม่ครอบคลุมประชากรวัยแรงงานทุกคน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบเป็นจำนวนมากที่ยังตกหล่น ไม่อยู่ในระบบประกันรายได้ใด ๆ ทั้งสิ้น หรือความซ้ำซ้อนของผู้รับสิทธิประโยชน์อันเนื่องมาจากต่างระบบ ต่างก็มีระบบฐานข้อมูลที่แตกต่างกัน ยิ่งไปกว่านั้น สมาชิกไม่สามารถย้ายกองทุนเมื่อมีการเปลี่ยนงาน ทำให้การส่งเงินสมทบไม่ต่อเนื่อง และยังส่งผลให้ขาดคุณสมบัติในการรับเงินบำนาญหรือรับได้ไม่เต็มจำนวน

ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยก็จะกลายเป็นสังคมสูงอายุดระดับสมบูรณ์ (Aged Society) ในขณะที่บ้านของผู้สูงอายุมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย เพียงแค่ร้อยละ 7.3 เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น พื้นที่สาธารณะ อาทิ ตลาดสด ศูนย์บริการสาธารณสุข สวนสาธารณะ สถานีขนส่ง ศาสนสถานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ยังคงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด ราวจับบันไดทางเดิน ห้องน้ำ ฯลฯ ในขณะที่กฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 3 ฉบับ (พ.ศ. 2548, พ.ศ. 2555, และ พ.ศ. 2556) ยังไม่ได้มีการบังคับอาคารทุกประเภท ไม่บังคับย้อนหลังกับอาคารที่สร้างก่อนการบัญญัติกฎกระทรวง ตลอดจนไม่มีการกำหนดบทลงโทษ หากไม่ปฏิบัติตาม จึงเป็นเหตุให้สภาพแวดล้อมในที่อยู่อาศัยและสถานที่สาธารณะเป็นจำนวนมากยังคงไม่เหมาะสมและไม่ปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ จากสถิติผู้สูงอายุที่บาดเจ็บด้วยสาเหตุการพลัดตกหกล้ม ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของกระดูกสะโพกหัก จากข้อมูลระหว่างปีพ.ศ. 2559–2562 พบว่า มีจำนวน 141,895 ราย ซึ่งเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.5 จากปี พ.ศ. 2559 นำไปสู่ความพิการและทุพพลภาพ เป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และรัฐต้องให้การดูแล และหากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดูแล รักษาพยาบาลผู้สูงอายุที่หกล้ม กระดูกสะโพกหัก ศีรษะแตก จะเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาทต่อคน ซึ่งสูงกว่าต้นทุนการปรับสภาพบ้านให้มีความเหมาะสม และร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุที่รับการรักษาจากการหกล้ม ครึ่งหนึ่งจะเสียชีวิตภายในระยะเวลา 1 ปี ดังนั้น ประเด็นสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นเร่งด่วนที่สำคัญมากที่ควรได้รับการแก้ไข และด้วยอายุที่เพิ่มมากขึ้น สภาพร่างกายก็เริ่มทรุดโทรมและเจ็บป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีโรคประจำตัวเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เป็นต้น โดยผลกระทบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อาทิ ภาระค่าใช้จ่ายด้านการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้น และจากการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 60,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 220,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งรวมถึงกองทุนระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long – term Care : LTC) ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ คิดเป็นปีละประมาณ 1 พันล้านบาทในการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค คัดกรองสุขภาพผู้สูงอายุ และจัดหาผู้ดูแลด้านสุขภาพแบบไม่เต็มเวลา (part time caregiver)

สังคมสูงวัยมิใช่เป็นเรื่องของผู้สูงอายุเพียงวัยเดียว แต่เป็นเรื่องของคนทุกวัยและทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจที่ทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ครอบครัว อาสาสมัคร และชุมชน ที่จะต้องตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมไปด้วยกัน เพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ จากโจทย์ประเด็นท้าทายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ภาครัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง เร่งปฏิรูประบบต่าง ๆ ในทุกมิติในวันนี้ เพื่อเตรียมความพร้อม

รองรับสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืนในอนาคต ในอีก 15 ปี ที่จะมาถึงในไม่ช้านี้ เพื่อสร้างหลักประกัน การดำรงชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และ ทัวถึง สร้างความเป็นธรรม ลด ความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม บรรลุวิสัยทัศน์ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จากปัญหาและอุปสรรคที่กล่าวมาข้างต้น มาตรการดำเนินการที่ดีที่สุด คือ การส่งเสริมให้คนไทย มีสุขภาพดีให้นานที่สุด ลดช่วงเวลาที่เจ็บป่วยและภาวะพึ่งพิงผู้อื่นให้น้อยลง พึ่งพาตนเองเป็น หลักให้มากที่สุด โดยการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคตั้งแต่วัยเยาว์ตามหลักการ “สร้างนำซ่อม” ซึ่ง ปัจจุบัน หลายกระทรวงได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุน ให้มีศูนย์ต่าง ๆ ประจำตำบลภายใต้ชื่อต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุและศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ศูนย์อยู่ดี (กระทรวงมหาดไทย) ศูนย์ฟื้นฟู สุขภาพ (กระทรวงสาธารณสุข) ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมของผู้สูงอายุและ คนทุกวัยในชุมชนตามความต้องการ ซึ่งศูนย์เหล่านี้ควรบูรณาการเป็นศูนย์เดียวกัน (Operation Unit) ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากร ดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกินขีดความสามารถ เพื่อการบริหารจัดการ ที่มีเอกภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ ลดความซ้ำซ้อน สร้างความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีการพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ของผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

6. การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของสำนักงาน กศน. มีแนวทาง รูปแบบ และการกำกับ ติดตาม ดังต่อไปนี้ (สำนักงาน กศน., 2565)

6.1 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ

6.1.1 หลักการดำเนินงาน

สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. กศน.อำเภอ/เขต และ กศน.ตำบล/แขวง สามารถจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติ สภาพแวดล้อม) โดยมีหลักการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยยึดหลักความสอดคล้อง กับบริบท ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งความหลากหลายตามความแตกต่าง ของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งบูรณาการหลักปรัชญาคิดเป็น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ตามความเหมาะสม

2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักความสอดคล้องกับสภาพความต้องการ และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย และให้เป็นไปตามบริบทของชุมชน สังคม รวมถึงนโยบายของทางราชการ

3) มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐาน ทักษะ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม) ตามสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

4) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านในการดำเนินงาน

6.1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ดังนี้

1) มิติสุขภาพ ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการชะลอความเสื่อมภายในร่างกายของตน การคงสมรรถนะทางด้านความจำ การมีสุขภาพจิตที่ดี ห่างไกลจากภาวะซึมเศร้า เพื่อการมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2) มิติสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของตน การเข้าถึงบริการภาครัฐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและสังคม รวมถึงการสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญา และการเป็นจิตอาสา

3) มิติเศรษฐกิจ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน การออมในรูปแบบต่าง ๆ การจ้างงานสำหรับผู้สูงอายุ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ หรือต่อยอดอาชีพเดิม เพิ่มรายได้

4) มิติสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในที่พักอาศัยและการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อผู้สูงอายุ รวมถึงรู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และปลอดภัย

6.1.3 กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

6.1.4 รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ

สถานศึกษา กศน.และ/หรือร่วมกับภาคีเครือข่าย จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ดังนี้

- 1) การเรียนรู้รายบุคคล
- 2) การเรียนรู้เป็นกลุ่ม
- 3) การเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้

4) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

6.1.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2) จัดทำแผนการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม ตามความต้องการหรือความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

3) ขออนุญาตจัดกิจกรรม ตามแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

4) เสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรม

5) จัดกระบวนการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม

6) วัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม ด้วยแบบประเมินผลการเรียนรู้ เช่น แบบทดสอบ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกต รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนน เป็นต้น

7) นิเทศ ติดตาม สถานศึกษา นิเทศ ติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากร โดยให้ปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

8) สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

6.1.6 บทบาท หน้าที่ของหน่วยงานเกี่ยวข้อง

หน่วยงานเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ประกอบด้วย สำนักงาน กศน. สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. กศน.อำเภอ/เขต และชุมชน/ภาคีเครือข่าย

1) บทบาทหน้าที่ของสำนักงาน กศน.

1.1) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ

1.2) จัดทำแนวทางการดำเนินงานการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ

1.3) จัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการ

1.4) นิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน

- 1.5) จัดประชุมถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
- 2) **บทบาทหน้าที่ของสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม.**
- 2.1) ประชุมชี้แจงการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ
สถานศึกษาในสังกัด
- 2.2) จัดสรรงบประมาณให้ตามแผนปฏิบัติงาน ของกศน.อำเภอ/เขต
- 2.3) นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน
- 2.4) รายงานผลการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษาในระบบ DMIS
- 3) **บทบาทหน้าที่ของ กศน. อำเภอ/เขต**
- 3.1) สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 3.2) จัดทำแผนปฏิบัติงานเสนอ สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
- 3.3) จัดกิจกรรมฯ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม.
- 3.4) สรุปและรายงานผลการดำเนินงานส่งสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. เพื่อ
รวบรวมรายงานผลในระบบ DMIS
- 4) **บทบาทของชุมชน/ภาคีเครือข่าย**
- 4.1) ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ
ชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
- 4.2) ร่วมนิเทศ เสริมแรง และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาต่อไป

6.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ มี 4 รูปแบบ ดังนี้

- 1) การเรียนรู้รายบุคคล เป็นการเรียนรู้ของผู้สูงอายุบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ต้องการ
จะเรียนรู้ในเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นความสนใจเฉพาะตัว ตามกิจกรรมพัฒนา
ทักษะชีวิตใน 4 มิติของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความ
ต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล
- 2) การเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีการ
รวมกันทำกิจกรรมที่สนใจและสอดคล้องกับความต้องการ
- 3) การเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน
ได้ตามความต้องการ ความสนใจ ตามฐานการเรียนรู้ที่จัดให้ โดยมีวิทยากรคอยให้ความรู้ในแต่ละฐาน
- 4) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากสภาพจริง จากบุคคล สถานที่
ธรรมชาติ หน่วยงาน องค์กร สถานประกอบการ ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งผู้เรียน ผู้สอน
สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้หรือเรื่องที่น่าสนใจได้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์
สร้างขึ้น

การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ มีลักษณะดังต่อไปนี้

มิติสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ลดภาวะซึมเศร้า คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมอง ยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง รู้กินรู้อยู่ รู้จักป้องกันโรค รู้จักออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อสุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ

มิติสังคม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุลและปกติสุข เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่คนเดียว รับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของตน เรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนิติกรรมสัญญาต่างๆ ตลอดจนสามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ

มิติเศรษฐกิจ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเศรษฐกิจ ให้กับผู้สูงอายุ อาทิ การวางแผนทางการเงิน การออมเงินในรูปแบบต่างๆ การจัดการทรัพย์สิน การมองเห็นช่องทางในการเข้าสู่อาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริม รวมถึงการจ้างงานตามศักยภาพของผู้สูงอายุ โดยพิจารณา ถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

มิติสภาพแวดล้อม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร และปลอดภัยสำหรับตนเอง รวมถึงสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ ตลอดจนรู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

6.2.1 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ : มิติสุขภาพ

หลักการ

การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถปฏิบัติหน้าที่ประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุที่มีสุขภาพดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี คนทุกวัยจึงควรเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในอนาคต สิ่งที่ควรรับรู้ในการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ ดังนี้ องค์ประกอบของการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพ การเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพในช่วงวัยต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพในวัยสูงอายุ การสร้างเสริมสุขภาพทางร่างกาย และสร้างเสริมสุขภาพจิตใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุในการชะลอความเสื่อมของร่างกาย มีสมรรถภาพร่างกายแข็งแรง
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตใจที่เข้มแข็งมีความสุข มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าในตนเอง
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถคิดอย่างมีเหตุมีผล มีทักษะในการสื่อสาร การวางแผนและการแก้ไขปัญหาในการดูแลสุขภาพของตนเอง ได้

เป้าหมาย

ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดหรือตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

เชิงปริมาณ20..... คน

เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข เห็นคุณค่าในตนเอง จิตใจสงบ และมีสุขภาพที่ดี

เนื้อหากิจกรรม

ด้านที่ 1 : ด้านสุขภาพกาย ประกอบด้วย การดูแลสุขภาพร่างกายให้มีสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเอง ตอบสนองต่อความต้องการทางกายภาพได้ตามสภาพความเป็นอยู่ ไม่มีอุบัติเหตุหรืออันตราย มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

ด้านที่ 2 : ด้านสุขภาพจิต ประกอบด้วย การเลือกวิถีชีวิตที่มีสุนทรียภาพ รื่นรมย์ สนุกสนาน และลดภาวะความเครียดความวิตกกังวลได้ด้วยการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์เป็นสุข จิตใจสดชื่น แจ่มใส กระปรี้กระเปร่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถลดความซึมเศร้า ความเครียด และความวิตกกังวลได้ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองการยอมรับนับถือตนเอง ให้กำลังใจตนเองได้ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีลักษณะเอื้อเฟื้อแบ่งปัน และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม การรับรู้-เข้าใจความรู้สึกของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และสามารถจัดการกับสภาวะอารมณ์ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผ่อนคลายให้เกิดความสุขสงบกับตนเองได้ รวมทั้งความสามารถในการปรับตัว ยอมรับสภาพสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

ด้านที่ 3 : ด้านสมอง ประกอบด้วย ความสามารถของผู้สูงอายุด้านความจำ ความคิดอย่างมีเหตุมีผล การสื่อสาร การวางแผน และการแก้ไขปัญหาในการดูแลสุขภาพของตนเอง รวมทั้งความสามารถในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง/กิจกรรม หรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

รูปแบบ/วิธีการจัดกิจกรรม

การบรรยาย/การสาธิต/การฝึกปฏิบัติจริง/การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. วิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดทำแผนการเรียนรู้
3. ขออนุญาตจัดกิจกรรม
4. เสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
5. จัดกระบวนการเรียนรู้

6. วัดและประเมินผล
7. นิเทศ ติดตาม
8. สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. สื่อเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และ/หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิดีทัศน์ ใบความรู้ ใบงาน
2. วัสดุ และอุปกรณ์ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ
3. สื่อบุคคล อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชุมชน

การประเมินผล

1. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ และอื่น ๆ
2. ชิ้นงาน/การนำเสนอ
3. แบบประเมินความพึงพอใจ

คำแนะนำสำหรับครู

1. ศึกษา และทำความเข้าใจในเนื้อหาการจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียม สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม
3. เตรียม สื่อต่าง ๆ ให้พร้อมและเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจ และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
4. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ
5. บูรณาการแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น และตอบโจทย์ การให้บริการด้านการศึกษากับคนทุกช่วงวัย

6.2.2 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ : มิติเศรษฐกิจ

หลักการ

การมีความมั่นคงทางรายได้ การวางแผนทางการเงิน ทั้งการออมในรูปแบบต่าง ๆ และการลงทุน การมีเงินสำรองเพื่อการใช้จ่ายยามฉุกเฉิน การบริหารจัดการทรัพย์สิน การจัดการหนี้สิน การทำงานที่เพิ่มรายได้ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวัยสูงอายุเป็นวัยมีค่าใช้จ่ายหลายประการ ทั้งค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่ารักษาพยาบาลสวຍทางกับการมีรายได้ที่ลดลง เนื่องจากพันแณษ์อายุการจ้างงานหรือมีสภาพร่างกายไม่อำนวยในการประกอบอาชีพ ดังนั้น

เราควรเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ จะช่วยให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การทำงาน และการวางแผนการเงิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการออมและการลงทุน
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ด้านการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและ

ครอบครัว

3. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

เป้าหมาย

ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดหรือตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

เชิงปริมาณ20..... คน

เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วมีความสุข เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ รู้จักวิธีเข้าถึงแหล่งเงินทุน และวิธีการออมในรูปแบบต่างๆ

เนื้อหากิจกรรม

1. การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การมีความมั่นคงทางรายได้ การวางแผนทางการเงิน ทั้งการออมในรูปแบบต่าง ๆ และการลงทุน การมีเงินสำรองเพื่อการใช้จ่ายยามฉุกเฉิน การบริหารจัดการทรัพย์สิน การจัดการหนี้สิน การทำงานที่เพิ่มรายได้

1.1 การทำงานใน/นอกระบบ การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคม

1.2 การวางแผนการเงิน

1.2.1 การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

1.2.2 การออม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการออม หลักการออม กลยุทธ์การ

เสริมสร้างการออมทรัพย์ แนวทางในการออม รูปแบบ วิธีการออม และสิทธิประโยชน์

1.2.3 การจัดการหนี้

1.2.4 การบริหารค่าใช้จ่าย และการลงทุน

1.2.5 การทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนการประกอบอาชีพ

2. ความรู้เกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

2.1 กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)

2.2 จุดประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ

2.3 คุณสมบัติของผู้ที่สามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ

2.4 ผลประโยชน์ของการเป็นสมาชิก

2.5 การส่งเงินออมสะสมและเงื่อนไขการได้รับเงินสมทบจาก กอช.

2.6 หลักเกณฑ์การจ่ายเงินคืนให้แก่สมาชิก กอช.

2.7 การใช้แอปพลิเคชันของ กอช. /ช่องทางการสมัครสมาชิกและส่งเงินออมสะสม

3. ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และแนวทางการประกอบและพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (สามารถเลือกจัดกระบวนการเรียนรู้ตามบริบทชุมชน)

3.1 การเข้าสู่อาชีพ การฝึกอาชีพ ตามบริบทชุมชน

3.2 การพัฒนาอาชีพ

3.3 การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการค้าขาย

4. ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเงินทุนสำหรับรับการประกอบอาชีพ

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง/กิจกรรม (สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม)

รูปแบบ/วิธีการ

การบรรยาย/การสาธิต/การฝึกปฏิบัติจริง/การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. วิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดทำแผนการเรียนรู้
3. ขออนุญาตจัดกิจกรรม
4. เสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
5. จัดกระบวนการเรียนรู้
6. วัดและประเมินผล
7. นิเทศ ติดตาม
8. สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. สื่อเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และ/หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัสดุทัศน ใบบรรณ ใบความรู้ ใบงาน
2. วัสดุ และอุปกรณ์ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ
3. สื่อบุคคล อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จใน

ชุมชน

การประเมินผล

1. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ และอื่น ๆ
2. ชิ้นงาน/การนำเสนอ

3. แบบประเมินความพึงพอใจ

คำแนะนำสำหรับครู

1. ศึกษา และทำความเข้าใจในเนื้อหาการจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียม สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม
3. เตรียม สื่อต่าง ๆ ให้พร้อมและเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจ และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
4. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ
5. บูรณาการแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น และตอบโจทย์ การให้บริการด้านการศึกษากับคนทุกช่วงวัย

6.2.3 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ : มิติสภาพแวดล้อม

หลักการ

เป็นการตระหนักรู้ ให้ความสำคัญ และมีแนวทางในการเตรียมการในด้านที่อยู่อาศัยที่มั่นคง แข็งแรง เพื่อการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงบริการสังคมได้ สะดวกสบาย สิ่งที่ต้องรับรู้ในการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้ ลักษณะการอยู่อาศัย ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ที่เหมาะสม การจัดบ้านและสภาพแวดล้อมในบ้าน และออกแบบสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับคนทุกวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการปรับสภาพแวดล้อมรอบตัวให้เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับตนเองได้
2. เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกและปรับใช้เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตได้เหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถรู้เท่าทันอันตรายที่เกิดจากมิจฉายิปที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ

เป้าหมาย

ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดหรือตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

เชิงปริมาณ20..... คน

เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแล้วสามารถปรับสภาพแวดล้อมรอบตัวและที่พักอาศัยให้มีความเหมาะสมและปลอดภัย

สำหรับตนเองได้ สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้เหมาะสม และรู้เท่าทันอันตรายที่เกิดจากมิจฉาชีพที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ

เนื้อหากิจกรรม

1. แนวทางการดูแลตนเองและปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต
2. ความรู้ความเข้าใจเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
3. การรู้เท่าทันอันตรายที่เกิดจากมิจฉาชีพที่ใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ

ระยะเวลา

- 3 ชั่วโมง/กิจกรรม (สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม)

รูปแบบ/วิธีการ

การบรรยาย/การสาธิต/การฝึกปฏิบัติจริง/การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. วิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดทำแผนการเรียนรู้
3. ขออนุญาตจัดกิจกรรม
4. เสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
5. จัดกระบวนการเรียนรู้
6. วัดและประเมินผล
7. นิเทศ ติดตาม
8. สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. สื่อเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และ/หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิดีทัศน์ ใบความรู้ ใบงาน
2. วัสดุ และอุปกรณ์ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ
3. สื่อบุคคล อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จใน

ชุมชน

การประเมินผล

1. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ และอื่น ๆ
2. ชิ้นงาน/การนำเสนอ
3. แบบประเมินความพึงพอใจ

คำแนะนำสำหรับครู

1. ศึกษา และทำความเข้าใจในเนื้อหาการจัดกิจกรรม

2. จัดเตรียม สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม

3. เตรียม สื่อต่าง ๆ ให้พร้อมและเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจ และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ

5. บูรณาการแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น และตอบโจทย์การให้บริการด้านการศึกษากับคนทุกช่วงวัย

6.2.4 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ : มิติสังคม

หลักการ

เป็นการรับรู้ แสวงหาแนวทางในการทำให้ตัวเองมีความพร้อมทางด้านสังคม เช่น การเรียนรู้เพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ การรู้สิทธิ การเข้าร่วมกิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่นเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สิ่งที่ต้องรับรู้ในการเตรียมความพร้อมด้านสังคม มีดังนี้ การเรียนรู้เพื่อเข้าสู่วัยอายุ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและสังคม กิจกรรม งานอดิเรก และงานจิตอาสา สิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุและกฎหมายอื่นที่ควรรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ บทบาท หน้าที่และสิทธิผู้สูงอายุ

2. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและสังคม

3. เพื่อให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นจิตอาสาการแบ่งปันและรู้จักสามัคคีพัฒนาสังคมชุมชนได้

4. เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สูงอายุ ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์รุ่นสู่รุ่น

5. เพื่อให้ผู้สูงอายุเปิดรับโลกทัศน์และรู้จักการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมได้

เป้าหมาย

ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดหรือตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

เชิงปริมาณ20..... คน

เชิงคุณภาพ ผู้สูงอายุมีความตระหนักถึงคุณค่าของตนเองสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์รุ่นสู่รุ่นอย่างมีคุณค่ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและสังคม รู้จักการแบ่งปัน ร่วมเป็นจิตอาสาช่วยเหลือสังคมชุมชน รับผิดชอบต่อประโยชน์ด้านกฎหมายของผู้สูงอายุ มีการเปิดรับโลกทัศน์และรู้จักการใช้เทคโนโลยีได้

เนื้อหากิจกรรม

1. เรื่อง สูงวัยอย่างสง่า อนุรักษ์ภูมิปัญญา
 - กิจกรรมการสร้างเครือข่าย รวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่น
2. เรื่อง จิตอาสาแบ่งปัน หล่อเลี้ยงปัญญา
 - กิจกรรมจิตอาสา การทำยาหม่องสมุนไพร การฟื้นกระเปาะผ้าจากสีธรรมชาติ กิจกรรมศิลปะศึกษา (การจัดดอกไม้โครีเกะ)
 - กิจกรรมจิตอาสาแบ่งปันหนังสือ สู่ชุมชนและพัฒนากิจการหนังสือชุมชน
3. เรื่อง กฎหมายน่ารู้สำหรับวัยเก๋า
 - กิจกรรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ บทบาท หน้าที่และสิทธิผู้สูงอายุ
4. เรื่อง ชัวร์ก่อนแชร์ ในยุคดิจิทัล
 - กิจกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Line, Facebook ฯลฯ และเฝ้าระวังภัยสังคม

ระยะเวลา

3 ชั่วโมง/กิจกรรม (สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม)

รูปแบบ/วิธีการจัดกิจกรรม

การบรรยาย/การอภิปรายกลุ่ม/กรณีศึกษา/การศึกษาจากฐานการเรียนรู้/การฝึกปฏิบัติ
/การแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. วิเคราะห์สภาพปัญหา/ความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดทำแผนการเรียนรู้
3. ขออนุญาตจัดกิจกรรม
4. เสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
5. จัดกระบวนการเรียนรู้
6. วัดและประเมินผล
7. นิเทศ ติดตาม
8. สรุปรายงานผลการดำเนินงาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. สื่อเอกสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ และ/หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วัสดุทัศน ใบบรรณสาร ใบบรรณสาร
2. วัสดุ และอุปกรณ์ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ
3. สื่อบุคคล อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จใน

ชุมชน

การประเมินผล

1. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรม จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ และอื่น ๆ
2. ชิ้นงาน/การนำเสนอ
3. แบบประเมินความพึงพอใจ

คำแนะนำสำหรับครู

1. ศึกษา และทำความเข้าใจในเนื้อหาการจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียม สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรม
3. เตรียม สื่อต่าง ๆ ให้พร้อมและเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสนใจ และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
4. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงวัย
5. บูรณาการแนวทางการจัดกิจกรรมร่วมกับข้อมูลที่มีอยู่ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น และตอบโจทย์การให้บริการด้านการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย

6.3 การนิเทศ ติดตาม และรายงานผล

การนิเทศติดตามเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ พัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา ให้สามารถดำเนินการได้สำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม และรายงานผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การรายงานผล เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่เกี่ยวกับผลการนิเทศ และติดตามการจัดกิจกรรม ให้เกิดความเข้าใจ โดยวิธีการรายงานด้วยวาจา การรายงานด้วยเอกสาร การรายงานด้วยสื่อเทคโนโลยีประกอบการนำเสนอผลการดำเนินงานที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในรูปของเอกสาร ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และในระบบ DMIS และตามที่สำนักงาน กศน.กำหนด

การนิเทศ ติดตามผล

- 1) นิเทศ ติดตามผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาดำเนินการนิเทศ ติดตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของวิทยากร ให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามประเด็นการนิเทศ และสรุป รายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) นิเทศ ติดตามผลหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาดำเนินการนิเทศ ติดตามการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ ภายในระยะเวลา 1 เดือน และสรุปรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารสถานศึกษา

การนิเทศ ติดตามผลและรายงานผล เป็นการนิเทศภายใน โดยมีผู้ทำหน้าที่นิเทศ มี 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผลโดยสถานศึกษา
- 2) การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผลโดยสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. (ภาพรวมของจังหวัด)
- 3) การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผลโดยสำนักงาน กศน. (ภาพรวมทั่วประเทศ)

สำหรับการนิเทศ ติดตามผล และรายงานผลโดยสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ให้เป็นไปตามรูปแบบการนิเทศที่สำนักงาน กศน.กำหนด

การนิเทศ ติดตามผล และรายงานผลการจัดการศึกษาโดยสถานศึกษา เป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลในแต่ละหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสนับสนุนหลักการการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง เนื่องจากบุคลากรผู้นิเทศภายในเป็นผู้ที่รู้บริบทและสภาพปัญหาจริงมากที่สุด รู้มากกว่าผู้นิเทศภายนอก ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกันเป็นทีมของหน่วยงานอีกด้วย

ผู้ทำหน้าที่นิเทศ

คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา/รองผู้บริหารสถานศึกษา(ถ้ามี)/ศึกษานิเทศก์/คณะกรรมการสถานศึกษาและ/หรือบุคลากรสถานศึกษาผู้ที่ได้รับมอบหมาย มีหน้าที่นิเทศงานการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน รับรู้สภาพจริง และสะท้อนผล รวมถึงให้คำแนะนำในขณะดำเนินการสอน ตรวจสอบให้กำลังใจวิทยากรผู้สอนและผู้เรียน

ขั้นตอนการนิเทศ

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่

1. วางแผนการนิเทศร่วมกับผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแผนการนิเทศ
3. จัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ
4. นิเทศการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนด
5. สรุปผลการนิเทศ ณ สถานที่นิเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการจัดการศึกษา
6. รายงานผลการนิเทศ ติดตามผล

เครื่องมือการนิเทศ

เครื่องมือการนิเทศ ได้แก่ แบบบันทึกการนิเทศการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ (4 มิติ) โดยให้คณะกรรมการนิเทศภายใน ดำเนินการสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ – สอบถาม

ผู้เรียน - ตรวจเอกสารในการจัดกิจกรรม - บันทึกข้อมูลตามสภาพที่พบ พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาไว้ในแบบบันทึกการนิเทศ

7. โครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

7.1 โครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

7.1.1 หลักการและเหตุผลความจำเป็น

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั่วโลก โดยในประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เต็มรูปแบบในปี 2565 นี้ ซึ่งการมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น ย่อมจะส่งผลกระทบต่อในหลากหลายด้าน อาทิ ด้านสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 95 มีโรคประจำตัว ภาครัฐต้องใช้งบประมาณในการดูแลรักษาพยาบาลผู้สูงอายุจำนวนมาก ด้านเศรษฐกิจ พบว่าผู้สูงอายุร้อยละ 34.3 มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ต้องรับการเลี้ยงดู ด้านสภาพแวดล้อมและด้านสังคม พบว่าผู้สูงอายุต้องอยู่ลำพังเพียงคนเดียวหรืออยู่ลำพังกับคู่สมรสมีแนวโน้มสูงขึ้น รวมถึงคนรุ่นใหม่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกิจกรรมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบรองรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ที่เน้นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญได้แก่ 1) การสร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม 2) การพัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ 3) การมีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย 4) การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทูทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน และ 5) การพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา ทั้งนี้ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการเตรียมและพัฒนาคนในทุกช่วงวัย โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมในการรับมือสังคมผู้สูงวัย มุ่งเน้นไปที่โครงสร้างของประชากรทั้งหมด ให้ประชาชนมีความมั่งคั่ง มั่นคงและสุขภาพดี ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ให้สามารถเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีคุณภาพและมีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตในมิติของสำนักงาน กศน.จะมีลักษณะของการเชื่อมโยง หนุนเสริม และต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ไปสู่ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ด้วยการออกแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในมิติของ กศน. ให้มีความเหมาะสมกับองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ และเหมาะสมกับผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมที่มีการคัดกรองโดยหน่วยงานของ

กระทรวงสาธารณสุขแล้ว สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) ได้ดำเนินการขยายผล ต่อยอดโครงการ “จัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” โดยจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุใน 4 มิติ อันประกอบไปด้วย มิติสุขภาพ (การดูแลรักษาสุขภาพกายและใจ) มิติเศรษฐกิจ (การสร้างรายได้และการออม) มิติสภาพแวดล้อม (การสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม) และมิติสังคม (การสร้างชุมชนสังคมอบอุ่น ปลอดภัย และการใช้เทคโนโลยีเบื้องต้น) โดยมอบหมายให้ครูและบุคลากร กศน. ทำหน้าที่จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติดังกล่าวข้างต้นให้กับผู้สูงอายุถึงครัวเรือนและภายในชุมชน ทั้งในรูปแบบ onsite และ online เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข ภาวะที่ดีขึ้น สามารถดูแลสุขภาพและช่วยเหลือตนเองได้ รวมถึงลดภาระภายในครัวเรือนในการดูแลบริบาลผู้สูงอายุ ตลอดจนภาครัฐฯ ใช้งบประมาณในการดูแลช่วยเหลือรักษาพยาบาลผู้สูงอายุน้อยลง

7.1.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อจัดและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองให้กับผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม

2) เพื่อพัฒนาครูและบุคลากร กศน. ให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองให้แก่ผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม ได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ รองรับการให้บริการสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

7.1.3 เป้าหมายโครงการ

1) เป้าหมายเชิงปริมาณ

1.1) ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม จำนวน 160,000 คน มีโอกาสเข้ารับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมอง ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตที่หลากหลายใน 4 มิติ ในพื้นที่ของ กศน. เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล/แขวง (กศน.ตำบล/แขวง) ห้องสมุดประชาชน และบ้านหนังสือชุมชน เป็นต้น และพื้นที่ของภาคีเครือข่ายหรือพื้นที่สาธารณะ อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อาคารเอนกประสงค์ในชุมชน/หน่วยงานท้องถิ่น วัด โรงเรียนผู้สูงอายุ สวนสาธารณะ

1.2) ครูและบุคลากร กศน.ทุกคน สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองให้แก่ผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2) เป้าหมายเชิงคุณภาพ

2.1) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม มีสุขภาพทางกายและจิตที่ดีขึ้น เหมาะสมกับช่วงวัยของตน รวมถึงสามารถดูแลช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้นได้มากขึ้นด้วย

2.2) ครูและบุคลากร กศน. มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพ จิต และสมองให้แก่ผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้อย่างมีคุณภาพ

7.1.4 กลุ่มเป้าหมายโครงการ

1) ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม จำนวน 160,000 คน

2) ครูและบุคลากร กศน.

7.1.5 ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

1) ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs)

1.1) ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพ จิต และสมองให้แก่ผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม

1.2) ครูและบุคลากร กศน. ที่เข้ารับการพัฒนา ผ่านการอบรมพัฒนาทุกคน

2) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

2.1) ร้อยละ 80 ของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต มีความพึงพอใจ และต้องการกลับมาเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป รวมถึงสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.2) ครู กศน.ทุกคน สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพ จิต และสมองให้แก่ผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ได้อย่างมีคุณภาพ

7.1.6 วิธีดำเนินการ (Activity) – กิจกรรม

1) ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.1) พัฒนาแนวทาง/รูปแบบการจัดกิจกรรม และจัดส่งคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรม

1.2) จัดประชุมสร้างความเข้าใจในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง

1.3) พัฒนาครูและบุคลากร กศน. ในการจัดกิจกรรม

- 1.4) พัฒนาระบบการรายงานร่วมกับกลุ่มแผนงาน สำนักงาน กศน.ผ่านระบบ DMIS
- 1.5) เปิดตัวโครงการฯ : Kick off
- 1.6) พื้นที่จัดกิจกรรม
- 1.7) เสริมพลัง กำกับ ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน
- 1.8) ถอดบทเรียน/องค์ความรู้ และสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ

2) กิจกรรม

กิจกรรม	ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับผู้สูงอายุใน 4 มิติ			
1) ประชุมปฏิบัติการจัดทำแนวทางและรูปแบบจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมอง ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ	✓		
2) ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและรูปแบบจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ให้แก่ผู้บริหาร กศน. และผู้เกี่ยวข้อง	✓		
3) อบรมพัฒนา เตรียมความพร้อมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ให้กับคณะครูและบุคลากร กศน.	✓		
4) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ในพื้นที่จริง	✓		
5) เปิดตัวโครงการ “โครงการการจัด และส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคนพัฒนาการทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	✓		
6) พื้นที่จัดกิจกรรม :			
(1) จัดเอง ที่ กศน. อำเภอ/กศน. ตำบล /ห้องสมุดประชาชน		✓	✓
(2) ร่วมจัดกับภาคีเครือข่ายระดับอำเภอ ตำบล (อาทิ อปท. สสอ. รพ.สต. พชอ. พมจ. ชมรมผู้สูงอายุ)			
7) นิเทศ กำกับ ติดตาม เสริมพลัง และรายงานผลการดำเนินงาน	✓	✓	✓
8) ประชุมถอดบทเรียน/องค์ความรู้ และสรุปผลการดำเนินงาน			✓

7.1.7 ตัวชี้วัดกิจกรรม

1) ต้นทาง

- แบบสำรวจความพร้อมการจัดกิจกรรม
- แผนการจัดกิจกรรม
- คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรม
- ระบบการรายงานผลการดำเนินงานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2) กลางทาง

- ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้รับผิดชอบของ กศน.และเครือข่าย ในบทบาทหน้าที่ของการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ และการพัฒนาบุคลากร กศน. ในการจัดกิจกรรม

3) ปลายทาง

- ระดับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุของครูและบุคลากร กศน.ในแต่ละพื้นที่
- ระดับความรู้ ความเข้าใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม
- ระดับความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ
- ระดับการนำไปประยุกต์ใช้ของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

7.1.8 ระยะเวลาดำเนินการ (วัน/เดือน/ปี)

ตุลาคม 2564 – กันยายน 2565

7.1.9 สถานที่ดำเนินการ/*พื้นที่ดำเนินการ

- สำนักงาน กศน. / ศกพ.
- กศน.อำเภอ/เขต / กศน.ตำบล/แขวง
- ชมรมผู้สูงอายุ/โรงเรียนผู้สูงอายุ
- ศพอส. / รพสต.
- ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)
- บ้านหนังสือชุมชน

7.1.10 งบประมาณ (พร้อมระบุรายละเอียดงบประมาณ)

รายการ	เป็นเงิน (บาท)
งบดำเนินงาน :	-
งบรายจ่ายอื่น :	23,565,000
11.1 ต้นทาง	1,035,000
- ส่วนกลาง บริหารจัดการ	
1) จัดประชุมปฏิบัติการจัดทำแนวทางและรูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม	(130,000)
2) จัดประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ และการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้บริหาร กศน.และผู้เกี่ยวข้อง จาก 77 จังหวัด และประชาสัมพันธ์โครงการฯ	-
3) อบรมครูและบุคลากร กศน.เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ - จำนวน 8 รุ่น : 7,200 คน	(120,000)
4) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม พร้อมประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติจริง	-
5) Kick off : เปิดตัวโครงการฯ พร้อมกันทั่วประเทศ ทุกจังหวัด โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานฯ	(785,000)
11.2 กลางทาง	
กำกับ ติดตาม เสริมพลัง และรายงานผลการดำเนินงาน	-
11.3 ปลายทาง	22,530,000
1) กศน. อำเภอ/เขต จำนวน 928 แห่ง ทั่วประเทศ จัดกิจกรรม <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ จำนวน 160,000 คน - ค่าใช้จ่ายกลุ่มเป้าหมายต่อปี คนละ 140 บาท (ผู้สูงอายุ 160,000 คน X 140 บาท = 22,400,000 บาท) 	(22,400,000)
2) ประชุมถอดบทเรียน/องค์ความรู้ และสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ	(130,000)
รวมทั้งสิ้น	23,565,000

- ค่าจ้างเหมาบริการ	
• ค่าวัสดุ	
- วัสดุสำนักงาน	
- วัสดุคอมพิวเตอร์	
งบเงินอุดหนุน :	-
งบรายจ่ายอื่น :	23,565,000
รวมทั้งสิ้น	23,565,000

7.1.11 หน่วยงานรับผิดชอบ

1) หน่วยงานหลัก

- สำนักงาน กศน. โดย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

- สำนักงาน กศน. จังหวัด และ กศน.อำเภอ/เขต

2) หน่วยงานร่วม

- กระทรวงสาธารณสุข

(กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต)

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองท้องถิ่น

7.1.12 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Impact)

1) ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้น ดูแลช่วยเหลือตนเองได้ มีรายได้ มีเงินออม สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ได้ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2) ลดภาระภายในครัวเรือน และชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมถึงลดจำนวนผู้ป่วย และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทั้งของประชาชนและภาครัฐ

3) เตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร กศน. และภาคีเครือข่ายในการจัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต รองรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

7.2 ผลการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคอง สมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

7.2.1 จัดประชุมปฏิบัติการจัดทำแนวทาง รูปแบบ และหลักสูตร การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ผลผลิตที่ได้ : แนวทาง และคู่มือการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ผลผลิตที่ได้ : หลักสูตรการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม มิติสังคม)

7.2.2 จัดประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ และการจัดกิจกรรม ให้แก่ผู้บริหาร กศน.และผู้เกี่ยวข้อง จาก 77 จังหวัด และประชาสัมพันธ์โครงการฯ

ผลผลิตที่ได้ : ผู้บริหาร ครูและบุคลากร กศน. รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง รับทราบ และเข้าใจถึงความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และเป้าหมายของโครงการ

7.2.3 จัดอบรมครูและบุคลากร กศน.เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ใน 4 มิติ จำนวน 8 รุ่น ระหว่างเดือน ธันวาคม 2564 - มกราคม 2565

ผลผลิตที่ได้ : มีครู กศน. เข้ารับการอบรม และผ่านการอบรม จำนวน 6,500 คน

7.2.4 จัดงานเปิดตัวโครงการในรูปแบบ onsite และ online พร้อมกันทั่วประเทศ ทุกจังหวัด โดยในส่วนกลางจัดที่ห้องประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธี

ผลผลิตที่ได้ : ได้ประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนได้รับทราบ เพื่อนำสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตาม การเสริมแรง และการมีส่วนร่วม

7.2.5 จัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง โดยครู กศน.ที่ผ่านการอบรม จาก กศน. อำเภอ/เขต ทั่วประเทศ จำนวน 928 แห่ง

ผลผลิตที่ได้ : มีผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการ จำนวน 248,514 คน

7.2.6 ประชุมสรุปผลการดำเนินงานโครงการ และจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานฯ

ผลผลิตที่ได้ : รายงานผลการดำเนินงานโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคองสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ในรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รายละเอียดดังในตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม และจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม (คน)
ภาคเหนือ (จำนวน 9 จังหวัด)	เชียงราย	3,316	108
	เชียงใหม่	5,197	190
	น่าน	3,654	88
	พะเยา	2,206	66
	แพร่	5,064	78
	แม่ฮ่องสอน	756	37
	ลำปาง	3,219	82
	ลำพูน	3,686	50
	อุตรดิตถ์	2,508	42
รวม		29,606 คน	741 คน
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (จำนวน 20 จังหวัด)	มุกดาหาร	1,432	41
	ยโสธร	1,240	67
	ร้อยเอ็ด	2,143	132
	เลย	3,428	83
	สกลนคร	15,047	121
	สุรินทร์	2,946	77
	ศรีสะเกษ	5,410	217
	หนองคาย	330	58
	หนองบัวลำภู	1,019	63
	อุดรธานี	7,519	124
	อุบลราชธานี	10,106	202
	อำนาจเจริญ	994	54
	กาฬสินธุ์	10,178	131
	ขอนแก่น	1,628	155
	ชัยภูมิ	3,706	107
นครพนม	4,738	37	

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม (คน)
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ)	นครราชสีมา	5,801	238
	บึงกาฬ	11,437	31
	บุรีรัมย์	3,469	125
	มหาสารคาม	6,679	122
รวม		99,250 คน	2,185 คน
ภาคกลาง (จำนวน 22 จังหวัด)	กรุงเทพมหานคร	2,780	147
	กำแพงเพชร	1,414	65
	ชัยนาท	1,384	47
	นครนายก	1,090	37
	นครปฐม	2,875	105
	นครสวรรค์	676	100
	นนทบุรี	466	53
	ปทุมธานี	1,385	45
	พระนครศรีอยุธยา	1,097	185
	พิจิตร	3,034	89
	พิษณุโลก	1,625	91
	เพชรบูรณ์	2,483	112
	ลพบุรี	3,575	119
	สมุทรปราการ	5,322	54
	สมุทรสงคราม	1,099	36
	สมุทรสาคร	35	25
	สิงห์บุรี	830	43
	สุโขทัย	2,121	81
	สุพรรณบุรี	1,385	97
	สระบุรี	2,945	92
อ่างทอง	1,451	75	
อุทัยธานี	1,314	65	
รวม		40,386 คน	1,763 คน

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม (คน)
ภาคตะวันออกเฉียง (จำนวน 7 จังหวัด)	จันทบุรี	2,721	74
	ฉะเชิงเทรา	600	89
	ชลบุรี	2,852	92
	ตราด	1,334	38
	ปราจีนบุรี	864	62
	ระยอง	467	53
	สระแก้ว	2,372	56
รวม		11,210 คน	464 คน
ภาคตะวันตก (จำนวน 5 จังหวัด)	กาญจนบุรี	932	87
	ตาก	997	55
	ประจวบคีรีขันธ์	1,131	54
	เพชรบุรี	1,345	79
	ราชบุรี	1,750	104
รวม		6,155 คน	379 คน
ภาคใต้ (จำนวน 14 จังหวัด)	กระบี่	2,046	39
	ชุมพร	1,069	56
	ตรัง	1,878	85
	นครศรีธรรมราช	3,455	163
	นราธิวาส	1,928	73
	ปัตตานี	1,706	104
	พังงา	3,090	47
	พัทลุง	1,201	42
	ภูเก็ต	814	21
	ระนอง	604	25
	สตูล	394	37
	สงขลา	2,744	120
	สุราษฎร์ธานี	1,371	97

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวนครู กศน. ที่ผ่านการอบรม (คน)
	ยะลา	502	59
	รวม	22,802 คน	968 คน
รวมทั้งสิ้น	77 จังหวัด	209,409 คน	6,500 คน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

วิภาพร สิทธิศาสตร์ และสุชาดา สนวนนุ่ม (2550 : 42-46) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในชุมชน เขตความรับผิดชอบของสถานีอนามัยบ้านเสาทิน ตำบลวัดพริก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ มีการปรึกษาแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันทีเมื่อมีอาการผิดปกติ ค่าเฉลี่ย 3.58 ส่วน พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้สูงอายุ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีคนในครอบครัวดูแลและช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ย 3.58 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกายของ กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย อาทิ แกว่งแขน ยืดขา ค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมาคือ ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน นานครั้งละประมาณ 20 นาที และก่อนออกกำลังกาย มีการเตรียมร่างกายให้พร้อมสำหรับการออกกำลังกาย ค่าเฉลี่ย 3.31 และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ ออกกำลังกายจนรู้สึกหิวใจเต้นเร็วและแรงขึ้นค่าเฉลี่ย 2.94 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ รับประทานอาหารรส เค็มจัด ค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาคือ รับประทานอาหารโดยการเคี้ยวช้าๆ ให้ละเอียด ค่าเฉลี่ย 3.75 และ พฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ รับประทานอาหารผัก ค่าเฉลี่ย 2.78 พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้านจิตวิญญาณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ พยายามทำใหู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมาคือ เป็น ที่เคารพนับถือของเพื่อนบ้าน ค่าเฉลี่ย 3.56 และพฤติกรรมที่ทำน้อยที่สุด คือ ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่างๆ ค่าเฉลี่ย 3.12

บุญชิน เสาวภาภรณ์ และคณะ (2557 : 51-52) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม ของผู้สูงอายุในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้นำตามธรรมชาติที่เป็นอาสาสมัครมีจิตอาสาทำงานเพื่อผู้สูงอายุสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเหล่านั้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานราชการ และองค์กรเอกชน และเมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนา กลุ่มกับกลุ่มผู้สูงอายุ พบว่า การออกกำลังนั้น จะทำเป็นกิจวัตรประจำวัน โดยทำงานบ้าน รดน้ำต้นไม้ ซึ่งเป็นการออกกำลังกายไปในตัว สำหรับอาหาร จะเป็นการรับประทานอาหารตามที่บุตรหลานหามาให้ ส่วนใหญ่รับประทานผัก ผลไม้มากกว่าเนื้อสัตว์ ซึ่งส่งผลให้ระบบขับถ่ายเป็นปกติ จะไปพบแพทย์ตามนัด 2-3 เดือนต่อครั้ง เพราะพอใจในความสะดวกในการให้บริการ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับประทานเสริม มีบางส่วนเท่านั้นที่บุตรหลานมีฐานะทางการเงิน ก็ซื้ออาหารเสริมมาให้ ผู้สูงอายุรับประทาน และผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะไม่ประสบปัญหาเรื่องการนอนไม่หลับ หากไม่นอนกลางวันมากจนเกินไป สุขภาพทางจิตใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่พอใจในชีวิต และมีจิตใจที่ไม่เครียด ทำใจสบาย มีอารมณ์ดี ไม่คิดสิ้นหวังในชีวิต ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความทุกข์ และมีหลักการทำให้ไม่ทุกข์ โดยทำจิตใจให้ว่าง ใช้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยไม่ให้เกิดความทุกข์ ถ้ามีคนใกล้ชิดลูกหลานคนใดมีทุกข์ก็ให้คำแนะนำปลอบใจกันไป กิจกรรมกับครอบครัวบุตรหลานมีความยินดีที่จะพาผู้สูงอายุไป เที่ยวและรับประทานอาหารนอกบ้าน แต่ด้วยข้อจำกัดของตัวผู้สูงอายุเรื่องของสุขภาพ เดินไม่ไหวปวดตามข้อ แต่เกือบครึ่งยังคงไปร่วมกิจกรรมไปทำบุญที่วัด สภาพแวดล้อมที่ผู้สูงอายุอาศัยส่วนใหญ่มีความสงบสุขดี แต่บางชุมชนก็มีเรื่องยาเสพติด สวัสดิการที่ผู้สูงอายุได้รับจากภาครัฐทุกคนเบี้ยผู้สูงอายุ ค่ารักษาพยาบาลฟรี การเดินทางของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการดูแลจากลูกหลานไปรับไปส่งเมื่อผู้สูงอายุต้องการ

สัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ และคณะ (2561 : 81) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว (Long-term care) สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อประเมินการดำเนินงาน Long Term Care ผ่านกลไกกองทุนตำบล ผลสำรวจเชิงปริมาณ พบว่า ตัวแทน อปท. ร้อยละ 70-89 เชื่อว่ามีการบูรณาการอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การวางแผนและออกแบบระบบ การประชุมหารือกับครอบครัวและผู้ดูแล การสนับสนุนการจัดบริการต่าง ๆ การเยี่ยมบ้าน และการกำกับติดตามผลการดำเนินการ ในขณะที่ตัวแทนโรงพยาบาล ร้อยละ 69-94 เชื่อว่า มีการบูรณาการอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ด้านที่กล่าวไปข้างต้น โดยด้านที่ทั้งสองกลุ่มเชื่อว่าบูรณาการได้ดีถึงดีมากสูงสุด คือ การออกเยี่ยมบ้านและให้บริการที่บ้าน ขณะเดียวกันทั้งสองกลุ่มก็เชื่อว่าบริการที่จัดในพื้นที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องในระดับดีถึงดีมากกว่าร้อยละ 80 ในทั้งสองกลุ่ม ในด้านงบประมาณนั้น พบว่ามีการใช้แหล่งเงินจากหลากหลายแหล่งมาร่วมกันในการจัดบริการดังได้กล่าวไปแล้วข้างต้น เนื่องจากบริการดูแลระยะยาวนั้น มิได้จำกัดอยู่เพียงบริการสุขภาพ แต่ยังครอบคลุมไปถึงบริการด้านสังคม การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการดูแลด้านเศรษฐกิจของ ครอบครัวผู้มีภาวะพึ่งพิงด้วย

อนันต์ พันธงอก (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุสำหรับผู้ที่มียุ 55-59 ปี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพตนเอง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าตนเอง การมองโลกทัศน์ต่อชีวิต และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมในกลุ่มทดลองพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพตนเอง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าตนเอง การมองโลกทัศน์ต่อชีวิต และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพตนเอง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าตนเอง การมองโลกทัศน์ต่อชีวิต และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพตนเอง การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าตนเอง การมองโลกทัศน์ต่อชีวิตและพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เบญจพร สุธรรมชัย, จิราพร เกศพิชญวัฒนา และนภัส แก้ววิเชียร (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ และปัจจัยนำเข้าในการจัดระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์ในการจัดระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการคัดเลือกจังหวัดแบบเจาะจงเป็นพื้นที่ต้นแบบรูปแบบการบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างภาคละ 1 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ ลำปาง พังงา และกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุในพื้นที่ และผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม และประชุมกลุ่มย่อย (focus group) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของแต่ละพื้นที่ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน เพื่อสังเคราะห์รูปแบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ทบทวนข้อมูลเอกสารแผนยุทธศาสตร์ฯ ที่เกี่ยวข้องับระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของประเทศไทย เพื่อเสนอการปรับแผนยุทธศาสตร์และการสังเคราะห์รูปแบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ อันนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์โดยตารางเทียบ (matrix comparison) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการของประเทศไทย มีสองรูปแบบคือ 1) การจัดบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นการจัดบริการที่เน้นเรื่องการดูแลที่เกี่ยวข้อกับภาวะสุขภาพ การเจ็บป่วย หรือการให้บริการดูแลเมื่อผู้สูงอายุต้องการความ

ช่วยเหลือจากทีมสุขภาพหรือบุคลากรทางสาธารณสุข และ 2) การจัดบริการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันปัญหาสุขภาพ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างคุณค่าให้ผู้สูงอายุ ส่วนปัจจัยนำเข้าในการ จัดระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) นโยบาย (2) คน (3) ระบบ และ (4) ชุมชน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ในการดูแลผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมทุกมิติ และปรับยุทธศาสตร์เพิ่มจาก 3 ยุทธศาสตร์ เป็น 4 ยุทธศาสตร์ พร้อมเสนอให้มีการจัดระบบติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุฯ อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง รวมทั้งเสนอรูปแบบบริการสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดบริการ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับลักษณะ และสถานภาพของผู้สูงอายุ ในสังคมไทย แนวความคิดและหลักการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ งานสังคม สงเคราะห์กับการบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ วิธีการศึกษาในเรื่องนี้ เน้นการศึกษาจากเอกสารและ การศึกษาเฉพาะกรณี ผลการศึกษาปรากฏว่า ในวัยสูงอายุจะเน้นการพัฒนาการขั้นหนึ่งของชีวิต ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อ ผู้สูงอายุก็คือ ปัญหาทางด้านร่างกายอันเนื่องมาจากการเสื่อมสภาพทางร่างกาย การทำงานของ อวัยวะต่าง ๆ ดำเนินไปไม่ปกติ ทำให้เกิดภาวะการเจ็บป่วยหรือมีโรคแทรกซ้อน และก่อให้เกิดปัญหา ทางด้านจิตตามมา ที่สำคัญ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจสังคมเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญใน ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงจากหน้าที่ การงานอาชีพ และสถานการณ์ทางสังคม ก่อให้เกิดปัญหาการ ขาดรายได้ การถูกทอดทิ้ง และการไม่ยอมรับในความสามารถและปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกหลาย ประการ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือดูแล และมีบริการสวัสดิการสังคมที่ เพียงพอ ตอบสนองต่อความต้องการ ผู้วิจัยให้ความเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุควรจะ ครอบคลุมเรื่องชีวิตการทำงาน (Professional Life) ความรู้สึกทางอารมณ์ (Sentimental Life) ชีวิต ครอบครัว (Family Life) ชีวิตสังคม (Social Life) การใช้เวลาว่าง (Leisure Activities) ความ ต้องการเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า เป็นความต้องการของบุคคลที่มีความเจริญในวุฒิภาวะแล้ว เพราะ ครอบคลุมทั้งการมีความสำเร็จ และโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความต้องการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมอีกด้วย

ชาลิตี ภัทรพงศ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ศึกษา คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จำนวน 70 คน รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจสอบ

ความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา เท่ากับ 0.93 ทดสอบความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาพบว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมีการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี ซึ่งเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับดี ได้แก่ 1) การออกเยี่ยมเยียน และการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 2) ด้านการถ่ายทอดเรื่องความรู้ด้านการดูแลสุขภาพให้กับครอบครัว 3) ด้านการให้ความช่วยเหลือทั่วไปในการดูแลผู้สูงอายุ 4) ด้านการประสานงาน ในด้านการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพ 5) ด้านการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุดูแลตนเองเพื่อการมีสุขภาพดี 6) ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผลการศึกษา ชี้ให้เห็นว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน สามารถปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมและดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี จึงควรได้รับการสนับสนุนให้ใช้ศักยภาพด้านนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นภาพร ชโยวรรณ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาวะเศรษฐกิจและรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักประสบปัญหาเกี่ยวกับการเงิน ร้อยละ 39 รองลงมา คือปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ร้อยละ 34 และปัญหาสุขภาพจิต ร้อยละ 13 และมีเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น ที่ไม่มีปัญหา ซึ่งเพศชายจะมีปัญหามากกว่าเพศหญิง และผู้สูงอายุในชนบท มีปัญหาทางการเงินมากกว่าผู้สูงอายุในเมือง โดยผู้สูงอายุร้อยละ 48 มีรายได้ส่วนใหญ่จากบุตร ร้อยละ 28 มาจากการทำงานของตนเอง ร้อยละ 8 มาจากเงินออม และร้อยละ 2 มาจากเงินบำนาญ ผลการศึกษา พบว่า บริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นการกระจายบริการและรายได้ไปสู่ประชากรที่สมควรได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่และเป็นบริการขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นหลักประกันให้ผู้สูงอายุที่ชราภาพและช่วยตนเองไม่ได้ ผลการศึกษายังพบว่า เกณฑ์คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่กำหนดไว้มีความเหมาะสม แต่เกณฑ์จำนวนเงินที่ให้ผู้สูงอายุยังมีความไม่เหมาะสม การบริหารจัดการโครงสร้างในสำนักประชาสงเคราะห์จังหวัด พบว่างานบริการเบี้ยยังชีพ ทำให้เจ้าหน้าที่มีภาระเพิ่มขึ้นโดยไม่มีโครงสร้างบุคลากรมารองรับกับปริมาณงาน และส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถกำกับดูแลหรือติดตามข้อมูลในพื้นที่ให้เป็นปัจจุบันได้ นโยบายของจังหวัดให้ความสำคัญกับบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ในทางปฏิบัติได้รับความร่วมมือสนับสนุนค่อนข้างน้อย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ข้อเสนอแนะของการศึกษา คือ ด้านนโยบายควรเน้นการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมในงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการคัดเลือก ให้สามารถพิจารณาตัวชี้วัดที่อยู่ในข่ายที่ได้รับการช่วยเหลือทุกกลุ่มที่อยู่ในชุมชนได้เอง นโยบายการประสานงานระหว่างหน่วยงานควรถูกกำหนดให้เป็นมาตรการระหว่างกระทรวง ทบวง กรม ตลอดจนการพิจารณาร่วมกันกับภาคเอกชนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้อง เกื้อกูล และอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด รวมทั้งการผลักดันให้บริการเบี้ยยังชีพถือเป็นมาตรฐานหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานทั้งในด้านสิทธิและการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตลอดจนการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึง

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม และควรมีการทบทวนบทบาทคณะกรรมการศูนย์ในเรื่องการคัดเลือก โดยกำหนดให้ต้องจัดทำรายชื่อผู้สูงอายุที่ได้รับเงินปิดประกาศไว้ให้ทุกคนในชุมชนได้รับทราบทั่วกัน

ภูมิวัฒน์ พรวนสุข (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่” พบว่า 1) ภาพรวมของปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านการเงินและการงาน พบว่าอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ควรมีการวางแผน ยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติได้จริงที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ พร้อมทั้งมีบริการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างจริงจัง ควรมีการตั้งศูนย์พัฒนาผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม หรือศูนย์ออกกำลังกาย ควรมีกลุ่มอาสาสมัครออกเยี่ยมที่บ้าน พร้อมรับฟังปัญหาและแนะนำแนวทาง พร้อมทั้งตั้งงบประมาณไว้รองรับผู้สูงอายุในอนาคต ด้านสังคม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแล และให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ควรจัดสวัสดิการแจกสิ่งของที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ร่วมกิจกรรมทางศาสนาและได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ควรมีรถรับ-ส่งไปโรงพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย ควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ด้านครอบครัว ควรจัดการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และตั้งศูนย์ที่พักพิงชั่วคราวของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมและปลอดภัย และควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมให้เพียงพอต่อความต้องการในวันสำคัญของครอบครัว เพื่อสร้างสานสายใยครอบครัวและสนับสนุนให้อยู่กับครอบครัว และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขจนวาระสุดท้าย และควรจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ด้านการเงินและการงาน ควรสนับสนุนในด้านอาชีพ การหารายได้อย่างเหมาะสมตามความถนัดของผู้สูงอายุ และให้มีส่วนร่วมปฏิบัติทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะด้านอาชีพ และมีการบริการจัดการนำผลิตภัณฑ์กลุ่มออกจำหน่าย และจัดตั้งกองทุนและสวัสดิการกลุ่ม

โธมัสพอลเลา และคณะ (Thomopoulou et al., 2010 : 13-28) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และความโดดเดี่ยวหรือความว้าเหวของผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความแตกต่างในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามช่วงของอายุ และเพื่อศึกษาความโดดเดี่ยวหรือความว้าเหวของผู้สูงอายุ จำแนกตามช่วงของอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้สูงอายุชาวกรีก จำนวน 180 คน ที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 60 - 93 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน แบบวัดคุณภาพชีวิต ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านครอบครัว โดยแบบวัดคุณภาพชีวิตดังกล่าวมีมาตรวัดเป็น 6 ระดับ ตั้งแต่สำคัญน้อยที่สุดจนถึงสำคัญมากที่สุด และอยู่บนฐานแนวคิด

ของลิเกิร์ต โดยแบบวัดคุณภาพชีวิตมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ตั้งแต่ 0.749 - 0.881 ส่วนแบบวัดความโดดเดี่ยวหรือความว่างเหว มีมาตรวัดเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ตลอดเวลาจนถึงไม่เคยเกิดขึ้น ตามแนวคิดของลิเกิร์ต มีค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก เท่ากับ 0.849 ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย 120 คน และเป็นเพศ หญิง 60 คน สามารถจำแนกเป็นช่วงอายุผู้สูงอายุ ได้เป็นอายุ 60-74 ปี จำนวน 100 คน และช่วงอายุ ตั้งแต่ 75 ปี ขึ้นไป จำนวน 80 คน สถานภาพสมรส จำนวน 118 คน หย่าร้าง 9 คน และเป็นหม้าย 53 คน 2) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพศชายสูงกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง 3) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-74 ปี สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไป 4) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สมรสสูงกว่าผู้สูงอายุที่หย่าร้าง และผู้สูงอายุที่หย่าร้าง มีระดับคุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้สูงอายุที่เป็นหม้าย 5) ระดับความโดดเดี่ยวหรือความว่างเหวของผู้สูงอายุเพศหญิงสูงกว่าผู้สูงอายุเพศชาย 6) ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสซึ่งมีการติดต่อลูกหลานจะมีความโดดเดี่ยวหรือความว่างเหวน้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพหย่าร้างและผู้สูงอายุที่มีสถานภาพเป็นหม้าย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ผู้สูงอายุเพศหญิงที่มีสถานภาพเป็นหม้ายจะมีเจ็บปวดทางจิตใจในเรื่องความโดดเดี่ยวหรือว่างเหวจากการสูญเสียคนที่รักอย่างเห็นได้ชัด

เชนและคณะ (Chen et al., 2010 : 61-72) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุคนจีนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 356 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจผู้สูงอายุเพศชาย ได้แก่ อายุ การไม่เจ็บไข้ได้ป่วย การมีสถานะทางการเงินที่ดี การไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น การมีลูกหลานเป็นเพื่อน และประสิทธิภาพของตนเอง ในขณะที่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเพศหญิง ได้แก่ การไม่เจ็บไข้ได้ป่วย การไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น การมีบทบาทในสังคม การทำกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมกลุ่ม

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

นภัค นิธิวิชร (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลระบบการดูแลผู้สูงอายุ แบบองค์รวม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบ CIPP Model โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลระบบการดูแลผู้สูงอายุแบบ องค์รวม และสังเคราะห์รูปแบบ แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ประชากร ที่ศึกษา ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุขที่รับผิดชอบหรือดูแลงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ บุคลากรจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ หรือนักวิชาการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในพื้นที่ 4 จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 9 ได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ สุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 2 อำเภอ โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ในอำเภอนั้น โดยเก็บข้อมูลทุกคน รวมทั้งสิ้น จำนวน 542 คน และกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 1,425 คน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจังหวัดละ 1 พื้นที่ โดยจัดสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระดับตำบล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน ผู้สูงอายุจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ปลัดอำเภอ หรือนักวิชาการที่รับผิดชอบโครงการผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ และแกนนำผู้สูงอายุ เพื่อวิเคราะห์ประเมินผลระบบการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุแบบองค์รวม โดยใช้กรอบแนวคิด CIPP Model เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสำรวจการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของอาสาสมัครสาธารณสุข แบบสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุ และแบบสัมภาษณ์สนทนากลุ่มที่สร้างขึ้น ระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2560 - พฤษภาคม 2561 ผลการศึกษา พบว่า

1) การประเมินด้านบริบท นโยบายประเทศและเขตสุขภาพด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทุกกลุ่มวัยมีอย่างต่อเนื่อง และมุ่งมั่นในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ทั้งกลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือทำอย่างไรจะป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงมีการเจ็บป่วย พื้นที่มีการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพ ในระดับอำเภอมีการพัฒนา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ พชอ. ที่มีคุณภาพ สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย

2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า มีความพร้อมด้านบุคลากร แต่ยังขาดความพร้อมด้านทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่

3) การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีการกำหนดแผนและปฏิบัติงานตามแผน โดยมีคณะทำงานจากการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลแม่ข่าย อาสาสมัครสาธารณสุข/อาสาสมัครผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุชุมชน มาร่วมหารือ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ สนับสนุนการจัดบริการ การคัดกรอง

4) การประเมินด้านผลผลิต พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ได้ดำเนินกิจกรรมค่อนข้างน้อย ได้แก่ การนำความรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุออกเผยแพร่ทางเสียงตามสาย หรือกระจายข่าวค่อนข้างน้อย เพียงร้อยละ 48.5 แต่ได้ตรวจวัดความดันโลหิตและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะแก่ผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 70.3 ของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้งหมด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและจากบุตรหลาน มีดัชนีมวลกายปกติเพียง 37.0 มีพฤติกรรมสุขภาพพึงประสงค์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมออกกำลังกาย โดยมีกิจกรรมทางกายอย่างน้อย 15 –30 นาที จำนวน 5 วันต่อสัปดาห์ เพียงร้อยละ 20.0 รับประทานผักสด ผลไม้สด เป็นประจำ (3 - 4 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 34.0 ต้มน้ำได้ 8 แก้ว ทุกวัน/เกือบทุกวัน (5 - 7 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 36.2

วิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน หลังจากที่ผ่านมาการอบรมให้ความรู้ และได้ปฏิบัติงานมาแล้วช่วงระยะเวลาหนึ่ง และ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ในจังหวัดเพชรบุรี ประชากรที่ศึกษา คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านทั้งหมดที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 120 คน ผลการศึกษา พบว่า อผส. ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.8 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 38.3 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 61.7 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ในด้านการประกอบอาชีพ ร้อยละ 44.2 มีอาชีพเป็นเกษตรกร รองลงมา ร้อยละ 42.5 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 43.3 มีรายได้อยู่ระหว่าง 4,001 – 5,000 บาท สำหรับจำนวนผู้สูงอายุที่อผส. จะต้องรับผิดชอบดูแล พบว่า ร้อยละ 50.0 จะต้องดูแลผู้สูงอายุอยู่ระหว่าง 6 – 10 คน ร้อยละ 32.5 จะต้องดูแลผู้สูงอายุอยู่ระหว่าง 11 – 15 คน จากการศึกษายังพบว่า อผส. จำนวนหนึ่งดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครัวเรือนของตนเอง และดูแลผู้สูงอายุอื่นในชุมชนของตนด้วย

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.7 มีระดับความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง และมีเพียงร้อยละ 37.5 ที่มีระดับความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ ของ อผส.ในการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า อผส. ร้อยละ 50.8 จะออกไปเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุสัปดาห์ละ 1 – 2 วัน ร้อยละ 41.7 จะหมุนเวียนไปตามสะดวก จากการศึกษาความทั่วถึงในการปฏิบัติหน้าที่ในรอบ 1 เดือน พบว่า อผส. ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.7 (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 97.87) สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่ตนรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง อผส. ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.2 มีความคิดเห็นว่า หลังจากที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องของสุขภาพร่างกาย จิตใจ และสังคมในทางที่ดีขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของ อผส. ได้แก่ ปัญหาเรื่องการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สูงอายุ จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องดูแลมีมากเกินไป การขาดความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสื่อสารกับผู้สูงอายุ มีปัญหา สำหรับข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัย คือ 1) ควรมีการอบรมความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ และวิธีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้แก่ อผส. บ่อยครั้งขึ้น 2) ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในระดับชาติทุก ๆ ปี 3) ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับ อผส. ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การมอบรางวัลให้แก่ อผส. ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น 4) ควรจัดตั้งหน่วยงานหลักสำหรับการดำเนินโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เพื่อเป็นรากฐานในการดำเนินงาน เช่น การส่งต่องาน เวลาที่ อผส. ต้องไปประกอบอาชีพเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว หรือติดภารกิจไม่สามารถไปปฏิบัติหน้าที่ได้ 5) ควรมีการตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับ อผส. เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ค่าพาหนะในการพาผู้สูงอายุไปโรงพยาบาล การพาผู้สูงอายุไปรับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น

วริศรา แก้วสิทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547-2549) กรณีศึกษาจังหวัดเลย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ประชากรที่ใช้ในการประเมินปัจจัยนำเข้าและกระบวนการของโครงการ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการในจังหวัดที่ทำการศึกษา จำนวน 6 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้ในการประเมินปัจจัยนำออกของโครงการระยะที่ 1 เป็นการประเมินการสร้างงานในพื้นที่และความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

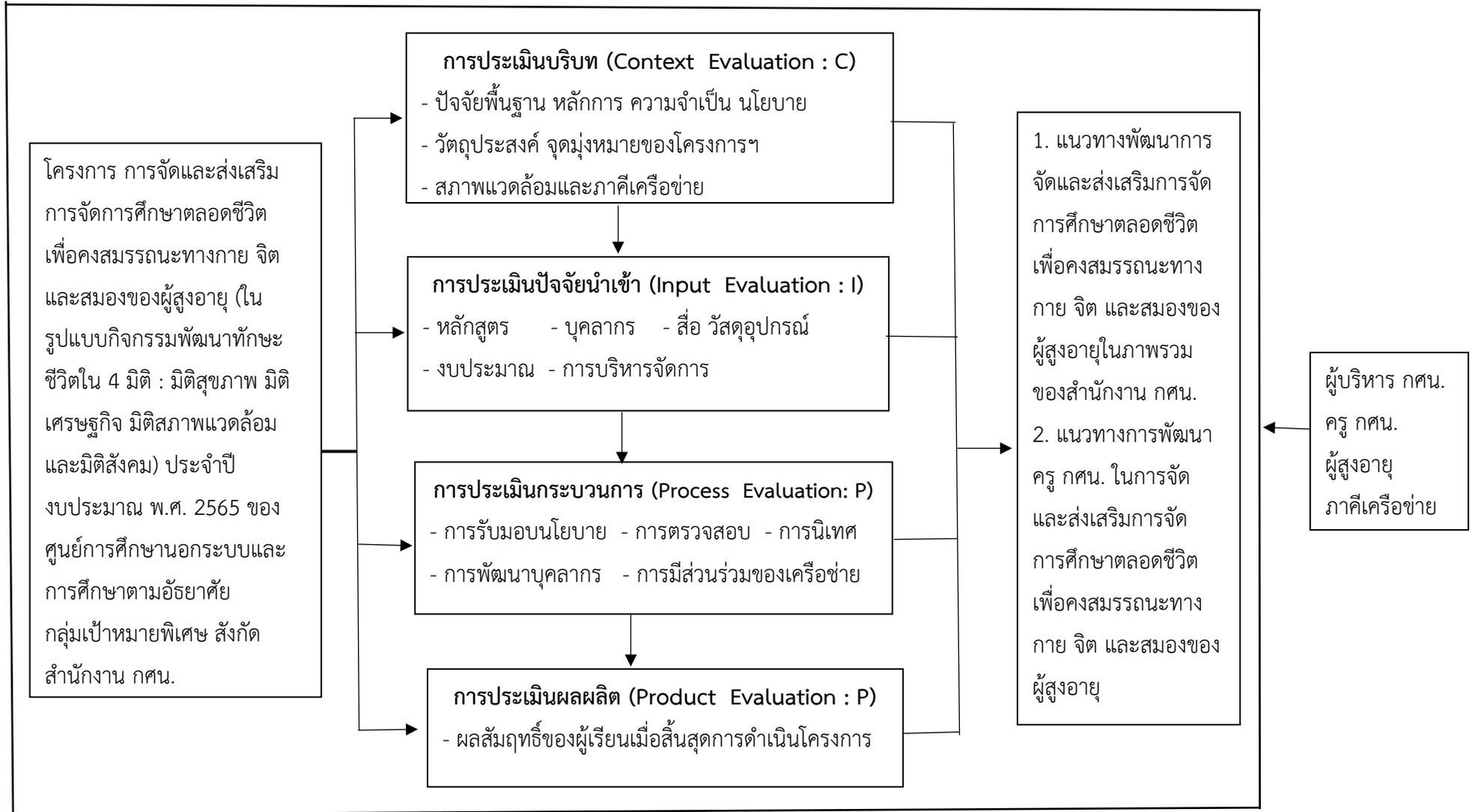
ด้านปัจจัยนำเข้า การได้รับข้อมูลข่าวสารรายละเอียดของโครงการ เอกสารแนบแนวทางการปฏิบัติงานมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ดี ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานและบริการเกษตรกร พบว่าไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน พบว่า งบประมาณที่ใช้ในโครงการมีความเพียงพอ โดยงบประมาณที่ถูกนำมาจัดสรรจะถูกนำมาใช้ในการบริหารโครงการทั่วไป การถ่ายทอดเทคโนโลยีการทดสอบและสาธิตการประชาสัมพันธ์และการสำรวจพื้นที่การเตรียมความพร้อมของบุคลากร พบว่าบุคลากรไม่เพียงพอในช่วงแรกของการเปิดรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการต้องใช้พนักงานฝ่ายสนามมาช่วย ด้านประสบการณ์และความชำนาญของเจ้าหน้าที่ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจเรื่องอย่างเป็นอย่างดี

ด้านกระบวนการจัดการ วางแผนโครงการมาจากมติ ครม.ที่วางแผนวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยมีรายละเอียดของแผนงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การจัดโครงการบริการและการปฏิบัติงานของโครงการ ด้านบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นมีความเหมาะสม แต่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมองว่าบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอและยังมีความซ้ำซ้อนของบทบาทหน้าที่อยู่

ด้านปัจจัยนำออก การสร้างงานในพื้นที่ พบว่าระดับการสร้างงานในพื้นที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 โดยประเด็นโครงการปลูกยางทำให้มีความรู้สึกที่ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด = 4.23 ความพึงพอใจของเกษตรกรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ด้านการพิจารณาผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ด้านเงินกู้อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 และด้านปัจจัยการปลูกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ และคณะ (2524 : 3-4) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการ สาธารณสุขมูลฐานไทย ผลของการศึกษาที่เกี่ยวกับ อสม. พบว่าการปฏิบัติงานของ อสม. มีผลต่อการ ใช้บริการสุขภาพต่ำมาก โดยเฉพาะจากปัญหาการนิเทศงานและปัญหาในการสนับสนุนยา จะทำให้ ความสามารถในการคงระดับหรือการยกระดับการบริการของ อสม. เป็นไปได้ยาก นอกจากนั้น อสม. ส่วนใหญ่มักเน้นหนักการรักษาพยาบาล การจำหน่ายยาสามัญประจำบ้าน และบริการวางแผน ครอบครัว ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เน้นหนักด้านรักษาพยาบาล ส่วนงานด้าน ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เช่น งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานสุขาภิบาล และงานโภชนาการ ยังไม่มีการเข้าร่วมเท่าที่ควร

9. กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมิน

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน. ในรูปแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam : 1971) รวมถึงแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน. โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 216,864 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหาร กศน. ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต จำนวน 955 คน

1.1.2 ครู กศน. ที่ผ่านการอบรมจากโครงการ จากทุกจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 6,500 คน

1.1.3 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 209,409 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามแหล่งที่มาของข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ในส่วนของ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กลุ่มผู้บริหาร กศน. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการทุกคน จำนวน 955 คน

2) กลุ่มครู กศน. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ผ่านการอบรมจากโครงการทุกคน จำนวน 6,500 คน

3) กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage Sampling) ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 401 คน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในส่วนของผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

ประชากร : ผู้สูงอายุ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) สังกัดสำนักงาน กศน. จำนวน 209,409 คน

กลุ่มตัวอย่าง : ผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane : 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ระดับความเชื่อมั่น 95%

สูตรคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

จะได้

$$n = \frac{209,409}{1 + (209,409 * 0.0025)}$$

$$n = 399$$

จากสูตรดังกล่าว ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนที่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้สูตรคำนวณได้ คือ จำนวน 401 คน โดยกำหนดพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดสัดส่วนของตัวอย่างในแต่ละภูมิภาค ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 การกำหนดสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดตัวอย่าง (คน)
เหนือ	29,606	57
ตะวันออกเฉียงเหนือ	99,250	190
กลาง	40,386	77
ตะวันออก	11,210	21
ตะวันตก	6,155	12
ใต้	22,802	44
รวม	209,409	401

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยให้ภาคเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่ 1 แล้วทำการสุ่มตัวอย่างขั้นที่ 2 เป็นจังหวัด จากนั้น เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัดแบบอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยการขอความร่วมมือจากผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการเก็บข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในแต่ละภูมิภาค

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคเหนือ	จังหวัดเชียงใหม่	5,197	20
	จังหวัดน่าน	3,654	14
	จังหวัดลำปาง	3,219	13
	จังหวัดอุตรดิตถ์	2,508	10

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัดร้อยเอ็ด	2,143	9
	จังหวัดศรีสะเกษ	5,410	23
	จังหวัดอุดรธานี	7,519	32
	จังหวัดอุบลราชธานี	10,106	44
	จังหวัดกาฬสินธุ์	10,178	44
	จังหวัดขอนแก่น	1,628	7
	จังหวัดชัยภูมิ	3,706	16
	จังหวัดบุรีรัมย์	3,469	15
ภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร	2,780	15
	จังหวัดกำแพงเพชร	1,414	8
	จังหวัดชัยนาท	1,384	7
	จังหวัดนครสวรรค์	676	4
	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1,097	6
	จังหวัดพิษณุโลก	1,625	8
	จังหวัดสมุทรสงคราม	1,099	6
	จังหวัดสุพรรณบุรี	1,385	7
	จังหวัดสระบุรี	2,945	16
ภาคตะวันออก	จังหวัดจันทบุรี	2,721	9
	จังหวัดชลบุรี	2,852	9
	จังหวัดปราจีนบุรี	864	3
ภาคตะวันตก	จังหวัดกาญจนบุรี	932	5
	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	1,131	7

ภาค	จังหวัด	จำนวนผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาคใต้	จังหวัดชุมพร	1,069	4
	จังหวัดตรัง	1,878	7
	จังหวัดนครศรีธรรมราช	3,455	13
	จังหวัดนราธิวาส	1,928	8
	จังหวัดปัตตานี	1,706	7
	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1,371	5
รวม			401 คน

1.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 35 คน เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย

1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย คณาจารย์จากมหาวิทยาลัย และนักวิชาการอิสระ จำนวน 5 คน

2) ผู้บริหาร กศน. จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ที่มีผลงานเป็นเลิศในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

3) ครู กศน. ต้นแบบที่ทำหน้าที่จัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างดีเยี่ยม จำนวน 10 คน

4) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ที่เป็นจิตอาสา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นผู้นำตามธรรมชาติในชุมชน จำนวน 10 คน

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แหล่งที่มาของข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย และสถิติวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร กศน. มีจำนวน 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในแต่ละด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context)
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- 3) ด้านกระบวนการ (Process)
- 4) ด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

2.1.2 แบบสอบถามสำหรับครู กศน. มีจำนวน 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในแต่ละด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context)
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- 3) ด้านกระบวนการ (Process)
- 4) ด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

2.1.3 แบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุ มีจำนวน 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ) ในด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้ประเด็นหรือแนวคำถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการฯ และแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลในภาพรวม โดยการสร้างข้อสรุป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย และสถิติวิเคราะห์ โดยผู้ศึกษาและคณะทำงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

การศึกษาครั้งนี้ มีการสร้างเครื่องมือ และใช้เครื่องมือที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถาม

3.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร กศน.

เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation)
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Process Evaluation)
- 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
- 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) และให้คะแนนตามตามเกณฑ์น้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้ คือ

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1.2 แบบสอบถามสำหรับครู กศน.

เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation)
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Process Evaluation)
- 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
- 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) และให้คะแนนตามตามเกณฑ์น้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้ คือ

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

3.1.3 แบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ในด้านผลผลิต (Product Evaluation)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) และให้คะแนนตามตามเกณฑ์น้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้ คือ

ระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับมาก	ให้	4	คะแนน

ระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

3.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เพื่อการประเมินการดำเนินงานโครงการ และหาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน. ซึ่งดำเนินการดังนี้

3.3.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3.3.2 ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดย

1) วิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ เพื่อการประเมินโครงการ รวมถึงหาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ โดยใช้แบบประเด็นคำถาม เพื่อบันทึกลงในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2) เสนอแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาสรุปผลในภาพรวม

4) บันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก สำหรับนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลแบบสร้างข้อสรุป

4. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อการสร้างเครื่องมือ

4.1.2 กำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อการสร้างเครื่องมือ และนิยามความหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.1.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือฉบับร่าง โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินโครงการผู้สูงอายุ

4.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 นำเครื่องมือฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบความครอบคลุม ความชัดเจน ความถูกต้องของเนื้อหา (Content validity) และด้านการใช้ภาษา (Wording) จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- 1) ผศ.ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2) ผศ.ดร. ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย อาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) นางสาวบุศลิน ช่างสลัก ครูเชี่ยวชาญ กศน.อำเภอเมืองนครพนม สำนักงาน กศน.จังหวัดนครพนม

4.2.2 นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objection Congruence) แล้วเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1	ผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า	ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
0	ผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่า	ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	ผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่า	ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

4.2.3 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.2.4 นำเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach alpha) โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

4.2.5 นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้มาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข

4.2.6 จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ และการประเมินโครงการจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1.2 จัดทำเครื่องมือประเมินโครงการ ซึ่งจัดทำเป็นแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

5.1.3 จัดทำหนังสือผ่านหน่วยงานโดยต้นสังกัด คือ สำนักงาน กศน. เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

5.1.4 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

5.1.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล (Clean data) ของแบบสอบถาม ที่ได้จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านระบบออนไลน์ (Google form)

5.1.6 กำหนดรหัสข้อมูล (Code) เพื่อเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS)

5.1.7 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ และแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ แนวทาง นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสถิติข้อมูลต่าง ๆ

3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ

4) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

5.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินโครงการฯ และแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ จากเอกสารทางวิชาการ วารสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดประเด็น/แนวคำถาม เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3) ประสานผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการจัดทำหนังสือราชการ ขอเชิญผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4) ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม และดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็น/แนวคำถามที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำในการสนทนา และมีผู้ช่วยร่วมกันบันทึกข้อมูล และสรุปข้อมูล

5) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ และสรุปผลในภาพรวม

6) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

6.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล (Clean data) ที่รวบรวมได้จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ผ่านทางระบบออนไลน์ (Google form)

6.1.2 กำหนดรหัสข้อมูล (Code) เพื่อการวิเคราะห์ผล

6.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS) ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงจำนวน (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ซึ่งมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อใช้ในการแปลความหมายรายด้าน และรายชื่อ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย สำหรับข้อคำถามมาตราส่วนประเมินค่า นั้น มีเกณฑ์คะแนนในการพิจารณาระดับคุณภาพตามวิธีการของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนา และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ศึกษาและคณะทำงานการประเมินโครงการ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

7.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

$\sum x$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

7.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนระดับการประเมิน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

7.1.4 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) คำนวณหาค่า IOC จากสูตร

$$\overline{\text{IOC}} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับ
วัตถุประสงค์ ตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

7.1.5 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach alpha) ซึ่งใช้กับการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด : 2545)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

K หมายถึง จำนวนข้อของเครื่องมือที่ใช้วัด

$\sum S_i^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 หมายถึง ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป เกี่ยวกับ

7.2.1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

7.2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ศึกษาวิจัย และคณะทำงานการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อ
 คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการจัดและ
 ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบ
 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปี
 งบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัด
 สำนักงาน กศน. ในรูปแบบ CIPP Model รวมถึงหาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการ
 จัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะ
 ทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติ
 เศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน.

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคง
 สมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทาง
 กาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติ
 เศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอก
 ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน.

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อย ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 1.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและ
 ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรม
 พัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) โดยแบ่งออกเป็น 4
 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
 โดยใช้วิธีการนำเสนอตารางประกอบคำบรรยาย

1.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางาน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในส่วนนี้ แสดงผลการแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผู้บริหาร กศน. ครู กศน. และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ดังนี้

1) ผู้บริหาร กศน.

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร กศน.

(n=489)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	175	35.78
หญิง	314	64.22
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	6	1.22
30 - 39 ปี	23	4.70
40 - 49 ปี	158	32.32
50 ปีขึ้นไป	302	61.76
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	476	97.34
ปริญญาเอก	13	2.66
ตำแหน่ง		
รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด	4	0.81
ผู้อำนวยการ กศน.เขต	18	3.68
ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ	427	87.32
ข้าราชการครู รักษาการในตำแหน่ง	40	8.19
ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต		
ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 10 ปี	245	50.10
11 - 19 ปี	126	25.77
20 - 29 ปี	71	14.51
30 ปีขึ้นไป	47	9.62

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาค		
เหนือ	57	11.65
ตะวันออกเฉียงเหนือ	128	26.17
กลาง	139	28.42
ตะวันออก	44	8.99
ตะวันตก	32	6.54
ใต้	89	18.21

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.22 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 35.78 และส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 61.76 อายุระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.32 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.70 และอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.22 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 97.34 และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 2.66 และส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 87.32 ข้าราชการครูรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต คิดเป็นร้อยละ 8.19 ผู้อำนวยการ กศน.เขต คิดเป็นร้อยละ 3.68 และรองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 0.81 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.10 ระยะเวลาระหว่าง 11-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.77 ระยะเวลาระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.51 และระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.62 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.42 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 26.17 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 18.21 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 11.65 ภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 8.99 และภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 6.54 ตามลำดับ

2) ครู กศน.

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากครู กศน.

(n=4,966)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1,355	27.29
หญิง	3,610	72.69
ไม่ระบุ	1	0.02
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	484	9.74
30 - 39 ปี	1,474	29.69
40 - 49 ปี	2,087	42.02
50 ปีขึ้นไป	921	18.55
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	4,468	89.98
ปริญญาโท	493	9.92
ปริญญาเอก	5	0.10
ตำแหน่ง		
ข้าราชการครู	241	4.86
ครูอาสาสมัคร กศน.	180	3.62
ครู กศน.ตำบล/แขวง	4,298	86.55
ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	234	4.71
บรรณารักษ์	9	0.18
นักเทคโนโลยีสารสนเทศ	4	0.08
ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน		
น้อยกว่า 10 ปี	1,788	36.01
11 - 19 ปี	2,479	49.92
20 - 29 ปี	648	13.05
30 ปีขึ้นไป	51	1.02

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาค		
เหนือ	581	11.69
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,389	27.98
กลาง	1,319	26.57
ตะวันออก	451	9.08
ตะวันตก	212	4.26
ใต้	1,014	20.42

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.69 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.29 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ตามลำดับ และส่วนใหญ่อายุระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.02 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.69 อายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.55 และอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.74 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.98 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 9.92 และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.10 ตามลำดับ และส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล/ครู กศน.แขวง คิดเป็นร้อยละ 86.55 ข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 4.86 ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 4.71 ครูอาสาสมัคร กศน. คิดเป็นร้อยละ 3.62 บรรณารักษ์ คิดเป็นร้อยละ 0.18 และนักเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 11 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.92 น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.01 ระยะเวลาระหว่าง 20 - 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.05 และระยะเวลา 30 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.02 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 27.98 ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 26.57 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 20.42 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 11.69 ภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 9.08 และภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 4.26 ตามลำดับ

3) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม

(n=401)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	79	19.70
หญิง	321	80.05
ไม่ระบุ	1	0.25
อายุ		
60 ปี	72	17.96
61 – 65 ปี	182	45.39
66 – 70 ปี	89	22.19
71 – 75 ปี	36	8.98
76 – 80 ปี	19	4.73
80 ปีขึ้นไป	3	0.75
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษาชั้นปีที่ 4	29	7.23
ประถมศึกษาชั้นปีที่ 7	220	54.87
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3)	69	17.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5)	47	11.72
ปริญญาตรี	36	8.98
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	192	47.89
ค้าขาย	41	10.22
รับจ้างทั่วไป	76	18.95
อาชีพอิสระ	40	9.98
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	52	12.96

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ภาค		
เหนือ	57	14.21
ตะวันออกเฉียงเหนือ	190	47.39
กลาง	77	19.21
ตะวันออก	21	5.23
ตะวันตก	12	2.99
ใต้	44	10.97

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.05 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 19.70 และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ และส่วนใหญ่อายุระหว่าง 61 - 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.39 อายุระหว่าง 66 - 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.19 อายุ 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.96 อายุระหว่าง 71 - 75 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.98 อายุระหว่าง 76 - 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.73 และอายุน้อยกว่า 80 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 54.87 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3) คิดเป็นร้อยละ 17.20 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) คิดเป็นร้อยละ 11.72 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.98 และระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 7.23 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 47.89 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 18.95 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 12.96 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10.22 และอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 9.98 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 47.39 ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 19.21 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 14.21 ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 10.97 ภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 5.23 และภาคตะวันตก คิดเป็นร้อยละ 2.99 ตามลำดับ

1.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้บริหาร กศน.

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวมของผู้บริหาร กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบริบท (Context)	4.37	0.80	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.19	0.82	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	4.34	0.81	มาก
ด้านผลผลิต (Product)	4.32	0.79	มาก
รวม	4.30	0.81	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.80) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.81) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.79) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.82)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ของผู้บริหาร กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context)	4.37	0.80	มาก
1.1 สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.45	0.78	มาก
1.2 มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับ และเอื้อต่อการจัดโครงการนี้ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.22	0.87	มาก
1.3 สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.51	0.78	มากที่สุด
1.4 การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน	4.42	0.83	มาก
1.5 การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด	4.51	0.77	มากที่สุด
1.6 โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้	4.43	0.78	มาก
1.7 โครงการนี้สามารถป้องกัน แก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้	4.28	0.81	มาก
1.8 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย/แนวปฏิบัติของสถานศึกษา	4.42	0.77	มาก
1.9 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ	4.41	0.77	มาก
1.10 กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้	4.34	0.81	มาก
1.11 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.28	0.84	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.12 สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.27	0.81	มาก
1.13 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ	4.29	0.82	มาก
1.14 ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.80) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.78) และ การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.77) ส่วนรายข้อที่เหลือ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.78) รองลงมา คือ โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.78) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย/แนวปฏิบัติของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.77) การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.83) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D.= 0.77) ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.83) กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.81) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.82) โครงการนี้สามารถป้องกัน และแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.81) สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.84) สภาวะแวดล้อมของชุมชนสังคมมีความเหมาะสม เอื้อต่อการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.81)

ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับ และเอื้อต่อการจัดโครงการนี้ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.87)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของผู้บริหาร กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.19	0.82	มาก
ก. หลักสูตร	4.23	0.80	
2.1 หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	4.25	0.79	มาก
2.2 เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.26	0.79	มาก
2.3 รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.31	0.79	มาก
2.4 ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	4.14	0.85	มาก
2.5 วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.17	0.81	มาก
ข. บุคลากร	4.34	0.81	มาก
2.6 ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน. อย่างต่อเนื่อง	4.51	0.70	มากที่สุด
2.7 ครู กศน. รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	4.45	0.76	มาก
2.8 ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.30	0.80	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.9 ครู กศน. มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.19	0.88	มาก
2.10 ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.80	มาก
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่	3.95	0.88	มาก
2.11 สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.91	0.86	มาก
2.12 สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.10	0.85	มาก
2.13 สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.85	0.90	มาก
2.14 สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	4.06	0.87	มาก
2.15 สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.81	0.95	มาก
ง. งบประมาณ	4.08	0.83	มาก
2.16 สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา	3.78	0.92	มาก
2.17 สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม	4.31	0.81	มาก
2.18 สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	4.33	0.81	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.19 สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นไปตามเวลาที่กำหนด	4.51	0.78	มากที่สุด
2.20 งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการดำเนินการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.47	0.84	ปานกลาง
จ. การบริหารจัดการ	4.39	0.79	มาก
2.21 มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน	4.43	0.79	มาก
2.22 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	4.51	0.73	มากที่สุด
2.23 มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง	4.25	0.83	มาก
2.24 มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.78	มาก
2.25 มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.82) เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ หัวข้อบุคลากร ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.81) หัวข้อหลักสูตร ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.80) และ หัวข้องบประมาณ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.83) ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= 0.88)

ในหัวข้อหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.79) และเนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.79) และ วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.81) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ระยะเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.85)

ในหัวข้อบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน.อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.70) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ครู กศน. รับผิดชอบและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.45$, S.D.= 0.76) รองลงมา คือ ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.80) ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.80) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ครู กศน. มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.88)

ในหัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.85) รองลงมา คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงาน ตามโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.87) สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.86) และ สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.90) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อและวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.95)

ในหัวข้องบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.78) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น

อยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.81) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.81) และ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้องเหมาะสมและทันเวลา ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.92) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.47$, S.D.= 0.84)

ในหัวข้อการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.73) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.79) และ มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.78) รองลงมา คือ มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.82) ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงาน ตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.83)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านกระบวนการ (Process) ของผู้บริหาร กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. ด้านกระบวนการ (Process)	4.34	0.81	มาก
ก. การรับมอบนโยบาย	4.39	0.81	มาก
3.1 สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.37	0.82	มาก
3.2 สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับ	4.34	0.83	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษา ในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่าง ครบถ้วน ชัดเจน			
3.3 สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน. จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากร ในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่าง ครบถ้วน ชัดเจน	4.42	0.80	มาก
3.4 สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงาน อย่างชัดเจน	4.51	0.76	มากที่สุด
3.5 ภาศึเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	4.30	0.85	มาก
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ	4.41	0.78	มาก
3.6 สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงาน โครงการที่ครบถ้วน ชัดเจน	4.51	0.74	มากที่สุด
3.7 สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงาน โครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	4.30	0.83	มาก
3.8 สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่าง ถูกต้อง เป็นขั้นตอน และครบถ้วน	4.52	0.75	มากที่สุด
3.9 สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนางานเป็นระยะๆ	4.34	0.81	มาก
3.10 สถานศึกษามีภาศึเครือข่ายเข้าร่วมการ ดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.81	มาก
ค. การนิเทศโครงการ	4.32	0.82	มาก
3.11 สถานศึกษามีแผนการนิเทศการดำเนินงาน ตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน	4.42	0.79	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.12 สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.30	0.83	มาก
3.13 สถานศึกษามีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ อย่างครบถ้วน	4.35	0.81	มาก
3.14 สถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศ เป็นระยะๆ	4.34	0.82	มาก
3.15 สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศ อย่างต่อเนื่อง	4.20	0.84	มาก
ง. การพัฒนาบุคลากร	4.27	0.81	มาก
3.16 สถานศึกษามีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากร ที่เหมาะสม และชัดเจน	4.28	0.80	มาก
3.17 สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนา บุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.29	0.80	มาก
3.18 สถานศึกษานำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากร เป็นระยะๆ	4.26	0.81	มาก
3.19 มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้กัน ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.36	0.79	มาก
3.20 ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่อง	4.18	0.85	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D.= 0.78) รองลงมา คือ หัวข้อการรับมอบนโยบาย ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.81) หัวข้อการนิเทศโครงการ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.82) ตามลำดับ

ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.81)

ในหัวข้อการรับมอบนโยบาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.76) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบ เพื่อนำสู่การปฏิบัติไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.80) รองลงมา คือ สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.82) และ สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.82) ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ภาศึเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.83)

ในหัวข้อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องเป็นขั้นตอน และครบถ้วน ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.75) และ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ครบถ้วน ชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.74) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีภาศึเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.81) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนางานเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.81) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.83)

ในหัวข้อการนิเทศโครงการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.81) สถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.82) และ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.83) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มี

ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.84)

ในหัวข้อการพัฒนาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.80) สถานศึกษามีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม และชัดเจน ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.80) และสถานศึกษานำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.81) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.85)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านผลผลิต (Product) ของผู้บริหาร กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ด้านผลผลิต (Product)	4.32	0.79	มาก
4.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น	4.47	0.76	มาก
4.2 สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.73	มากที่สุด
4.3 สถานศึกษามีหลักสูตรการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ	4.35	0.79	มาก
4.4 สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เข้มขัน และต่อเนื่อง	4.33	0.82	มาก
4.5 สถานศึกษามีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.80	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.6 ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.29	0.80	มาก
4.7 ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม	4.27	0.80	มาก
4.8 ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ	4.26	0.80	มาก
4.9 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	4.24	0.81	มาก
4.10 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ มีสุขภาวะทางกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น	4.27	0.81	มาก
4.11 ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	4.21	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.73) ส่วนข้อที่เหลือนี้อีกมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.76) รองลงมา คือ สถานศึกษามีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.79) สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เข้มข้น และต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.82) สถานศึกษามีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.80) ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.80) ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.80) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีสุขภาวะทางกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.81)

ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ (\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.80) และ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.81) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ (\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.82)

2) ครู กศน.

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวมของครู กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบริบท (Context)	4.17	0.71	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.03	0.72	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	4.18	0.70	มาก
ด้านผลผลิต (Product)	4.15	0.68	มาก
รวม	4.13	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านกระบวนการ (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ ด้านบริบท (\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.71) และ ด้านผลผลิต (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.68) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (\bar{X} = 4.03, S.D. = 0.72)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ของครู กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context)	4.17	0.71	มาก
1.1 สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.24	0.70	มาก
1.2 สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.22	0.70	มาก
1.3 โครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน	4.51	0.71	มากที่สุด
1.4 โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบาย จากหน่วยงานต้นสังกัด	4.22	0.71	มาก
1.5 โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสม ในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ	4.18	0.72	มาก
1.6 โครงการนี้สามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้	4.10	0.72	มาก
1.7 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา	4.19	0.71	มาก
1.8 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ	4.17	0.70	มาก
1.9 กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้	4.16	0.72	มาก
1.10 สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.11	0.72	มาก
1.11 สภาพแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.13	0.70	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.12 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ	4.12	0.70	มาก
1.13 การดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.16	0.72	มาก
1.14 มีกฎหมายหรือระเบียบที่รองรับและเอื้อต่อการจัดโครงการ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.08	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.71) ส่วนรายข้อที่เหลือ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.70) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.70) โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบาย จากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.22$, S.D.= 0.71) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.71) โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.72) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.70) กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.72) การดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.72) สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินงานโครงการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.70) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.70) สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินงานโครงการ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.72) โครงการนี้สามารถป้องกัน และแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.10$,

S.D.=0.72) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับและเอื้อต่อการจัดโครงการ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.71)

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านปัจจัยนำเข้าของครู กคน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.03	0.72	มาก
ก. หลักสูตร	4.19	0.70	มาก
2.1 หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	4.11	0.70	มาก
2.2 เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.52	0.69	มากที่สุด
2.3 รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.14	0.69	มาก
2.4 ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอ ต่อการจัดกิจกรรม	4.10	0.71	มาก
2.5 วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.09	0.69	มาก
ข. บุคลากร	4.24	0.70	มาก
2.6 ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.71	มาก
2.7 บุคลากรรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	4.51	0.68	มากที่สุด

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.8 บุคลากรมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.17	0.69	มาก
2.9 บุคลากรมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.13	0.72	มาก
2.10 บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.18	0.70	มาก
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่	3.87	0.74	มาก
2.11 สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.49	0.76	ปานกลาง
2.12 สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	4.06	0.72	มาก
2.13 สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.92	0.75	มาก
2.14 สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	4.01	0.73	มาก
2.15 สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.91	0.76	มาก
ง. งบประมาณ	3.89	0.76	มาก
2.16 สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา	3.78	0.80	มาก
2.17 สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม	4.01	0.75	มาก
2.18 สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	4.03	0.75	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2.19 สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นไปตามเวลาที่กำหนด	4.15	0.73	มาก
2.20 งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	3.49	0.78	ปานกลาง
จ. การบริหารจัดการ	4.09	0.72	มาก
2.21 มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน	4.13	0.70	มาก
2.22 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	4.14	0.71	มาก
2.23 มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง	4.05	0.73	มาก
2.24 มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	4.11	0.70	มาก
2.25 มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.06	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.72) เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ หัวข้อบุคลากร ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.70) รองลงมา คือ หัวข้อหลักสูตร ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.70) หัวข้อการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.72) และ หัวข้องบประมาณ ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.76) ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.74)

ในหัวข้อหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.69) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.69) รองลงมา คือ หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.70) และ ระยะเวลาที่มีความเหมาะสมและเพียงพอ ต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.69)

ในหัวข้อบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บุคลากรรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.68) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.70) บุคลากรมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.69) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.72)

ในหัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.73) สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.75) และ สถานศึกษาได้รับการสนับสนุน สื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.76) ตามลำดับ และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.49$, S.D.= 0.76)

ในหัวข้องบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.15$,

S.D.= 0.73) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.75) สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.01$, S.D.= 0.75) และ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสมและทันเวลา ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.80) ตามลำดับ และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.49$, S.D.= 0.78)

ในหัวข้อการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.70) มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.70) มีการเสริมแรงดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.74) ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.73)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านกระบวนการของครู กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. ด้านกระบวนการ (Process)	4.18	0.70	มาก
ก. การรับมอบนโยบาย	4.26	0.71	มาก
3.1 สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	4.13	0.73	มาก
3.2 สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	4.15	0.70	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3.3 สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน. จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	4.35	0.77	มาก
3.4 สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน	4.51	0.66	มากที่สุด
3.5 ภาควิชาหรือฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	4.15	0.71	มาก
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ	4.14	0.70	มาก
3.6 มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน	4.18	0.70	มาก
3.7 มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม	4.10	0.72	มาก
3.8 มีการดำเนินงานตามแผนงานอย่างเป็นขั้นตอนและครบถ้วน	4.17	0.69	มาก
3.9 มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานเป็นระยะๆ	4.11	0.70	มาก
3.10 มีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.16	0.70	มาก
ค. การนิเทศโครงการ	4.12	0.71	มาก
3.11 มีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน	4.15	0.70	มาก
3.12 มีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.09	0.71	มาก
3.13 มีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน	4.14	0.70	มาก
3.14 มีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ	4.13	0.70	มาก
3.15 มีภาควิชาหรือฝ่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง	4.10	0.72	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ง. การพัฒนาบุคลากร	4.20	0.71	มาก
3.16 มีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมและชัดเจน	4.13	0.72	มาก
3.17 มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.71	มาก
3.18 มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากร เป็นระยะๆ	4.10	0.71	มาก
3.19 มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.51	0.67	มากที่สุด
3.20 ภาศึเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.11	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.70) เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการรับมอบนโยบาย ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ หัวข้อการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.71) หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.70) ตามลำดับ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การนิเทศโครงการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.71)

ในหัวข้อการรับมอบนโยบาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.66) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.77) รองลงมา คือ สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และ

ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ใ่ว่างครบถ้วน ชัดเจน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.70) และ ภาคิเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.71) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุใ่ว่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.73)

ในหัวข้อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.70) รองลงมา คือ มีการดำเนินงานตามแผนงานอย่างเป็นขั้นตอนและครบถ้วน ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.69) มีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.70) และ มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.70) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.72)

ในหัวข้อการนิเทศโครงการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.70) รองลงมา คือ มีการนิเทศตามแผนที่กำหนดใ่ว่างครบถ้วน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.70) มีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.70) มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.72) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.72)

ในหัวข้อการพัฒนาบุคลากร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.67) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.71) รองลงมา คือ มีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.72) ภาคิเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.72) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.71)

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านผลผลิตของครู กศน.

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ด้านผลผลิต (Product)	4.15	0.68	มาก
4.1 ท่านรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น	4.19	0.67	มาก
4.2 ท่านมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น	4.14	0.68	มาก
4.3 ท่านสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ให้กับ ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.15	0.68	มาก
4.4 ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับ ประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้	4.51	0.66	มากที่สุด
4.5 ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับ และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับ นักศึกษา กศน.ได้	4.18	0.67	มาก
4.6 ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมกิจกรรมพัฒนา ทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมตามบริบท ของผู้สูงอายุ	4.15	0.68	มาก
4.7 ท่านสามารถจัดทำเอกสาร/คู่มือ เพื่อใช้ ประกอบการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของ ผู้สูงอายุได้	4.09	0.69	มาก
4.8 ท่านสามารถผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้	4.34	0.57	มาก
4.9 ท่านสามารถออกแบบวิธีการวัดผล ประเมินผล ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้	4.05	0.70	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.10 ท่านมีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตกับท่าน และได้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง	4.08	0.68	มาก
4.11 ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้	4.09	0.69	มาก
4.12 ท่านสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุได้	4.12	0.68	มาก
4.13 ท่านสามารถเป็นวิทยากรแกนนำ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้	4.13	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้ ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.66) ส่วนข้อที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ท่านสามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D.= 0.57) รองลงมา คือ ท่านรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.67) ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา กศน.ได้ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.67) ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.68) ท่านสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.68) ท่านมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.68) ท่านสามารถเป็นวิทยากรแกนนำ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.68) ท่านสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุได้ ($\bar{X} = 4.12$, S.D.=0.68) ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.69) ท่านมีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะ

ชีวิตกับท่าน และได้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.68) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถออกแบบวิธีการวัดผล ประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.70)

3) ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

โครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน. มีผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งสิ้น จำนวน 209,409 คน โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละมิติ ดังนี้

ตารางที่ 4.14 จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

มิติ/กิจกรรม	จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ (คน)	คิดเป็นร้อยละ
สุขภาพ	81,042 คน	38.70
เศรษฐกิจ	39,955 คน	19.08
สภาพแวดล้อม	39,515 คน	18.87
สังคม	48,897 คน	23.35
รวม	209,409 คน	100.00

จากตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) จำนวนทั้งสิ้น 209,409 คน โดยมีมิติที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ มิติสุขภาพ จำนวน 81,042 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมา คือ มิติสังคม จำนวน 48,897 คน คิดเป็นร้อยละ 23.35 มิติเศรษฐกิจ จำนวน 39,955 คน คิดเป็นร้อยละ 19.08 และมิติสภาพแวดล้อม จำนวน 39,515 คน คิดเป็นร้อยละ 18.87 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวมของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลผลิต (Product)	4.19	0.70	มาก
มิติสุขภาพ	4.32	0.70	มาก
มิติเศรษฐกิจ	4.03	0.69	มาก
มิติสภาพแวดล้อม	4.06	0.72	มาก
มิติสังคม	4.17	0.71	มาก
ความคิดเห็นในภาพรวมต่อโครงการ	4.39	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า ทุกมิติมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมิติที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ มิติสุขภาพ ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.70) รองลงมา คือ มิติสังคม ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.71) มิติสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.72) และมิติเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.69) ตามลำดับ

ในส่วนของความคิดเห็นในภาพรวมต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.69)

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านผลผลิตของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลผลิต (Product)	4.19	0.70	มาก
มิติสุขภาพ	4.32	0.70	มาก
1. ท่านมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมากขึ้น	4.31	0.67	มาก
2. ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	4.31	0.66	มาก
3. ท่านมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น แข็งแรงมากขึ้น เจ็บป่วยน้อยลง จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มา ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.28	0.69	มาก
4. ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้า จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับ ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.51	0.79	มากที่สุด
5. ท่านมีภาวะทางสมองที่ดีขึ้น สามารถคิดได้เร็ว ขึ้น จำได้มากขึ้น ไม่หลงลืมจากการนำความรู้และ ทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.27	0.70	มาก
6. ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองไปเผยแพร่และถ่ายทอด ให้กับผู้อื่นได้	4.26	0.69	มาก
มิติเศรษฐกิจ	4.03	0.69	มาก
7. ท่านมีความรู้ และทักษะในการวางแผนทาง การเงิน และการออมเงินมากยิ่งขึ้น	4.17	0.68	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.16	0.67	มาก
9. ท่านมีการวางแผนการเงินที่ดีและมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น	4.15	0.68	มาก
10. ท่านมองเห็นช่องทาง การประกอบอาชีพ และการหารายได้เสริมที่เหมาะสมกับตนเอง	4.14	0.72	มาก
11. ท่านสามารถเข้าถึงอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.11	0.72	มาก
12. ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.49	0.67	ปานกลาง
มิติสภาพแวดล้อม	4.06	0.72	มาก
13. ท่านมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง	4.24	0.66	มาก
14. ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเองได้	4.25	0.74	มาก
15. ท่านดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย	4.24	0.65	มาก
16. ท่านมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเบื้องต้นเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ	4.10	0.74	มาก

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
17. ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย ทั้งเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ	4.07	0.75	มาก
18. ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.48	0.77	ปานกลาง
มิติสังคม	4.17	0.71	มาก
19. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุ	4.24	0.66	มาก
20. ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของตนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	4.25	0.74	มาก
21. ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น	4.24	0.65	มาก
22. ท่านยอมรับและพึงพอใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น	4.10	0.74	มาก
23. ท่านเป็นผู้มีจิตอาสา ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญา และบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์มากยิ่งขึ้น	4.12	0.72	มาก
24. ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	4.07	0.75	มาก
ความคิดเห็นในภาพรวมต่อโครงการ	4.39	0.69	มาก
25. เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ	4.52	0.67	มากที่สุด

การดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
26. เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์	4.38	0.67	มาก
27. วิธีการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.37	0.68	มาก
28. วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจนและเหมาะสม	4.40	0.67	มาก
29. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีเพียงพอ และเหมาะสม	4.29	0.73	มาก
30. เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.35	0.69	มาก
31. สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.36	0.70	มาก
32. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม	4.38	0.68	มาก
33. สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ได้จริง	4.51	0.69	มากที่สุด
34. ความรู้และทักษะที่ได้รับ สามารถนำไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	4.35	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.70)

ในมิติสุขภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้า จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.79) ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ท่านมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิตและสมองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.67) และท่านสามารถนำ

ความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.66) รองลงมา คือ ท่านมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น แข็งแรงมากขึ้น เจ็บป่วยน้อยลง จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.69) และ ท่านมีภาวะทางสมองที่ดีขึ้น สามารถคิดได้เร็วขึ้น จำได้มากขึ้น ไม่หลงลืมจากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.70) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองไปเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.69)

ในมิติเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านมีความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมเงินมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.68) รองลงมา คือ ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.67) ท่านมีการวางแผนการเงินที่ดีและมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.68) ท่านมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพและการหารายได้เสริมที่เหมาะสมกับตนเอง ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.72) และ ท่านสามารถเข้าถึงอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.11$, S.D.= 0.72) ตามลำดับ และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ($\bar{X} = 3.49$, S.D.= 0.67)

ในมิติสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเองได้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.74) รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.66) และ ท่านดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.65) ท่านมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเบื้องต้นเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.74) และ ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย ทั้งเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.75) ตามลำดับ และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 0.77)

ในมิติสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ทุกข้อย่อยมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของตนมาปรับใช้ใน

ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.74) รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.66) ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.65) ท่านเป็นผู้มีจิตอาสา ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญาและบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.72) และ ท่านยอมรับและพึงพอใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.74) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.75)

ความคิดเห็นในภาพรวมต่อโครงการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.67) และ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.69) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.67) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.68) วิธีการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.= 0.68) สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.70) เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.69) ความรู้และทักษะที่ได้รับ สามารถนำไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.68) ตามลำดับ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีเพียงพอ และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.73)

1.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ การจัดการและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

1.3.1 ผู้บริหาร กศน.

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1.1) บางพื้นที่ยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

1.2) งบประมาณมีจำกัด และการจัดสรรค่อนข้างจะเป็นไปอย่างล่าช้า

1.3) ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากบางส่วนเป็นครูบรรจุใหม่ ยังมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่มากนัก

1.4) การทำงานในพื้นที่ขาดความเป็นเอกภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ มีการประสาน เชื่อมต่อ ร่วมกันทำงานในเชิงบูรณาการไม่มากเท่าที่ควร

1.7) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ยังมีไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย

1.8) ผู้สูงอายุบางส่วนจะมีปัญหาด้านสุขภาพ อาทิ มีปัญหาด้านสายตา สายตาวร่ามัว มองเห็นไม่ค่อยชัด หรือด้านการเคลื่อนไหว ที่เคลื่อนไหวร่างกายได้ค่อนข้างช้า และอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ หรือเข้าร่วมได้แต่ไม่สามารถอยู่ร่วมกิจกรรมได้จนครบทุกขั้นตอน

1.9) ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ เนื่องจากไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารได้มากนัก ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ได้เท่าที่ควร

1.10) ผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ได้ เพราะต้องประกอบอาชีพ หรือต้องเลี้ยงบุตรหลานอยู่ที่บ้าน

1.11) ผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ส่วนใหญ่จะไม่สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1) ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น อย่างรวดเร็ว และทันเวลา และควรจัดสรรภายในไตรมาส 1-2 ของปีงบประมาณ

2.2) ควรมีงบประมาณสำหรับการผลิตหรือจัดหาสื่อโดยเฉพาะ

2.3) ควรให้ผู้สูงอายุได้รับการอบรมซ้ำในมิติที่ตนต้องการ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะจนเกิดความชำนาญ โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ว่า แต่ละคนจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ถึง 100 ชั่วโมง/คน/ปี

2.4) ควรมีการอบรมครูในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการในสถานที่จริง (On-site training) และควรมีการอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพราะมีครูเข้าใหม่อยู่ตลอดเวลา รวมถึงเพื่อเป็นการเน้นย้ำความรู้และทักษะให้กับครูเก่ามากยิ่งขึ้น

2.5) ควรเพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมให้มีหลากหลาย และครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

2.6) ควรมีแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.7) ควรสร้างความเป็นเอกภาพเชิงบูรณาการในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายมากยิ่งขึ้น

1.3.2 ครู กศน.

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1.1) งบประมาณมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และจัดสรรค่าน้ำค่าเช่า
ไม่ต่อเนื่อง

1.2) สภาพภูมิอากาศมีฝนตก ทำให้บางแห่งมีน้ำกักขัง ส่งผลให้ผู้สูงอายุเดินทาง
มาร่วมกิจกรรมค่าน้ำค่าเช่า

1.3) เวลาในการจัดกิจกรรมค่าน้ำน้อย เพราะงบประมาณมีน้อย

1.4) ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง เพราะงบประมาณมีจำกัด โดยจัดสรร
ให้เป็นงวดๆ ปีละ 1-2 ครั้งเท่านั้น

1.5) ระเบียบการเบิกจ่ายที่มีอยู่ไม่สามารถนำมาใช้กับการจัดกิจกรรมตามโครงการ
นี้ได้ เพราะโครงการได้ระบุให้เบิกจ่ายได้แค่ค่าวัสดุเท่านั้น

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1) ควรจัดการอบรมครูอย่างต่อเนื่องทุกปี

2.2) ควรมีงบประมาณสำหรับค่าสื่อ

2.3) ควรมีเนื้อหาและกิจกรรมที่หลากหลาย ครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุ

2.4) ควรมีกิจกรรมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงด้วย

2.5) ควรเน้นกิจกรรมด้านพัฒนาอาชีพให้มากขึ้น

2.6) ควรมีงบประมาณสำหรับค่าอาหารว่าง และอาหารกลางวันด้วย

2.7) ควรเปิดโอกาสให้ครู กศน.ทุกประเภทได้เข้ารับการอบรม เช่น ครู ศศช. ฯลฯ

2.8) ควรมีวิทยากรที่เลี้ยงให้กับครู กศน. ในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ

2.9) ควรมีระบบการติดตาม ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1.1) สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เท่าที่ควร

1.2) เวลาการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป

1.3) มีสื่อประกอบการทำกิจกรรมน้อยเกินไป

1.4) การจัดกิจกรรมขาดความต่อเนื่อง ไม่สม่ำเสมอ

1.5) รูปแบบกิจกรรมมีไม่หลากหลาย ควรมีกิจกรรมดูงานนอกสถานที่ และกิจกรรม
ด้านพัฒนาจิตใจ

1.6) กิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างอาชีพมีน้อยเกินไป

- 1.7) การเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมค่อนข้างลำบาก
- 1.8) มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น สายตาสั้น มองเห็นไม่ค่อยชัด เคลื่อนไหวร่างกายได้ค่อนข้างช้า เป็นต้น
- 1.9) สถานที่จัดกิจกรรมไม่ค่อยเหมาะสม บางแห่งคับแคบเกินไป บางแห่งอากาศถ่ายเทไม่ค่อยสะดวก
- 1.10) ไม่มีรถรับส่งผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม
- 1.11) ไม่มีอาหารกลางวัน และอาหารว่าง
- 1.12) การติดตาม ดูแลผู้สูงอายุ (หลังเข้าร่วมกิจกรรม) ขาดความต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- 2.1) ควรเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เช่น รถรับส่ง อาหารกลางวัน เครื่องดื่มและอาหารว่าง สื่อการเรียนรู้ ฯลฯ
- 2.2) ควรเพิ่มเวลาการทำกิจกรรมให้มากขึ้น ตามบริบทของผู้สูงอายุ และเนื้อหาของกิจกรรมนั้นๆ
- 2.3) ควรมีสื่อประกอบการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพียงพอต่อการให้บริการผู้สูงอายุ
- 2.4) ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
- 2.5) ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีหลากหลาย เช่น กิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะเพื่อพัฒนาด้านจิตใจ เป็นต้น
- 2.6) ควรจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาอาชีพมากยิ่งขึ้น อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 2.7) ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่หรือในชุมชนที่ใกล้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้สะดวกยิ่งขึ้น
- 2.8) ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น สายตาสั้น มองเห็นไม่ค่อยชัด เป็นต้น ให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความต้องการของตนได้อย่างมีความสุข
- 2.9) ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ในแต่ละพื้นที่ โดยจัดแบบ New Normal เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างครบถ้วน
- 2.10) ควรจัดเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม ทั้งขนาดของพื้นที่ แสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศ และบรรยากาศโดยรวมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม
- 2.11) ควรปรับเวลาให้มีความเพียงพอ และเหมาะสมกับรูปแบบ/เนื้อหาของแต่ละกิจกรรม และสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ
- 2.12) ควรจัดหารถรับส่ง/ค่าพาหนะให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

2.13) ควรจัดให้มีอาหารกลางวัน และอาหารว่างให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.14) ควรมีระบบการติดตาม ดูแลผู้สูงอายุ (หลังเข้าร่วมกิจกรรม) อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้อภิปรายในประเด็นแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านหลักสูตร

1) หลักการของหลักสูตร เห็นควรว่าหลักการของหลักสูตรการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ ตามโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ควรคำนึงถึง

1.1) การตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และระดับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวได้ตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และระดับกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคม ที่เน้นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบรองรับผู้สูงอายุ รวมถึงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่ตราขึ้นตามเจตนารมณ์ในมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ประสงค์จะให้บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ รวมถึงให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้สูงอายุ ให้ได้รับสวัสดิการอย่างเป็นธรรม เสมอภาค เป็นหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2545–2565) และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566–2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ "ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม" ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ

อย่างต่อเนื่อง เพิ่มคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ และให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติ รองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 25-59 ปีในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุในอีก 1-35 ปีข้างหน้า ให้ได้ตระหนักและเตรียมพร้อมการใช้ชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ รวมถึงยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ข้อ 3.2 ด้านการสร้างสมรรถนะและทักษะคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับแต่ละช่วงวัย และการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และบริบทพื้นที่

1.2) ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถ (สมรรถนะ) ที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุตามหลักสูตรที่หลากหลาย โดยใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

1.3) มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทและความสนใจของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบการจัดกิจกรรม ระยะเวลาการจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล

2) เป้าหมายของหลักสูตร เห็นควรว่าเป้าหมายของหลักสูตร ควรคำนึงถึง

2.1) ครู กศน. มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ/คุณลักษณะ (Attitude/Attribute) ต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและครอบครัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสมดุลและปกติสุข

2.2) ผู้สูงอายุมีความฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข เห็นคุณค่าในตนเอง มีสมรรถนะทางกาย จิต และสมองที่ดี มีจิตสาธารณะ และเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าในชุมชน สังคม

3) โครงสร้างหลักสูตร เห็นควรปรับให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่มุ่งให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงมีความยืดหยุ่น เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

4) เนื้อหาหลักสูตร เห็นควรให้ครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ ในยุคปัจจุบัน รองรับในทุกมิติ อาทิ มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม มิติสังคม และมิติเทคโนโลยี และควรปรับให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่มุ่งให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง รวมถึงมีความเหมาะสม และ

สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ ชุมชน สังคม ตลอดจนมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ และเนื้อหาควรสอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดอบรมด้วย อาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาของสื่อที่ผู้สูงอายุต้องการ คือ เนื้อหาที่สามารถตอบสนองการใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เช่น ความรู้การดูแลสุขภาพ การเสนอความรู้ด้านกฎหมาย เป็นต้น รวมถึงเนื้อหาที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนศักยภาพของผู้สูงอายุ และเนื้อหาเน้นความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว

5) การพัฒนาหลักสูตร เห็นควรนำหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency - Based Curriculum) ที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถ (สมรรถนะ) การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ/คุณลักษณะ (Attitude/Attribute) ต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่ต้องเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ไปใช้ ให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการใช้ผลลัพธ์ (สมรรถนะ) ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทพื้นที่ของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ชุมชน และสถานศึกษานั้น ๆ

6) การบริหารจัดการหลักสูตร เห็นควรให้ดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

- 6.1) ส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- 6.2) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
- 6.2) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ และทั่วถึง
- 6.3) ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน
- 6.4) นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ
- 6.5) ประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะๆ

2.1.2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

เห็นว่าควรให้ปรับตามหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้รับบริการเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะ ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุปฏิบัติภาระงาน (Task - oriented activities) การแก้ปัญหาได้สำเร็จตามความสามารถ (สมรรถนะ) ที่กำหนด หรือ เน้น ความสามารถที่จะกระทำ (Ability

to do) และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับบริการเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุง พัฒนา ควรคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

1) การสอดแทรกสมรรถนะที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร รวมถึงคิทธิกรรมการเสริม เพิ่มการเรียนรู้ให้เข้มข้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเกิดสมรรถนะ/ผลลัพธ์ที่ต้องการ

2) การจัดการกระบวนการเรียนรู้รูปแบบเดิม แต่เน้นสมรรถนะให้มากขึ้น ด้วยการขยายต่อยอดกิจกรรมเดิม เพิ่มสถานการณ์และประสบการณ์ให้ผู้รับบริการได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติให้มากขึ้น

3) การออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้ง (ผลลัพธ์) และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้และฝึกทักษะทั้งด้านเนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะตามที่ตัวชี้วัดกำหนด

4) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยเน้นการนำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต จากสถานการณ์จริง หรือเหตุการณ์ในชุมชนสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้รับบริการมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา สาระ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะ ในทุกหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ

5) การออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ปกติของผู้รับบริการ เพื่อเป็นการฝึกพัฒนาสมรรถนะนั้น ๆ ได้อย่างซ้ำ ๆ อีกทั้งเป็นไปตามธรรมชาติ ปกติของผู้สูงอายุ ที่จะมีความยืดหยุ่นและทำท่ายในการเผชิญสถานการณ์ตามธรรมชาติของชีวิตจริง

2.1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้

เห็นว่าควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1) มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ รวมถึงมีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในเรื่องการมองเห็น ควรใช้สื่อเสียงหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปภาพหรือตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

2) ใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพราะสื่อที่สามารถใช้เรียนรู้ได้ตลอด ทุกที่ทุกเวลา สามารถดูซ้ำได้ตลอด และสอดคล้องกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT: information and communication technology) ในปัจจุบัน รวมถึงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่จำเป็นต้องคงมาตรการรักษาระยะห่างระหว่างกัน (Social Distancing) ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้และทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและเรียนรู้ในทางอ้อมให้กับผู้สูงอายุอีกด้วย ทำให้ผู้สูงอายุมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและรูปแบบวิธีการ

เรียนรู้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) เนื้อหาของสื่อ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุได้จริง รวมถึงควรเป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนถึงศักยภาพของผู้สูงอายุ หรือเน้นถึงความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว ชุมชน สังคม

2.1.4 ด้านแหล่งการเรียนรู้

เห็นว่าปัจจุบันมีแหล่งเรียนรู้ ที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้ค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างมากมายหลายรูปแบบ ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) ทั้งที่อยู่ในรูปของเอกสาร หนังสือ สื่อวีดิทัศน์ และตัวบุคคล ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกชุมชน เช่น ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/เขต (กศน.ตำบล/เขต) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) บ้านหนังสือชุมชน ห้องสมุดประชาชน โรงเรียนผู้สูงอายุ และอื่นๆ อีกมากมาย สิ่งที่ควรคำนึงถึงในด้านแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ คือ

1) ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงอย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน สังคม

2) เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3) ขยายฐาน/เพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) โดยเฉพาะแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตามที่ตนเองสะดวก และสามารถดูซ้ำได้ตามความต้องการของแต่ละคน

4) มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2.1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

เห็นว่า การวัดและประเมินผล ต้องเป็นการดำเนินการที่มุ่งวัดความสามารถอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ และเจตคติ/คุณลักษณะต่างๆ ไม่เน้นการใช้เวลากับการสอบวัดความรู้ตามตัวชี้วัด ต้องเป็นการวัดจากพฤติกรรม การกระทำ การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติหรือคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance criteria) ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มิใช่อิงกลุ่ม มีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ใช้ตรวจสอบได้ ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด และควรคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1) มุ่งเน้นการวัดความสามารถอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะต่างๆ ไม่เน้นการใช้เวลากับการสอบวัดความรู้ตามตัวชี้วัด

2) วัดผลจากการกระทำ หรือการปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้

3) วัดผลแบบอิงเกณฑ์ ไม่อิงกลุ่ม และมีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติไว้ เพื่อใช้สำหรับการอ้างอิงและการตรวจสอบได้

4) ใช้เครื่องมือการวัดผล/ประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ เช่น ใช้การสัมภาษณ์ การพูดคุยถาม-ตอบ หรือการสาธิต แทนการทำข้อสอบเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ เป็นต้น

2.1.6 ด้านการนิเทศ

เห็นว่าการนิเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน/ผู้รับบริการ และควรคำนึงถึงในประเด็นต่อไปนี้

1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ควรประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ถ้ามี) ฝ่ายวิชาการ และบุคลากรครู ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นตัวจักรสำคัญในการนิเทศการศึกษาและทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศการศึกษาด้วย

2) วิธีการนิเทศ

2.1) ควรกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูและคณะ ส่งเสริมให้ครูรักงานวิชาการ ทำงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง พยายามปรับปรุงคุณภาพของงาน และช่วยเหลือให้ครูปฏิบัติงานได้สะดวก มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ มีเวลาปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2) ควรกำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาอุปสรรค และประเด็นที่ต้องพัฒนา อาทิ การเข้าเยี่ยม การสังเกต การปรึกษาหารือ

2.3) ควรกำหนดวิธีหรือกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกวิธีการหรือกิจกรรมตามความเหมาะสม อาทิ การปฐมนิเทศ การสาธิต การประชุม การอบรม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน อาทิ แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกบรรยากาศในการอบรม

2.1.7 ด้านเครือข่ายการเรียนรู้

เห็นว่าเครือข่ายการทำงานมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยส่งเสริม สนับสนุน และเอื้ออำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับเรา รวมถึงเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่

สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความ เคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน และควรคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1) ผู้นำของเครือข่าย บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของเครือข่าย คือ ผู้นำของเครือข่าย ดังนั้น ควรกำหนดตัวผู้นำเครือข่ายที่มีภาวะผู้นำสูง มีความเข้มแข็ง สามารถระดมความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ รวมทั้งมีความรู้และประสบการณ์ร่วมกับเครือข่าย มีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของกลุ่ม มีบารมีเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของสมาชิก และที่สำคัญ คือ สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้

2) ระบบการติดต่อสื่อสารและการมีกิจกรรมร่วมกัน การติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างสมาชิก เป็นช่องทางที่สร้างความยั่งยืนให้กับเครือข่าย ซึ่งต้องอาศัยผู้ประสาน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ

3) การจัดระบบสารสนเทศ ในการจัดการเครือข่ายควรมีหน่วยงานที่เป็นแกนกลางทำหน้าที่จัดระบบฐานข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย รูปแบบวิธีการ ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น เครือข่ายฐานข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ต่อยอดทางปัญญาระหว่างเครือข่าย ช่วยลดความสูญเสียสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาจากการทำงานซ้ำซ้อนและการลองผิดลองถูก

4) การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ เงินทุนและทรัพยากรในการดำเนินงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ที่มีความยั่งยืนของเครือข่าย เครือข่ายต้องมีงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และกำลังคน

5) ระบบการเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายจะแข็งแกร่งก้าวหน้าไปได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกของเครือข่าย การสร้างองค์ความรู้เฉพาะของกลุ่มจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะแต่ละกลุ่มอยู่ในบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทั้งในเชิงของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม ความเชื่อ สถานะทางเศรษฐกิจ การทำให้เครือข่ายแข็งแกร่ง จึงต้องอาศัยระบบการพัฒนาสมาชิกของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (interactive action learning) ผ่านการพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน จะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง

2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน.

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้อภิปรายในประเด็นแนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน. โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) มีดังนี้

2.2.1 ควรให้ความสำคัญกับรูปแบบ วิธีการ หลักสูตร เนื้อหา และการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ รวมถึงนโยบายและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วยแนวคิดในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1.1) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.2) กำหนดเป้าหมายเชิงพฤติกรรม เกี่ยวกับการรับรู้ การเข้าใจ และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ รวมถึงวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม เนื้อหา และบริบทของผู้สูงอายุ

2) ด้านเนื้อหาสาระ ควรกำหนดเนื้อหาที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคม และเทคโนโลยี โดยกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้อง และเหมาะสมเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุและชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

3) ด้านผู้สอน ควรกำหนดวิธีการเรียนการสอน/การอบรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ที่เอื้อและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่กำหนด รวมถึงได้รับการพัฒนาเป็นระยะๆ

5) ด้านสื่อการเรียนรู้ ควรมีการจัดหาและจัดสรรอย่างเพียงพอและทั่วถึง มีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถผลิตสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีการใช้สื่อและอุปกรณ์ในชุมชนและท้องถิ่นที่หลากหลาย

6) ด้านการเลือกสรรทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึงและเหมาะสม มีการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน และใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

7) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ควรใช้สถานที่ที่มีความเหมาะสม สะดวก ในการเดินทางของผู้สูงอายุ สถานที่ที่มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อหรือส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมและเนื้อหา ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมตามเนื้อหาสาระ

8) ด้านผู้เรียน ควรเน้นให้ผู้สูงอายุได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกัน ได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล

9) ด้านการประเมิน การวัดและประเมินผล ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และมีวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ

10) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรนิเทศด้วยรูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ

2.2.2 ควรเพิ่มเติมในมิติอื่นๆ ให้ครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน อาทิ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านความรู้สึกรังเกียจในชีวิต ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง ให้กำลังใจตนเองได้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีลักษณะเอื้อเฟื้อแบ่งปัน และมีส่วนร่วมในการ ช่วยเหลือผู้อื่น ในสังคม ความสามารถของบุคคลในการรับรู้-เข้าใจความรู้สึกรังเกียจของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และสามารถ จัดการกับสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผ่อนคลายให้เกิดความสุขสงบกับตนเองได้รวมทั้ง ความสามารถในการปรับตัวยอมรับสภาพสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

2.2.3 กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการพัฒนาระบบงานในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้กับแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2.2.4 ส่งเสริมนวัตกรรมจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ครอบครัว/ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

2.2.5 เน้นการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวราบ และแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2.7 พัฒนาครู กศน.อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ให้มีศักยภาพที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อ
 คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการจัดและ
 ส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบ
 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปี
 งบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัด
 สำนักงาน กศน. ในรูปแบบ CIPP Model รวมถึงหาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการ
 จัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การประเมินโครงการ การจัด
 และส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบ
 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปี
 งบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัด
 สำนักงาน กศน. และตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอด
 ชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย
 จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ
 มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
 การศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัดสำนักงาน กศน.

การสรุปผลการศึกษา ในตอนที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อย ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1.1 ผู้บริหาร กศน.

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 50 ปีขึ้นไป
 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต มีระยะเวลาการ
 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี และส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคกลาง

1.1.2 ครู กศน.

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล/ครู กศน.แขวง มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง 11-19 ปี และปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1.3 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 61 - 65 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 7 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม และอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

1.2.1 ผู้บริหาร กศน.

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านบริบท รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน และ โครงการนี้มีความสอดคล้องกับนโยบายกับหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนรายข้อที่เหลือ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับ

ผู้สูงอายุ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับ และเอื้อต่อการจัดโครงการนี้ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านปัจจัยนำเข้า

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการบริหารจัดการ รองลงมา คือ หัวข้อบุคลากร ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่

เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.1) หัวข้อหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ รองลงมา คือ หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ระยะเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม

2.2) หัวข้อบุคลากร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน.อย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ครู กศน. รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ครู กศน. มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

2.3) หัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ รองลงมา คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงาน ตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4) หัวข้องบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นไปตามเวลาที่กำหนด ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

2.5) หัวข้อการบริหารจัดการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน และ มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงาน ตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง

3) ด้านกระบวนการ

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินโครงการ รองลงมา คือ หัวข้อการรับมอบนโยบาย หัวข้อการนิเทศโครงการ ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การพัฒนาบุคลากร

เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) หัวข้อการรับมอบนโยบาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบ เพื่อนำสู่การปฏิบัติไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน รองลงมา คือ สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน และ

สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ivo อย่างครบถ้วน ชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ภาควิชาครูช่วยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ

3.2) หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องเป็นขั้นตอน และครบถ้วน และ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ครบถ้วน ชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีภาควิชาครูช่วยเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนางานเป็นระยะๆ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม

3.3) หัวข้อการนิเทศโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีภาควิชาครูช่วยเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

3.4) หัวข้อการพัฒนาบุคลากร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ภาควิชาครูช่วยมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านผลผลิต

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น รองลงมา คือ สถานศึกษามีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

1.2.2 ครู กศน.

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านกระบวนการ รองลงมา คือ ด้านบริบท และ ด้าน ผลผลิต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด คือ โครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ส่วนราย ข้อที่เหลือ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ใน ระดับสูงที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน และ โครงการมีความสอดคล้อง กับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีกฎหมาย หรือระเบียบที่ รองรับและเอื้อต่อการจัดโครงการ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านปัจจัยนำเข้า

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อบุคลากร รองลงมา คือ หัวข้อหลักสูตร ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่

เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.1) หัวข้อหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รองลงมา คือ หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2.2) หัวข้อบุคลากร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ บุคลากรรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ บุคลากรมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

2.3) หัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ รองลงมา คือ สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

2.4) หัวข้องบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

2.5) หัวข้อการบริหารจัดการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน รองลงมา คือ มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสมและชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง

3) ด้านกระบวนการ

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านกระบวนการ (Process) ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการรับมอบ นโยบาย รองลงมา คือ หัวข้อการพัฒนาบุคลากร ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ ที่สุด คือ การนิเทศโครงการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) หัวข้อการรับมอบนโยบาย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่สุด คือ สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ใน แผนงานอย่างชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มี ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรใน สังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน รองลงมา คือ สำนักงาน กศน. จังหวัด รับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน และ ภาควิชาครูช่วยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับ นโยบายการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน

3.2) หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน รองลงมา คือ มีการดำเนินงาน ตามแผนงานอย่างเป็นขั้นตอนและครบถ้วน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ ที่สุด คือ มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม

3.3) หัวข้อการนิเทศโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน รองลงมา คือ มีการนิเทศตามแผน ที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีเอกสาร/ คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม

3.4) หัวข้อการพัฒนาบุคลากร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อ ย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับสูงสุด คือ มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ มีแผนพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมและชัดเจน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ

4) ด้านผลผลิต

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้ ส่วนข้อที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้ รองลงมา คือ ท่านรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถออกแบบวิธีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้

1.2.3 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) มีจำนวนทั้งสิ้น 209,409 คน โดยมิติที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ มิติสุขภาพ รองลงมา คือ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ และมิติสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า ทุกมิติมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมิติที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ มิติสุขภาพ รองลงมา คือ มิติสังคม มิติสภาพแวดล้อม และมิติเศรษฐกิจ ตามลำดับ และความคิดเห็นในภาพรวมต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) มิติสุขภาพ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้า จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ท่านมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมากขึ้น และท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม รองลงมา คือ ท่านมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น แข็งแรงมากขึ้น เจ็บป่วยน้อยลง จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองไปเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

3.2) มิติเศรษฐกิจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านมีความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมเงินมากยิ่งขึ้น รองลงมา คือ ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.3) มิติสภาพแวดล้อม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเองได้ รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง และ ท่านดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมและปลอดภัย และมีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.4) มิติสังคม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของตนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รองลงมา คือ ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุ และ ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น ส่วนข้อย่อยที่มี

ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

3.5) ความคิดเห็นในภาพรวมต่อโครงการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ได้จริง ส่วนข้อย่อยที่เหลือมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจนและเหมาะสม รองลงมา คือ เนื้อหา กิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ และ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม วิธีการจัดกิจกรรม มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วนข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีเพียงพอ และเหมาะสม

1.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1.1) บางพื้นที่ยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

1.2) ผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ได้ เพราะต้องประกอบอาชีพ หรือต้องเลี้ยงบุตรหลานอยู่ที่บ้าน

1.3) ผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ส่วนใหญ่จะไม่สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้

1.4) สภาพภูมิอากาศมีฝนตก ทำให้บางแห่งมีน้ำกักขัง ส่งผลให้ผู้สูงอายุเดินทางมาร่วมกิจกรรมค่อนข้างลำบาก

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1) ควรจัดกิจกรรมในรูปแบบ New Normal ทั้งในแบบในสถานที่ (onsite) และออนไลน์ (online) เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชุมชน และบริบทของผู้สูงอายุ

2.2) ควรจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ผู้สูงอายุสะดวก อาจจะเป็นที่บ้านของผู้สูงอายุ หรือสถานที่ที่ร่วมกันกำหนดไว้

ด้านปัจจัยนำเข้า

- 1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด
 - 1.1) งบประมาณมีจำกัด และการจัดสรรค่อนข้างจะเป็นไปอย่างล่าช้า
 - 1.2) ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากบางส่วนเป็นครูบรรจุใหม่ ยังมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่มากนัก
 - 1.3) สื่อในการจัดกิจกรรม ยังมีไม่เพียงพอ และไม่หลากหลาย
- 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา
 - 2.1) ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น และทันเวลา ควรจัดสรรในไตรมาส 1-2 ของปีงบประมาณ เพื่อจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เช่น มีรถรับส่งหรือค่าพาหนะ มีอาหารกลางวัน มีเครื่องดื่มและอาหารว่าง มีวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ ฯลฯ
 - 2.2) ควรมีงบประมาณสำหรับการผลิตหรือจัดหาสื่อโดยเฉพาะ
 - 2.3) ควรมีการอบรมครูแบบในสถานที่จริง (On-site training) อย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพราะมีครูใหม่อยู่ตลอดเวลา รวมถึงเพื่อเป็นการเน้นย้ำความรู้ ทักษะให้กับครูเก่ามากยิ่งขึ้น
 - 2.4) ควรพัฒนาและปรับเพิ่มเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และครอบคลุมความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
 - 2.5) ควรชี้แจงแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
 - 2.6) ควรจัดการอบรมครูอย่างต่อเนื่องทุกปี
 - 2.7) ควรจัดให้มีกิจกรรมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงด้วย
 - 2.8) ควรเน้นกิจกรรมด้านพัฒนาอาชีพให้มากขึ้น หลากหลายขึ้น
 - 2.9) ควรมีงบประมาณสำหรับค่าอาหารว่าง และอาหารกลางวันให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย
 - 2.10) ควรเปิดโอกาสให้ครู กศน.ทุกประเภทได้เข้ารับการอบรม เช่น ครู ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา ครู ศคช. ฯลฯ
 - 2.11) ควรมีวิทยากรพี่เลี้ยงให้กับครู กศน. ในการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ
 - 2.12) ควรปรับเกณฑ์การเบิกจ่าย ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ เอื้อต่อการเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง เช่น มีค่าพาหนะให้กับผู้สูงอายุในการเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น

ด้านกระบวนการ

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1.1) การทำงานในพื้นที่ขาดความเป็นเอกภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ มีการประสาน เชื่อมต่อ ร่วมกันทำงานในเชิงบูรณาการไม่มากเท่าที่ควร

1.2) ผู้สูงอายุบางส่วนจะมีปัญหาด้านสุขภาพ อาทิ มีปัญหาด้านสายตา สายตารำมัว มองเห็นไม่ค่อยชัด หรือด้านการเคลื่อนไหว ที่เคลื่อนไหวร่างกายได้ค่อนข้างช้า และอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ หรือเข้าร่วมได้แต่ไม่สามารถอยู่ร่วมกิจกรรมได้จนครบทุกขั้นตอน

1.3) ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ เนื่องจากไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารได้มากนัก ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ได้เท่าที่ควร

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1) ควรสร้างความเป็นเอกภาพเชิงบูรณาการในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายมากยิ่งขึ้น มีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง

2.2) จัดให้มีวิทยากรพี่เลี้ยง เพื่อทำหน้าที่ดูแล ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีปัญหาหรือข้อจำกัดทางร่างกาย/สุขภาพในการทำกิจกรรม

2.3) ให้ความรู้และทักษะกับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2.4) ควรจัดกิจกรรมในพื้นที่หรือในชุมชนที่ใกล้กับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถเดินทางมาร่วมกิจกรรมได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.4) ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น สายตาสั้น มองเห็นไม่ค่อยชัด เป็นต้น ให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความต้องการของตนได้อย่างมีความสุข

2.5) ควรจัดเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรม ทั้งขนาดของพื้นที่ แสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศ และบรรยากาศโดยรวมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม

2.6) ควรปรับเวลาให้มีความเพียงพอ และเหมาะสมกับรูปแบบ/เนื้อหาของแต่ละกิจกรรม และสภาพร่างกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

2.7) ควรมีสื่อประกอบการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพียงพอต่อการให้บริการผู้สูงอายุ

2.8) ควรจัดหารถรับส่งหรือมีค่าพาหนะให้กับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม

2.9) ควรจัดให้มีอาหารกลางวัน และอาหารว่างให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.10) ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีหลากหลาย เช่น กิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะเพื่อพัฒนาด้านจิตใจ เป็นต้น

ด้านผลผลิต

1) ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

- 1.1) ขาดความต่อเนื่องในการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้สูงอายุ
- 1.2) ผู้สูงอายุมีอาการหลงลืมความรู้และทักษะที่อบรมมา

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- 2.1) ควรมีระบบการติดตาม ดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2.2) ควรให้ผู้สูงอายุได้รับการอบรมซ้ำในมิติที่ตนต้องการ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะจนเกิดความชำนาญ โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ว่า แต่ละคนจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ถึง 100 ชั่วโมง/คน/ปี
- 2.3) ควรจัดให้มีกิจกรรมต่อยอดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านอาชีพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างงาน สร้างรายได้เสริมอย่างต่อเนื่อง
- 2.4) ให้ความรู้และทักษะกับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ทันยุค ทันสมัย เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น
- 2.5) ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของตนได้อย่างปลอดภัย

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

ผู้ศึกษาขอสรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนาครู กศน.ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

1) ด้านหลักสูตร

หลักการของหลักสูตร ควรตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และในทุกระดับ รวมถึงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2545-2565) และระยะที่ 3 ด้านเป้าหมายของหลักสูตร ควรคำนึงถึงสมรรถนะของครู กศน. ที่มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้

ผู้สูงอายุมีความฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข เห็นคุณค่าในตนเอง ด้านโครงสร้างหลักสูตร ควรเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่มุ่งให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงมีความยืดหยุ่น เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรมีเนื้อหาที่เหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน รองรับในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติเทคโนโลยี ที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรนำหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถประยุกต์ใช้อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ควรส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง

2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ควรสอดแทรกสมรรถนะที่สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร รวมถึงคิติกิจกรรมเสริม เพิ่มการเรียนรู้ให้เข้มข้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเกิดสมรรถนะ/ผลลัพธ์ที่ต้องการ ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะให้มากขึ้น ด้วยการขยายต่อยอดกิจกรรมเดิม เพิ่มสถานการณ์/ประสบการณ์ให้ผู้รับบริการได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติให้มากขึ้น ควรออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้ง (ผลลัพธ์) และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้รับบริการได้เรียนรู้และฝึกทักษะในด้านสาระ ทักษะ เจตคติตามที่ตัวชี้วัดกำหนด ควรจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบองค์รวม โดยเน้นการนำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา สาระ ทักษะ และเจตคติในทุกหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และควรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของผู้สูงอายุ

3) ด้านสื่อการเรียนรู้

ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ รวมถึงมีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในเรื่องการมองเห็น ควรใช้สื่อเสียงหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปภาพหรือตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น รวมถึงใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพราะสื่อที่สามารถใช้เรียนรู้ได้ตลอด ทุกที่ทุกเวลา สามารถดูซ้ำได้ตลอดตลอดจนเนื้อหาของสื่อ ควรเน้นเนื้อหาที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนถึงศักยภาพของผู้สูงอายุ หรือเน้นถึงความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว ชุมชน

4) ด้านแหล่งการเรียนรู้

ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงอย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน สังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ควรขยายฐาน/เพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) โดยเฉพาะแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตามที่ตนเองสะดวก สามารถดูซ้ำได้ตามความต้องการของแต่ละคน รวมถึงมีการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วย

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล

ควรมุ่งเน้นการวัดความสามารถอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะต่างๆ ไม่เน้นการใช้เวลากับการสอบวัดความรู้ตามตัวชี้วัด หรือวัดผลจากการกระทำ การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ โดยวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ไม่อิงกลุ่ม และมีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติไว้ เพื่อใช้สำหรับการอ้างอิงและการตรวจสอบได้ ตลอดจนใช้เครื่องมือการวัดผล/ประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ เช่น ใช้การสัมภาษณ์ การพูดคุยถาม-ตอบ การสาธิต แทนการทำข้อสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น

6) ด้านการนิเทศ

ควรมีคณะกรรมการการนิเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ครูหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยวิธีการนิเทศควรกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่เสริมสร้าง การปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูและคณะ เพื่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของงาน ควรกำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาอุปสรรค และประเด็นที่ต้องพัฒนา อาทิ การเข้าเยี่ยมชม การสังเกต การปรึกษาหารือ รวมถึงกำหนดวิธีหรือกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกวิธีการหรือกิจกรรมตามความเหมาะสม อาทิ การปฐมนิเทศ การสาธิต การประชุม การอบรม ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน อาทิ แบบทดสอบ แบบสำรวจ ฯลฯ

7) ด้านเครือข่ายการเรียนรู้

ควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับตัวผู้นำเครือข่าย เพื่อสามารถระดมความร่วมมือ ร่วมใจ จากสมาชิกในกลุ่มได้อย่างพร้อมเพรียงและราบรื่น มีระบบการติดต่อสื่อสารและการมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบสารสนเทศ มีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผ่านการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน จะช่วยให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน.

1) ควรพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ หรือการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านเป้าหมายการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านครู กศน. ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านทรัพยากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และด้านผู้เรียน ควรเน้นให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนในสิ่งที่อยากเรียน เรียนในสิ่งที่จำเป็น ประโยชน์กับตน เรียนในสิ่งที่สามารถเอาไปใช้กับตนเองได้จริง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ได้แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2) ควรพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ควรเพิ่มเติมในมิติอื่น ๆ ให้ครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน อาทิ การเทคโนโลยีดิจิทัล การเชื่อมแน่นและเห็นคุณค่าในตนเอง การจัดการกับสภาวะอารมณ์และการปรับตัวยอมรับสภาพกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

3) กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการพัฒนาระบบงานในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้กับแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

4) ส่งเสริมนวัตกรรมจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ครอบครัว/ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

5) เน้นการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวราบ และแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

6) พัฒนาครู กศน. อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ให้มีศักยภาพที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

7) เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

1..1 ผู้บริหาร กศน.

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก สำนักงาน กศน.และสถานศึกษาในสังกัด มีการกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน รวมถึงโครงการนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้ตามบริบทของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ ไย้มละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.27$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา วัฒนสุนทร (2552) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊อฟเฟิมบีม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา พบว่า การพบปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อาจพบช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหลายประการ ซึ่งอาจต้องทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและทำการแก้ไข โดยผู้รับผิดชอบโครงการ สามารถกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเหล่านี้ได้ ซึ่งโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย รูปแบบ และวิธีดำเนินการโครงการให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวิภา ทองรุ่ง และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินประสิทธิผลโครงการบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พบว่า การประเมินการปฏิบัติงานโครงการบริการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างครอบคลุมและชัดเจน รวมถึงโครงการนี้มีความจำเป็นและมีความเหมาะสมในการเสริมสร้างสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ สามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศ วัชรคุปต์, วรณภา คุณากรวงศ์, พลิชฐ์ พัจนา และสาวิณี สุริยรัตน์ (2561) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพของการบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า การประเมินประสิทธิภาพของการบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรรณ แยมละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.40$) เช่นกัน

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า อาจเนื่องมาจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ รวมถึงสถานศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรรณ แยมละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านปัจจัยนำเข้า ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.42$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบทอยู่ในระดับมาก และทุกรายข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยรายข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน และ การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน อาจเนื่องมาจาก สำนักงาน กศน.มีการกำหนดนโยบายการ

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน รวมถึงมีการมอบนโยบายให้กับหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างครบถ้วน ตลอดจนสถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ คือ มีวัตถุประสงค์โครงการที่สอดคล้องรองรับกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวดี งามดี, วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์ และ เพชร รอดอารีย์ (2563) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุในเขตเมือง : นนทบุรี ที่พบว่า ในด้านบริบท การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน

2) ด้านปัจจัยนำเข้า

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อหลักสูตร หัวข้อบุคลากร หัวข้อสื่อวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ หัวข้องบประมาณ และหัวข้อการบริหารจัดการ พบว่า ทุกหัวข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ หัวข้อการบริหารจัดการ อาจเนื่องมาจาก มีการวางแผนและกำหนดบทบาทหน้าที่ มอบหมายงานไว้อย่างชัดเจน และเหมาะสมศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง และเหมาะสม ตลอดจนมีการกำกับ ติดตาม และเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัค นิธิวิจิตร (2561) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลระบบการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม ที่พบว่า มีการวางแผน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานและภาคีเครือข่ายไว้อย่างเหมาะสม ชัดเจน โดยมีผลการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของอาสาสมัครสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก

ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ หัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ยังไม่เพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้สื่อมีน้อย รวมถึงยังไม่สามารถจัดหาหรือจัดทำสื่อประกอบการทำกิจกรรมได้อย่างครบถ้วนตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีน เทียนกิ่งแก้ว (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดกระบี่ ที่พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้และร่วมกันฝึกทักษะ โดยเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ และมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านกระบวนการ

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อการรับมอบนโยบาย การตรวจสอบการดำเนินโครงการ การนิเทศโครงการ การพัฒนาบุคลากร พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับ

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการตรวจสอบการดำเนินโครงการ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและครบถ้วน และมีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรรณ แยมละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การพัฒนาบุคลากร อาจเนื่องมาจาก ครู กศน. มีบทบาทหน้าที่หลายอย่าง ทั้งภาระงานสอน งานสำนักงาน งานการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่าย และงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย จึงอาจทำให้มีเวลาค่อนข้างน้อยในการพัฒนาตนเอง ที่จะต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาในด้านอื่นๆด้วย รวมถึงงานผู้สูงอายุในบางมิติจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณค่อนข้างมากในการพัฒนาครู กศน. สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมिवัฒน์ พรวนสุข (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ ที่พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์

4) ด้านผลผลิต

ผู้บริหาร กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีแผนงานและหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงปฏิบัติตามแผนงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมिवัฒน์ พรวนสุข (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่ ที่พบว่า ควรมีการจัดทำแผนและนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างเหมาะสม สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ

1.2.2 ครู กศน.

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครู กศน. รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับประยุกต์ใช้กับ

ตนเอง ครอบครัว ผู้เรียน และชุมชนได้ รวมถึงมีระบบดูแล ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายใน สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับ ผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลีนี ภัทรพงศ์ (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านควรได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้และทักษะมากยิ่งขึ้น รวมถึงใช้ ศักยภาพด้านนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนา ทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน คือ ด้านกระบวนการ อาจเนื่องมาจาก ครูมีความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุอย่างชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรงจากผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ ศิริสมบูรณ์, ณภัทรกฤต จันทวงศ์ (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การ ประเมินผลโครงการระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลบ้านลำ อำเภอ วิหารแดง จังหวัดสระบุรี ที่พบว่า การประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก โดยการเพิ่มศักยภาพ ให้กับทีมงานให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ และมีจำนวนเพียงพอกับขอบเขตภาระในการ ปฏิบัติงาน รวมถึงควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า อาจ เนื่องมาจาก งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินการโครงการ รวมถึง สถานศึกษายังไม่ได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ แยมละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการ ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความ คิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านปัจจัยนำเข้า ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.42$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดเมื่อ เทียบกันกับทุกด้าน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท อยู่ในระดับมาก และทุกรายข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยรายข้อที่มีระดับความ คิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของ

ผู้สูงอายุในปัจจุบัน อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน รวมถึงเนื้อหาที่มีความทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ตลอดจนมีรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา วัฒนสุนทร (2552) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊าฟเฟอิมป์ ในการประเมินโครงการทางการศึกษา พบว่า การพบปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อาจพบช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหลายประการ ซึ่งอาจต้องทำการวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและทำการแก้ไข โดยผู้รับผิดชอบโครงการ สามารถกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเหล่านี้ได้ ซึ่งโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินการ และการวัดผล ประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมาย

2) ด้านปัจจัยนำเข้า

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ในด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อหลักสูตร หัวข้อบุคลากร หัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ หัวข้องบประมาณ และหัวข้อการบริหารจัดการ พบว่า ทุกหัวข้อมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อบุคลากร อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน.อย่างต่อเนื่อง รวมถึงครู กศน. รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ ศิริสมบูรณ์, ฌภัทรกฤต จันทวงศ์ (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลบ้านลำ อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ที่พบว่า การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก โดยการเพิ่มศักยภาพให้กับทีมงานให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนเพียงพอในการปฏิบัติงานแต่ละงาน

ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ หัวข้อสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ยังไม่เพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้มีสื่อในปริมาณที่ไม่มากและไม่หลากหลาย รวมถึงยังไม่สามารถผลิตหรือจัดทำสื่อประกอบการทำกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสิน เทียนกิ่งแก้ว (2554)

ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดกระบี่ ที่พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ และร่วมกันฝึกทักษะ โดยเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ และมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านกระบวนการ

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายหัวข้อ ซึ่งประกอบด้วย หัวข้อการรับมอบนโยบาย การตรวจสอบการดำเนินโครงการ การนิเทศโครงการ การพัฒนาบุคลากร พบว่า ทุกหัวข้อมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ หัวข้อการรับมอบนโยบาย อาจเนื่องมาจาก สำนักงาน กศน.และสถานศึกษาในสังกัด มีการกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน มีแผนงานที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างครบถ้วน รวมถึงโครงการนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้ตามบริบทของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงษ์วิเศษ (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก

ส่วนหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การนิเทศโครงการ อาจเนื่องมาจาก บุคลากรของสถานศึกษามีค่อนข้างน้อย และเมื่อเทียบกับภาระงานที่ค่อนข้างมาก จึงทำให้ต้องใช้ครู กศน. ร่วมเป็นผู้นิเทศด้วย ซึ่งในบางสถานศึกษามีครูเข้าทำงานใหม่อยู่เรื่อย ๆ ทำให้ต้องมีการสอนงานกันอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ครู กศน.ที่เข้าทำงานใหม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานไม่มากเท่าที่ควรในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวีวรรณ ศิริสมบุรณ์, ณภัทรกฤต จันทวงศ์ (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการระบบการดูแลระยะยาว สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลบ้านลำ อำเภอลำพูน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า การประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก โดยการเพิ่มศักยภาพให้กับทีมงาน/ทีมสนับสนุนให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ และมีจำนวนเพียงพอกับขอบเขตภาระในการปฏิบัติงาน รวมถึงควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4) ด้านผลผลิต

ครู กศน. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ

มากที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้อาจเนื่องมาจาก ครู กศน.มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาปรับประยุกต์ใช้กับตนเอง ครอบครัว และผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณภาพ รวมถึงสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับผู้ร่วมงานและคนในชุมชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรรณ แยมละมัย (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและใจที่ดีขึ้น จากการเข้าร่วมโครงการ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.2.3 ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และทุกมิติมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อาจเนื่องมาจาก การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน รวมถึงเนื้อหาที่มีความทันสมัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ตลอดจนมีรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล (2556) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก เรื่องการนำความรู้ และทักษะจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการไปใช้ดูแลตนเองในการเสริมสร้างสุขภาพกายของตนให้ดีขึ้น

มิติที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ มิติสุขภาพ อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันผู้สูงอายุให้ความสนใจกับสุขภาพของตนมากยิ่งขึ้น ดูแลรักษาสุขภาพของตนกันมากขึ้น รวมถึงเนื้อหาที่มีความทันสมัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้จริง จนมีสุขภาพที่ดีขึ้น ตลอดจนมีรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับสภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล (2556) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินผลโครงการการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก เรื่องการนำความรู้และทักษะจากการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการไปใช้ดูแลตนเองในการเสริมสร้างสุขภาพของตนให้ดีขึ้น

ส่วนมิติที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มิติเศรษฐกิจ อาจเนื่องมาจาก เนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน การลงทุน การออมเงิน อาจจะไม่สอดคล้อง

กับบริบทและสภาพความต้องการของผู้สูงอายุเท่าที่ควร โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือมีรายได้น้อย ทำให้มีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับมิติอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร ชโยวรรณ (2531) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาวะเศรษฐกิจและรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักประสบปัญหาด้านการเงิน โดยผู้สูงอายุในชนบทมีปัญหาทางการเงินมากกว่าผู้สูงอายุในเมือง ถึงแม้ภาครัฐจะมีบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุซึ่งเป็นการกระจายบริการและรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ แต่เกณฑ์จำนวนเงินที่ให้ผู้สูงอายุยังไม่ที่ความเหมาะสมและเพียงพอ

ส่วนความคิดเห็นในภาพรวมต่อการเข้าร่วมโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ และมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ได้จริง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม รวมถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความเหมาะสม ชัดเจน ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น ไม่วิตก ไม่เครียด และไม่ซึมเศร้า มีกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น มีเพื่อน มีสังคมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซน (Chen) และคณะ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุคนจีนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ได้แก่ การไม่เจ็บป่วย การไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น การมีสถานะทางการเงินที่ดี การมีลูกหลานเป็นเพื่อน การมีกิจกรรมกลุ่ม การมีบทบาทในสังคม และการมีประสิทธิภาพของตนเอง

เมื่อพิจารณาในแต่ละมิติ สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) มิติสุขภาพ

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการฯ มิติสุขภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่างกายแข็งแรง ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้า จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อาจเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมากขึ้น และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้กับตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ส่งผลให้มีสุขภาพกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น ไม่วิตก ไม่เครียด และไม่ซึมเศร้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ กริช เกียรติญาณ และธันสถา โรจนตระกูล (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาตำบลวัดไทรย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ที่พบว่า แนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ควรมีการดูแลด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย และการละเว้นอบายมุข

2) มิติเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการฯ มิติเศรษฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม อาจเนื่องมาจาก เนื้อหาในกิจกรรมมุ่งเน้นไปที่การวางแผนทางการเงิน การออม การมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ และการหารายได้เสริมที่เหมาะสมกับตนเอง การมีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กริช เกียรติญาณ และธรรณี โรจนตระกูล (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาตำบลวัดไทรย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้านการเงินและทรัพย์สิน ควรมีการเก็บเงินออม ลดค่าใช้จ่าย และจัดการภาระหนี้สินก่อนการเกษียณ และด้านการทำงานหลังเกษียณ ควรลดภาระหน้าที่การทำงานของผู้สูงอายุ และหางานทำให้เหมาะสมกับวัย ตลอดจนควรส่งเสริมการประกอบ อาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจุบันยังมีการจ้างงานผู้สูงอายุไม่มากเท่าใดนัก

3) มิติสภาพแวดล้อม

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการฯ มิติสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเองได้ อาจเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง ส่งผลให้ดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของ อุทุมพร วาณิชคาม (2562) ศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเขต สายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่อยู่อาศัย จากการศึกษาผู้วิจัยมองว่าการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย ต้องคำนึงถึงความ ปลอดภัยทำให้มีความสะดวกในการดำรงชีวิต และลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เช่น ลดพื้นที่ต่างระดับ เพิ่มแสงสว่าง เพิ่มราวจับ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ พรบ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (5) ว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุน ในด้านการอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ ในอาคาร สถานที่ และอื่น ๆ

4) มิติสังคม

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการการฯ มิติสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของตนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อาจเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ สิทธิพึงมีพึงได้ของผู้สูงอายุ รวมถึงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น มีจิตอาสา และบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิวัฒน์ พรวนสุข (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดแพร่ พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ร่วมกิจกรรมทางศาสนา และได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมดูแลและให้เกิดความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ รวมถึงมีสวัสดิการแจกสิ่งของที่จำเป็นแก่ผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในภาพรวมต่อโครงการ ในภาพรวม พบว่า มีข้อย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาปรับใช้ได้จริง อาจเนื่องมาจาก เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม วิธีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจนและเหมาะสม ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น ไม่วิตก ไม่เครียด และไม่ซึมเศร้า มีกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น มีเพื่อน มีสังคมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซน (Chen) และคณะ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุคนจีนที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้สูงอายุ ได้แก่ การไม่เจ็บป่วย การไม่ขัดแย้งกับผู้อื่น การมีสถานะทางการเงินที่ดี การมีลูกหลานเป็นเพื่อน การมีกิจกรรมกลุ่ม การมีบทบาทในสังคม

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุของสำนักงาน กศน.

2.1 แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

1) ด้านหลักสูตร ควรคำนึงถึงหลักการของหลักสูตร ควรตอบสนองต่อนโยบายระดับชาติ และในทุกระดับ รวมถึงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ด้านเป้าหมายของหลักสูตร ควรคำนึงถึงสมรรถนะของครู กศน. ที่มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ อย่างเป็นองค์รวม ด้านโครงสร้างหลักสูตร ควรเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรฐาน

สมรรถนะ ที่ครอบคลุมความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่มุ่งให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรมีเนื้อหาที่เหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในยุคปัจจุบัน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรนำหลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นองค์รวม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ควรส่งเสริมงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรอย่างแท้จริง

2) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเกิดสมรรถนะ/ผลลัพธ์ที่ต้องการ ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะให้มากขึ้น ด้วยการขยายต่อยอดกิจกรรมเดิม เพิ่มสถานการณ์/ประสบการณ์ให้ผู้รับบริการได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติให้มากขึ้น ควรออกแบบการเรียนรู้ที่ใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้ง (ผลลัพธ์) และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกัน ควรจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเน้นการนำสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตมาเชื่อมโยงกับเนื้อหา ทักษะ และเจตคติในทุกหลักสูตร และควรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันปกติของผู้สูงอายุ

3) ด้านสื่อการเรียนรู้ ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และน่าสนใจ รวมถึงมีรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในเรื่องการมองเห็น ควรใช้สื่อเสียงหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปภาพหรือตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น รวมถึงใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพราะสื่อที่สามารถใช้เรียนรู้ได้ตลอด ทุกที่ทุกเวลา สามารถดูซ้ำได้ตลอด ตลอดจนเนื้อหาของสื่อ ควรเน้นเนื้อหาที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนถึงศักยภาพของผู้สูงอายุ หรือเน้นถึงความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว ชุมชน

4) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริงอย่างสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชนสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ควรขยายฐาน/เพิ่มจำนวนแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น ทั้งแบบในสถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) โดยเฉพาะแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ตามที่ตนเองสะดวก สามารถดูซ้ำได้ตลอด รวมถึงมีการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ด้วย

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมุ่งเน้นการวัดความสามารถอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ ไม่เน้นการใช้เวลากับการสอบวัดความรู้ตามตัวชี้วัด หรือวัดผลจากการกระทำที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือคุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ โดยวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ไม่อิงกลุ่ม และมีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติไว้ เพื่อใช้สำหรับการอ้างอิงและการตรวจสอบได้ ตลอดจนใช้เครื่องมือการวัดผล/ประเมินผลที่

เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ เช่น ใช้การสัมภาษณ์ การพูดคุยถาม-ตอบ แทนการทำข้อสอบ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น

6) ด้านการนิเทศ ควรมีคณะกรรมการการนิเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่าย โดยวิธีการนิเทศควรกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ที่เสริมสร้างการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูและคณะ เพื่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของงาน ควรกำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาอุปสรรค และประเด็นที่ต้องพัฒนา อาทิ การเข้าเยี่ยม การสังเกต การปรึกษาหารือ รวมถึงกำหนดกิจกรรมการนิเทศ โดยพิจารณาเลือกกิจกรรมตามความเหมาะสม อาทิ การปฐมนิเทศ การสาธิต การประชุม ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้สูงอายุและชุมชน อาทิ แบบทดสอบ แบบสำรวจ ฯลฯ

7) ด้านเครือข่ายการเรียนรู้ ควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับตัวผู้นำเครือข่าย เพื่อสามารถระดมความร่วมมือ ร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่มได้อย่างพร้อมเพรียงและราบรื่น มีระบบการติดต่อสื่อสารและการมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบสารสนเทศ มีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผ่านการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์จริง ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน.

1) กำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมในทุกมิติเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และส่งเสริมการพัฒนาระบบงานในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้กับแนวปฏิบัติให้มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2) ส่งเสริมวัฒนธรรมการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ โดยใช้ครอบครัว/ชุมชนเป็นศูนย์กลาง

3) เน้นการบริหารเครือข่ายการเรียนรู้ในแนวราบ และแสวงหาความร่วมมือใหม่กับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

4) เร่งพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ รวมถึงมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5) พัฒนาครู กศน.อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ให้มีศักยภาพที่เพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ (มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีมาตรการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ให้ผู้สูงอายุ “สุขภาพ สบายใจ ใช้เทคโนโลยี” เพื่อการติดต่อพูดคุยกับลูกหลานหรือญาติมิตรที่อยู่ห่างไกล และการสืบค้นข้อมูลจำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต รวมถึงการรู้เท่าทันภัยจากมิชชันทางออนไลน์ที่มีอยู่อย่างหลากหลายในปัจจุบัน

1.2 ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุตามศักยภาพ/ความสนใจ อย่างสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน สังคม เช่น มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ มีศูนย์เรียนรู้ด้านอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ หรือมีศูนย์แนะแนวด้านอาชีพและการมีงานทำสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

1.3 ควรส่งเสริมให้มี “ห้องสมุดมนุษย์” (Human Library) อย่างแพร่หลายในทุกพื้นที่ โดยให้ผู้สูงอายุที่มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็น “หนังสือมนุษย์” หรือ “หนังสือมีชีวิต” (Living Book) ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่ผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

2.1 ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context) ควรประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงข้อมูลโครงการมากยิ่งขึ้น รวมถึงเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการฯ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบมากยิ่งขึ้น

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ควรปรับเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและเกณฑ์การเบิกจ่ายให้มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม โดยพิจารณาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมและจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการเป็นสำคัญ และจัดหาสื่อที่มีคุณภาพ อย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ รวมถึงพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ/ความต้องการของผู้สูงอายุ ตลอดจนพัฒนาครู กศน. อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบออนไลน์ (online) และแบบในสถานที่จริง (On-site training)

2.3 ด้านกระบวนการ (Process) ควรปรับปรุงแบบการจัดการกิจกรรมตามบริบทของผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามวัน เวลา

และสถานที่ที่สถานศึกษากำหนด โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่มย่อย ๆ ตาม วัน เวลา และสถานที่ที่ผู้สูงอายุสะดวก รวมถึงจัดเตรียมกิจกรรมในรูปแบบ New Normal ทั้งแบบใน สถานที่ (onsite) และแบบออนไลน์ (online) เพื่อลดภาวะเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) อย่างเหมาะสมกับสภาพชุมชน และบริบทของผู้สูงอายุ ตลอดจนเน้นการมีส่วนร่วมของ เครือข่ายในการดำเนินงานโครงการฯและการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านผลผลิต (Product) ควรมีระบบติดตาม ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมซ้ำในมิติที่ตนต้องการ เพื่อป้องกันการ หลงลืมความรู้ รวมถึงให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ และฝึกทักษะจนเกิดความชำนาญมากขึ้น โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเวลาไว้ว่าผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ถึง 100 ชั่วโมง/คน/ปี ตลอดจนตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของบริบทของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะ ในด้านสภาพร่างกาย ซึ่งผู้สูงอายุบางรายไม่สามารถเข้ารับการพัฒนาได้ตามกิจกรรมที่ดำเนินอยู่ด้วย ข้อจำกัดทางด้านร่างกายของตน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการประเมินโครงการการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในภาพรวมทั้งประเทศ หรืออาจทำเป็นรายจังหวัด รายอำเภอ/เขต แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ การศึกษาในครั้งนี เพื่อให้เห็นข้อดีและข้อเสียหรือจุดเด่นและจุดด้อยในแต่ละด้าน และนำผลการวิจัยที่ ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารโครงการและพัฒนางาน กศน. ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมล ภูประเสริฐ. (2545). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เมธีทีปส์.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2546). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546.

กรุงเทพ : เจ.เอส. การพิมพ์.

กาญจนา วัฒนสุนทร. (2552). การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตฟเพิมบีม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กริช เกียรติญาณ และธনীสถา โรจนตระกูล. (2564). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาตำบลวัดไทรย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

กุลทัต หงส์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (2552). การสร้างและการบริหารเครือข่าย.

วันที่ค้นข้อมูล 22 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก

http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf

กรมกิจการผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). มาตรการขับเคลื่อนสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน 4 มิติ. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก

http://www.dop.go.th/download/news/th1586520314-1936_0.pdf.

กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ

(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553).

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564). กรุงเทพฯ : เทพเพ็ญวิสัย

จิราวัฒน์ จันทสิทธิ์. (2564). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วันที่ค้นข้อมูล

3 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/718-ArticleText>

ชาลินี ภัทรพงศ์. (2550). การปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านอำเภอสันกำแพง

จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เชาว์ อินโย. (2553). การประเมินโครงการ (Program Evaluation). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวรรณ แยมละมัย. (2560). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบล

ตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ณัฐวรรณ แยมละมัย และสุณี หงษ์วิเศษ. (2560). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 8 (3), 17-25.
- ณัฐวิภา ทองรุ่ง และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564) การประเมินประสิทธิผลโครงการบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษา อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 6(2), 97-106.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ และคณะ. (2524). การประเมินผลโครงการสาธารณสุขมูลฐานไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน องค์การทหารผ่านศึก.
- ทัศน์พล เรืองศิริ. (2559). การประเมินโครงการค่ายเสริมสร้างค่านิยมหลัก 12 ประการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นภาพร ชโยวรรณ (2531) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาวะเศรษฐกิจและรายได้ของผู้สูงอายุ นกัค นิธิวิจิตร. (2561). การประเมินผลระบบการดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวม. วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา.
- นิตา ตั้งวินิต. (2558). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการแพทย์แบบองค์รวมในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. บุญชิน เสาวภาภรณ์, ศิริวิวัฒน์ จิระเดชประไพ, ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์, และวรงค์ภรณ์ ไตรติลานันท์. (2557). รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของผู้สูงอายุในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยการศึกษานานาชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร สุธรรมชัย, จิราพร เกศพิชญวัฒนา และนภัส แก้ววิเชียร. (2558). การสังเคราะห์รูปแบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณาการ. วารสารวิชาการสาธารณสุข.
- ปิยะวดี งามดี, วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์ และ เพชร รอดอารีย์. (2563). การประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุในเขตเมือง : นนทบุรี. วชิรเวชสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง. 64(5), 357-364.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2553). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์
- ภูมิวัฒน์ พรวนสุข. (2558). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่. วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์. 10(1), 77-87.
- มารุต พัฒผล. (2562) . แนวคิดการพัฒนาหลักสูตร. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/A3_1544651319.pdf

- มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ. (2563). สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย (ด้านประชากร). วันที่ค้น
ข้อมูล 10 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <https://fopdev.or.th>.
- ยุทธนา กังแฮ. (2556). การประเมินโครงการระบบสำนักงานไร่กระต๊อบของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ สิมสีพิมพ์. (2552). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2565,
เข้าถึงได้จาก https://www.kroobannok.com/news_file/p52411281448.pdf
- ยศ วัชรคุปต์, วรรณภา คุณากรวงศ์, พลสิษฐ์ พัจณา และสาวิณี สุริยันต์ก. (2561). ประสิทธิภาพของ
การบริการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี.
วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. 12(4), 608-624.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2551). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน.
- รวีวรรณ ศิริสมบุรณ์, ฌภัทรกฤต จันทวงศ์. (2558). การประเมินผลโครงการระบบการดูแลระยะยาว
สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลบ้านลำ อำเภอมหาราช จังหวัดสระบุรี.
วารสารวิชาการสาธารณสุข. 24(6), 1075-1085.
- รุจิรี ภู่อารยะ, จันทรานี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร :
บุ๊คพอยท์.
- เรณูมาศ กุลศิริมา, นุจิรา รัตมีไพบูลย์, เอกชัย พุ่มดวง และคณะ. (2557). กลยุทธ์การจัดความรู้
แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาดำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี, รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
เข้าถึงได้จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/718-ArticleTextFile-20200141pdf>
- ธนิวีร์ พาผล. (2561). การพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารของผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ในพื้นที่น้ำพุร้อนดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.
รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2560 2561.
- วิภาพร สิทธิศาสตร์ และสุชาดา สนวนุ่ม. (2550). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน เขต
ความรับผิดชอบของสถานีอนามัยบ้านเสาหิน ตำบลวัดพริก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.
งานวิจัยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์ราช สสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงาน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

- วริศรา แก้วสิทธิ์. (2550). การประเมินผลโครงการการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547-2549) กรณีศึกษาจังหวัดเลย. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วสิน เทียนกิ่งแก้ว (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลโครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดกระบี่. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่.
- วิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง. (2553). การประเมินโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : กรณีศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2534). แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล. (2556). การประเมินผลโครงการ การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่ : The Knowledge Center.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2532). การจัดการศึกษานอกระบบให้สัมพันธ์กับพื้นฐานชีวิตและสังคม. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศึกษานอกระบบ เล่มที่ 1. เอกสารอัดสำเนา.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2544). รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ.
- สุรกุล เจนอบรม. (2558). การเรียนรู้ด้วยตนเอง : นวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่เคยเก่า นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสวันสถาปนา คณะครุศาสตร์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : นิชินแอตเวอร์ ไทซิงกรุ๊ป.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2548). การเรียนรู้กับการศึกษาอบรม (video ed.). นนทบุรี : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2532). การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน. เอกสารอัดสำเนา.

- สัมฤทธิ์ ศรีอำรงสวัสดิ์, ไพบุลย์ สุริยะวงศ์ไพศาล, วิชัช เกษมทรัพย์, วิชัย เอกพลากร, และบวรศม ลีระพันธ์. (2561). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการดูแลระยะยาว (Long-term care) สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : จตุพรดีไซน์.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2542). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). กรอบการจัดโครงการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามนโยบายการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). แนวทางการดำเนินงาน และรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2556). คู่มือความสุข 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุ. นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงาน กศน. (2564). แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561). วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://chan.nfe.go.th/chan3/UserFiles/Download>
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2543). หลักสูตรและการจัดการมัธยม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อนันต์ พันธงอก. (2558). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุ สำหรับผู้ที่มีอายุ 55-59 ปี อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรทัย ศักดิ์สูง. (2551). การประเมินโครงการ. วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://idea.moe.go.th/~wijai/project.htm>
- อุทุมพร วานิชคาม. (2562). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 25 (1), 164 - 179.
- อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2552). การประเมินโครงการ. วันที่ค้นข้อมูล 20 สิงหาคม 2565, เข้าถึงได้จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/04/28/project-evaluation1>

ภาษาอังกฤษ

- Yamane. (1967). Taro Statistic : An Introductory Analysis. New York: Harper & row.
- Alkin, M. C. (1969). Evaluation Theory Development. Lilinois: F. E.Peacock.
- Barrow, G.M., & Smith, P. A.. (1976). Aging and Society. Minnesota: West., Campbell, A..
- Bhola. H.S. (1976). Social change and education. Morristown. N.J. :
General Learning Press.
- Chen, J., Murayama,S., and Kamibeppu, K. 2010. Factors related to well-being among
the elderly in urban China focusing on multiple roles. BioScience Trends.
- Conbach. Lee J. (1981). Evaluations : Theory and Practice. Ohio : Chalca A. Joamcs.
- Dave, R. H. (1976). Foundations of Lifelong Education. UNESCO Institute for education.
Oxford: Pergamon.
- Marsh, C.J. (1997). Perspectives: Key Concepts for Understanding Curriculum. London:
Falmer Press.
- Provus, Malcolm. (1979). Evaluation of on giving Program In Public School System.
Educational Evaluation New Roles New means, 242 – 265 Chicago : National
Society for the Study of Education.
- Stufflebeam. Daniel L and others. (1971). Educational Evaluation and Decision Making.
Illinois : F. E. peacock.
- Stufflebeam, D. L. (1983). The CIPP Model for Program Evaluation. Boston: Kluwer –
Nijhoff.
- Suchman, Edward. (1987). A Evaluation Research : and Principle and practice in Public
Service and Social Action Program. New York : Pusel Sage Foundation.
- Thomopoulou, I., Thomopoulou, D., and Koutsouki, D. 2010. The differences at
quality of life and loneliness between elderly people. Biology of Exercise. 6.2.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ผศ.ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 2) ผศ.ดร. ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย อาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) นางสาวบุศลิน ช่างสลัก ครูเชี่ยวชาญ กศน.อำเภอเมืองนครพนม
สำนักงาน กศน.จังหวัดนครพนม

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC)

(Index of item – objective congruence : IOC)

1. แบบสอบถามผู้บริหาร กศน.

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท						
1	สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
2	มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับ และเอื้อต่อการจัดโครงการนี้ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
3	สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
4	การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+3	1.00
5	การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+3	1.00
6	โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
7	โครงการนี้สามารถป้องกัน แก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้	+1	+1	+1	+3	1.00
8	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย/แนวปฏิบัติของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1.00
9	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
10	กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00
11	สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษามีความเหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
12	สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความ เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
13	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
14	ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุน จากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านปัจจัยนำเข้า						
ก. หลักสูตร						
15	หลักสูตรมีความเหมาะสม โดยสอดคล้องกับ สภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
16	เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับ ผู้สูงอายุที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+3	1.00
17	รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
18	ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการ จัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+3	1.00
19	วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
20	หลักสูตรมีความเหมาะสม โดยสอดคล้องกับ สภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
ข. บุคลากร						
21	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน. อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
22	ครู กศน. รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
23	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
24	ครู กศน. มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
25	ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่						
26	สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
27	สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
28	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
29	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
30	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ง. งบประมาณ						
31	สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา	+1	+1	+1	+3	1.00
32	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
33	สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
34	สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นไปตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+3	1.00
35	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
จ. การบริหารจัดการ						
36	มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสม และชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
37	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+3	1.00
38	มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง	+1	+1	+1	+3	1.00
39	มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1.00
40	มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านกระบวนการ						
ก. การรับมอบนโยบาย						
41	สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
42	สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น			ΣR	IOC
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
43	สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
44	สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
45	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ						
46	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
47	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
48	สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง เป็นขั้นตอน และครบถ้วน	+1	+1	+1	+3	1.00
49	สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานเป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
50	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ค. การนิเทศโครงการ						
51	สถานศึกษามีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
52	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	+3	1.00
53	สถานศึกษามีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน	+1	+1	+1	+3	1.00
54	สถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
55	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ง. การพัฒนาบุคลากร						
56	สถานศึกษามีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่ เหมาะสม และชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
57	สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
58	สถานศึกษานำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากร เป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
59	มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กัน ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1.00
60	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านผลผลิต						
61	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดและส่งเสริมการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่กว้างไกลมาก ยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
62	สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
63	สถานศึกษามีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
64	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เข้มข้น และต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
65	สถานศึกษามีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแล ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
66	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
67	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
68	ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
69	ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
70	ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีสุขภาพทางกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
71	ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+3	1.00

2. แบบสอบถามครู กศน.

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท						
1	สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
2	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
3	โครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+3	1.00
4	โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+3	1.00
5	โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
6	โครงการนี้สามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น			ΣR	IOC
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
7	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1.00
8	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	+3	1.00
9	กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00
10	สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษามีความเหมาะสม และเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
11	สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
12	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
13	ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุน จากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
14	มีกฎหมายหรือระเบียบที่รองรับและเอื้อต่อการ จัดโครงการ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านปัจจัยนำเข้า						
ก. หลักสูตร						
15	หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
16	เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
17	รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	+1	+1	+1	+3	1.00
18	ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการ จัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+3	1.00
19	วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
20	หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
ข. บุคลากร						
21	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
22	บุคลากรรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
23	บุคลากรมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
24	บุคลากรมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
25	บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่						
26	สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
27	สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
28	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
29	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
30	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ จากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
ง. งบประมาณ						
31	สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา	+1	+1	+1	+3	1.00
32	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
33	สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	+1	+1	+1	+3	1.00
34	สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นไปตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+3	1.00
35	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
จ. การบริหารจัดการ						
36	มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสม และชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
37	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+3	1.00
38	มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง	+1	+1	+1	+3	1.00
39	มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1.00
40	มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านกระบวนการ						
ก. การรับมอบนโยบาย						
41	สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
42	สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่ การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
43	สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน. จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ ให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การ ปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
44	สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ใน แผนงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
45	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ						
46	มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
47	มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
48	มีการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นขั้นตอน และ ครบถ้วน	+1	+1	+1	+3	1.00
49	มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางาน เป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
50	มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตาม โครงการอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ค. การนิเทศโครงการ						
51	มีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่ เหมาะสม ชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
52	มีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	+3	1.00
53	มีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน	+1	+1	+1	+3	1.00
54	มีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
55	มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ง. การพัฒนาบุคลากร						
56	มีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม และชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00
57	มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
58	มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
59	มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1.00
60	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
ด้านผลผลิต						
61	ท่านรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
62	ท่านมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
63	ท่านสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
64	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้	+1	+1	+1	+3	1.00
65	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา กศน.ได้	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น			ΣR	IOC
		ผู้ทรงคุณวุฒิ				
66	ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
67	ท่านสามารถจัดทำเอกสาร/คู่มือ เพื่อใช้ประกอบการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00
68	ท่านสามารถผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00
69	ท่านสามารถออกแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้	+1	+1	+1	+3	1.00
70	ท่านมีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตกับท่าน และได้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00
71	ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้	+1	+1	+1	+3	1.00
72	ท่านสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00
73	ท่านสามารถเป็นวิทยากรแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้	+1	+1	+1	+3	1.00

3. แบบสอบถามผู้สูงอายุ

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
ด้านผลผลิต						
มิติสุขภาพ						
1	ท่านมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
2	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
3	ท่านมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น แข็งแรงมากขึ้น เจ็บป่วย น้อยลง จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+3	1.00
4	ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด ไม่ ซึมเศร้า จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+3	1.00
5	ท่านมีภาวะทางสมองที่ดีขึ้น คิดได้เร็วขึ้น จำได้ มากขึ้น ไม่หลงลืม จากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+3	1.00
6	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองไปเผยแพร่และถ่ายทอด ให้กับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+3	1.00
มิติเศรษฐกิจ						
7	ท่านมีความรู้ และทักษะในการวางแผนทาง การเงิน และการออมเงินมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
8	ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะในการวางแผน ทางการเงิน และการออมมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
9	ท่านมีการวางแผนทางการเงินที่ดี และมีเงินออมมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
10	ท่านมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ และการหารายได้เสริม ที่เหมาะสมกับตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00
11	ท่านสามารถเข้าถึงอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
12	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
มิติสภาพแวดล้อม						
13	ท่านมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00
14	ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม/ปลอดภัยกับตนเองได้	+1	+1	+1	+3	1.00
15	ท่านดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย	+1	+1	+1	+3	1.00
16	ท่านมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์เทคโนโลยีเบื้องต้น อาทิ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ	+1	+1	+1	+3	1.00
17	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์เทคโนโลยีเบื้องต้น อาทิ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย ทั้งเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ	+1	+1	+1	+3	1.00
18	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
มิติสังคม						
19	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ และสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00

รายการ/การดำเนินการ		คะแนนความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ			ΣR	IOC
มิติสังคม						
20	ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ และสิทธิประโยชน์ของตน มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
21	ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น	+1	+1	+1	+3	1.00
22	ท่านยอมรับและพึงพอใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
23	ท่านเป็นผู้มีจิตอาสา ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญา และบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์มากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
24	ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
ความคิดเห็นในภาพรวมต่อกิจกรรม/โครงการ						
25	เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
26	เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์	+1	+1	+1	+3	1.00
27	วิธีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	+1	+1	+1	+3	1.00
28	วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจน และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
29	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีเพียงพอ และเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
30	เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
31	สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
32	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00
33	ความรู้ และทักษะที่ได้รับ สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง	+1	+1	+1	+3	1.00
34	ความรู้และทักษะที่ได้รับ สามารถนำไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+3	1.00

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการ
การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย
จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ
(มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ฉบับที่ 1

แบบสอบถามผู้บริหาร กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษาอนุกระบอบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท (Context)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง	☐ 3) ไม่ระบุ
------------------------------	-------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 39 ปี
☐ 3) 40 – 49 ปี	☐ 4) 50 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ตำแหน่ง

☐ 1) ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ
☐ 2) ผู้อำนวยการ กศน.เขต
☐ 3) รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 4) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 10 ปี	☐ 2) 10 – 19 ปี
☐ 3) 20 – 29 ปี	☐ 4) 30 ปีขึ้นไป
6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านสภาพแวดล้อม/บริบท						
1	สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
2	มีกฎหมาย หรือระเบียบที่รองรับ และเอื้อต่อการจัดโครงการนี้ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3	สถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
4	การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน					
5	การจัดโครงการนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด					
6	โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ					
7	โครงการนี้สามารถป้องกัน แก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุในมิติต่างๆ ได้					
8	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย/แนวปฏิบัติของสถานศึกษา					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมาย และวิธีดำเนินการ					
10	กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้					
11	สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษามีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
12	สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
13	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ					
14	ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ด้านปัจจัยนำเข้า

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านปัจจัยนำเข้า						
ก. หลักสูตร						
1	หลักสูตรมีความเหมาะสม โดยสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ					
2	เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุที่สามารถนำไปปฏิบัติได้					
3	รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
4	ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม					
5	วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
ข. บุคลากร						
6	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับครู กศน.อย่างต่อเนื่อง					
7	ครู กศน.รับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ					
8	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	ครู กศน. มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
10	ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่						
11	สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
12	สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
13	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
14	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม					
15	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
ง. งบประมาณ						
16	สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา					
17	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม					
18	สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร					
19	สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนด					
20	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการดำเนินการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
จ. การบริหารจัดการ						
21	มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสม และชัดเจน					
22	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน					
23	มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง					
24	มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
25	มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ฉบับที่ 3

แบบสอบถามผู้บริหาร กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านกระบวนการ (Process)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง	☐ 3) ไม่ระบุ
------------------------------	-------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 39 ปี
☐ 3) 40 – 49 ปี	☐ 4) 50 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ตำแหน่ง

☐ 1) ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ
☐ 2) ผู้อำนวยการ กศน.เขต
☐ 3) รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 4) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 10 ปี	☐ 2) 10 – 19 ปี
☐ 3) 20 – 29 ปี	☐ 4) 30 ปีขึ้นไป
6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ด้านกระบวนการ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการ						
ก. การรับมอบนโยบาย						
1	สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
2	สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน					
3	สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน					
4	สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน					
5	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ						
6	สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน					
7	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม					
8	สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้อง เป็นขั้นตอน และครบถ้วน					
9	สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุง และพัฒนางานเป็นระยะๆ					
10	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง					
ค. การนิเทศโครงการ						
11	สถานศึกษามีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสมชัดเจน					
12	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
13	สถานศึกษามีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน					
14	สถานศึกษามีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ					
15	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง					
ง. การพัฒนาบุคลากร						
16	สถานศึกษามีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม และชัดเจน					
17	สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
18	สถานศึกษานำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ					
19	มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
20	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ฉบับที่ 4

แบบสอบถามผู้บริหาร กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านผลผลิต (Context)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง	☐ 3) ไม่ระบุ
------------------------------	-------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 39 ปี
☐ 3) 40 – 49 ปี	☐ 4) 50 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ตำแหน่ง

☐ 1) ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ
☐ 2) ผู้อำนวยการ กศน.เขต
☐ 3) รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 4) ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 10 ปี	☐ 2) 10 – 19 ปี
☐ 3) 20 – 29 ปี	☐ 4) 30 ปีขึ้นไป
6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ด้านผลผลิต

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านผลผลิต						
1	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุที่กว้างไกลมากยิ่งขึ้น					
2	สถานศึกษามีแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง					
3	สถานศึกษามีหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ					
4	สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้มแข็ง เข้มข้น และต่อเนื่อง					
5	สถานศึกษามีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง					
6	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
7	ครู กศน. มีความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสม					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	ครู กศน. สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ					
9	ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
10	ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีสุขภาพทางกาย จิต และสมองที่ดีขึ้น					
11	ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ฉบับที่ 1

แบบสอบถามครู กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านสภาพแวดล้อม (Context)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง	☐ 3) ไม่ระบุ
------------------------------	-------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 39 ปี
☐ 3) 40 – 49 ปี	☐ 4) 50 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ตำแหน่ง

☐ 1) ข้าราชการครู
☐ 2) ครูอาสาสมัคร กศน.
☐ 3) ครู กศน. ตำบล/แขวง
☐ 4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 10 ปี	☐ 2) 10 – 19 ปี
☐ 3) 20 – 29 ปี	☐ 4) 30 ปีขึ้นไป
6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านสภาพแวดล้อม

คำชี้แจง 1. ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context)						
1	สำนักงาน กศน. มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
2	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
3	โครงการนี้มีความสอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน					
4	โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด					
5	โครงการนี้มีความจำเป็น และมีความเหมาะสมในการป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุ					
6	โครงการนี้สามารถป้องกันและแก้ปัญหาให้กับผู้สูงอายุได้					
7	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา					
8	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายและวิธีดำเนินการ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	กิจกรรมในโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้สูงอายุได้					
10	สภาวะแวดล้อมของสถานศึกษามีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
11	สภาวะแวดล้อมของชุมชน สังคม มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
12	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ					
13	ในการดำเนินงานโครงการ ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					
14	มีกฎหมายหรือระเบียบที่รองรับและเอื้อต่อการจัดโครงการ ให้สามารถดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ฉบับที่ 2

แบบสอบถามครู กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง 3) ไม่ระบุ

2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

- 1) น้อยกว่า 30 ปี 2) 30 – 39 ปี
 3) 40 – 49 ปี 4) 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
 3) ปริญญาเอก 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ตำแหน่ง

- 1) ข้าราชการครู จังหวัด
 2) ครูอาสาสมัคร กศน. จังหวัด
 3) ครู กศน.ตำบล/แขวง จังหวัด
 4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัด
 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

- 1) น้อยกว่า 10 ปี 2) 10 – 19 ปี
 3) 20 – 29 ปี 4) 30 ปีขึ้นไป

6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)						
ก. หลักสูตร						
1	หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุ					
2	เนื้อหาหลักสูตรมีความทันสมัย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
3	รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
4	ระยะเวลามีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม					
5	วิธีการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
ข. บุคลากร						
6	ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานโครงการให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
7	บุคลากรรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	บุคลากรมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
9	บุคลากรมีเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
10	บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ค. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่						
11	สถานศึกษามีสื่อที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
12	สถานศึกษามีสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
13	สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					
14	สถานศึกษามีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจนและเหมาะสม					
15	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนสื่อ และวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอจากต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
ง. งบประมาณ						
16	สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการจากต้นสังกัดอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลา					
17	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการอย่างเหมาะสม					
18	สถานศึกษามีการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร					
19	สถานศึกษาสามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและเป็นไปตามเวลาที่กำหนด					
20	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
จ. การบริหารจัดการ						
21	มีแผนการดำเนินงานโครงการที่เหมาะสม และชัดเจน					
22	มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายงานได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน					
23	มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานตามโครงการอย่างเหมาะสม และทั่วถึง					
24	มีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
25	มีการเสริมแรง ดูแลช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ฉบับที่ 3

แบบสอบถามครู กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านกระบวนการ (Process)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง 3) ไม่ระบุ

2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

- 1) น้อยกว่า 30 ปี 2) 30 – 39 ปี
 3) 40 – 49 ปี 4) 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท
 3) ปริญญาเอก 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ตำแหน่ง

- 1) ข้าราชการครู
 2) ครูอาสาสมัคร กศน.
 3) ครู กศน.ตำบล/แขวง
 4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

- 1) น้อยกว่า 10 ปี 2) 10 – 19 ปี
 3) 20 – 29 ปี 4) 30 ปีขึ้นไป

6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการ การจัดและส่งเสริม
การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ
ในด้านกระบวนการ (Process)

<p>คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน</p> <p style="text-align: center;">เกณฑ์การให้คะแนน</p> <p style="text-align: center;">5 หมายถึง เห็นด้วย ระดับมากที่สุด</p> <p style="text-align: center;">4 หมายถึง เห็นด้วย ระดับมาก</p> <p style="text-align: center;">3 หมายถึง เห็นด้วย ระดับปานกลาง</p> <p style="text-align: center;">2 หมายถึง เห็นด้วย ระดับน้อย</p> <p style="text-align: center;">1 หมายถึง เห็นด้วย ระดับน้อยที่สุด</p>			
---	--	--	--

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการ (Process)						
ก. การรับมอบนโยบาย						
1	สำนักงาน กศน. มีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน					
2	สำนักงาน กศน. จังหวัดรับนโยบายจากสำนักงาน กศน. และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับสถานศึกษาในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน					
3	สถานศึกษารับนโยบายจากสำนักงาน กศน.จังหวัด และดำเนินการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้กับบุคลากรในสังกัดได้รับทราบเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ไว้อย่างครบถ้วน ชัดเจน					
4	สถานศึกษานำนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ มากำหนดเป็นภารกิจไว้ในแผนงานอย่างชัดเจน					
5	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ข. การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ						
6	มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน					
7	มีเอกสาร/คู่มือการดำเนินงานโครงการที่ชัดเจน และเหมาะสม					
8	มีการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นขั้นตอน และครบถ้วน					
9	มีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนางานเป็นระยะๆ					
10	มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง					
ค. การนิเทศโครงการ						
11	มีแผนการนิเทศการดำเนินงานตามโครงการที่เหมาะสม ชัดเจน					
12	มีเอกสาร/คู่มือการนิเทศ สำหรับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
13	มีการนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน					
14	มีการรายงานผลการนิเทศเป็นระยะๆ					
15	มีภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการนิเทศอย่างต่อเนื่อง					
ง. การพัฒนาบุคลากร						
16	มีแผนพัฒนาพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม และชัดเจน					
17	มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
18	มีการนำผลการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรเป็นระยะๆ					
19	มีการสอนงาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายใน สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
20	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

ฉบับที่ 4

แบบสอบถามครู กศน.

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานการณ์ของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง	☐ 3) ไม่ระบุ
------------------------------	-------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 39 ปี
☐ 3) 40 – 49 ปี	☐ 4) 50 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก	☐ 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)
4. ตำแหน่ง

☐ 1) ข้าราชการครู
☐ 2) ครูอาสาสมัคร กศน.
☐ 3) ครู กศน.ตำบล/แขวง
☐ 4) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
☐ 5) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

☐ 1) น้อยกว่า 10 ปี	☐ 2) 10 – 19 ปี
☐ 3) 20 – 29 ปี	☐ 4) 30 ปีขึ้นไป
6. ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการ การจัดและส่งเสริม การจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ (ในรูปแบบ กิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตใน 4 มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม) ใน ด้านผลผลิต (Product)

คำชี้แจง 1. ตอนที่ 2 ของแบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการ

2. ในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถาม ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในสถานศึกษาของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และกรอกข้อมูล ผลการดำเนินงานโครงการ ลงในช่องว่างให้ครบถ้วน

ท่านจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุในมิติใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 มิติ)

มิติสุขภาพ

จำนวนครั้งที่จัด ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด คน

มิติเศรษฐกิจ

จำนวนครั้งที่จัด ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด คน

มิติสภาพแวดล้อม

จำนวนครั้งที่จัด ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด คน

มิติสังคม

จำนวนครั้งที่จัด ครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด คน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการ

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านผลผลิต (Product)						
1	ท่านรับรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น					
2	ท่านมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น					
3	ท่านสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
4	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้					
5	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา กศน.ได้					
6	ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของผู้สูงอายุ					
7	ท่านสามารถจัดทำเอกสาร/คู่มือ เพื่อใช้ประกอบการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้					
8	ท่านสามารถผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้					
9	ท่านสามารถออกแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้					
10	ท่านมีแผนในการกำกับ ติดตาม ดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตกับท่าน และได้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง					
11	ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับเพื่อนร่วมงานและคนในชุมชนได้					
12	ท่านสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกับกลุ่มเป้าหมายอื่นที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุได้					
13	ท่านสามารถเป็นวิทยากรแกนนำในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุได้					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามผู้สูงอายุ

เรื่อง การประเมินโครงการ การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

(ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน 4 มิติ : สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สังคม)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

ด้านผลผลิต (Product)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสถานภาพของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง 3) ไม่ระบุ

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- 1) ประถมศึกษาปีที่ 4
 2) ประถมศึกษาปีที่ 7
 3) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 3)
 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. 5)
 5) ปริญญาตรี
 6) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3. อายุ (เกิน 6 เดือนขึ้นไปถือเป็น 1 ปี)

- 1) 60 ปี 2) 61 – 65 ปี
 3) 66 – 70 ปี 4) 71 - 75 ปี
 5) 76 – 80 ปี 6) 80 ปี ขึ้นไป

4. อาชีพ (ถ้ามี)

- 1) เกษตรกรรม
 2) ค้าขาย
 3) รับจ้างทั่วไป
 4) อาชีพอิสระ (โปรดระบุ)
 5) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการดำเนินงานโครงการการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

คำชี้แจง 1. ขอให้ท่านพิจารณารายการต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ท่านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในมิติใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 มิติ)

มิติสุขภาพ จำนวน ครั้ง มิติเศรษฐกิจ จำนวน ครั้ง

มิติสภาพแวดล้อม จำนวน ครั้ง มิติสังคม จำนวน ครั้ง

2. ขอให้ท่านพิจารณารายการในข้อ 1 - 24 แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามมิติของกิจกรรมที่ท่านได้เข้าร่วม

3. ขอให้ท่านพิจารณารายการในข้อ 25 - 34 แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความคิดเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน	5 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมากที่สุด
	4 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับมาก
	3 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับปานกลาง
	2 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อย
	1 หมายถึง	เห็นด้วย	ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านผลผลิต (Product)						
มิติสุขภาพ						
1	ท่านมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิตและสมองมากขึ้น					
2	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม					
3	ท่านมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น แข็งแรงมากขึ้น เจ็บป่วยน้อยลงจากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
4	ท่านมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ร่าเริง แจ่มใส ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้าจากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
5	ท่านมีภาวะทางสมองที่ดีขึ้น คิดได้เร็วขึ้น จำได้มากขึ้น ไม่หลงลืมจากการนำความรู้และทักษะที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
6	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพกาย จิต และสมองไปเผยแพร่และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
มิติเศรษฐกิจ						
7	ท่านมีความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมเงินมากยิ่งขึ้น					
8	ท่านสามารถนำความรู้ และทักษะในการวางแผนทางการเงิน และการออมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้					
9	ท่านมีการวางแผนทางการเงินที่ดี และมีเงินออมมากขึ้น					
10	ท่านมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ และการหารายได้เสริมที่เหมาะสมกับตนเอง					
11	ท่านสามารถเข้าถึงอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น					
12	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม					
มิติสภาพแวดล้อม						
13	ท่านมีความรู้ และทักษะในการจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเอง					
14	ท่านสามารถจัดบ้าน และสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความเหมาะสม และปลอดภัยกับตนเองได้					
15	ท่านดำรงชีวิตอยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย					
16	ท่านมีความรู้ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์เทคโนโลยีเบื้องต้น อาทิ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ					
17	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์เทคโนโลยีเบื้องต้น อาทิ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย ทั้งเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ และการประกอบอาชีพ					
18	ท่านสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเผยแพร่ และถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
มิติสังคม						
19	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ และสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ					
20	ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ รวมถึงบทบาทหน้าที่ และสิทธิประโยชน์ของตน มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม					
21	ท่านมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวและผู้อื่น					
22	ท่านยอมรับและพึงพอใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น					
23	ท่านเป็นผู้มีจิตอาสา ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญา และบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์มากยิ่งขึ้น					
24	ท่านสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้ไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม					
ความคิดเห็นในภาพรวมต่อกิจกรรม/โครงการ						
25	เนื้อหากิจกรรมมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ					
26	เนื้อหากิจกรรมมีความทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์					
27	วิธีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ					
28	วิธีการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร/ครู กศน. มีความชัดเจน และเหมาะสม					
29	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีเพียงพอ และเหมาะสม					
30	เวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
31	สถานที่ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม					
32	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสม					
33	ความรู้ และทักษะที่ได้รับ สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง					
34	ความรู้ และทักษะที่ได้รับ สามารถนำไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้					

ตอนที่ 3 : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

3.1 ปัญหา และอุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus group)

1) ผศ.ดร. มิ่งขวัญ คงเจริญ	ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2) ผศ.ดร. ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย	อาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3) นางทัศนีย์ ญาณะ	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน
4) นายสุวัฒน์ ธรรมสุนทร	ผู้ทรงคุณวุฒิ
5) นางสาวลำไพ โพธิ์ศรีขาม	ผู้อำนวยการ กศน.เขตทวีวัฒนา
6) นางสาวฉันทนา เสือเขียว บุญเทียม	ผู้อำนวยการ กศน.เขตสะพานสูง
7) นางวนิดา พิมอุบล	รองผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า
ฉะเชิงเทรา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
8) นายญาณทัต อ่องคำ	รองผู้อำนวยการ ศผช. เชียงราย
9) นายสมจิตร เต็มรัมย์	รองผู้อำนวยการ ศผช. ชุมพร
10) นางสาวสุภัทสร โห้ยุขัน	ครู กศน.
11) นายทวีพร มาตา	ครู กศน.
12) นางสาวสิริปรียา มากพูน	ครู กศน.
13) นายอนวัช คนองเดช	ครู กศน.
14) นางสาวภิญญาดา จงประเสริฐ	ครู กศน.
15) นางสาวกชชญา วิชญ์ปรียา	ครู กศน.
16) นางสาวอารีญา นวานุช	ครู กศน.
17) นายสัมฤทธิ์ สีแสงเขียว	ตัวแทนผู้สูงอายุ
18) นายนพรัตน์ เดชแพ	ตัวแทนผู้สูงอายุ
19) นายเสนาะ บิลลี	ตัวแทนผู้สูงอายุ
20) นางเมษยา ยะรังวงษ์	ตัวแทนผู้สูงอายุ

ภาคผนวก จ

ประเด็นคำถามในการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

แนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต

เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.)

สำนักงาน กศน.

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน
2. ตัวแทนผู้บริหาร กศน. ที่เข้าร่วมโครงการฯ และมีผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ จำนวน 10 คน
3. ตัวแทนครู กศน. ที่เข้าร่วมโครงการฯ และมีผลการดำเนินงานเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำนวน 10 คน
4. ตัวแทนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ แล้วเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อตนเองอย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

เพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในมิติต่างๆ

คำชี้แจงในการสนทนากลุ่ม

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นคำถามที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ให้ประเด็นในการสนทนา เพื่อให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และลึกซึ้งในทุกประเด็นกับทุกคน

2. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

2.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) แนะนำตนเองและทีมงาน

2.2 อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.3 เริ่มประเด็นคำถามในแนวทางการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน และทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

2.4 สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่ม

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

1. ท่านคิดว่าแนวทางในการพัฒนาครู กศน. ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในมิติต่างๆ ควรเป็นอย่างไร

1.1 ด้านหลักสูตร

1.2 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้

1.3 ด้านสื่อการเรียนรู้

1.4 ด้านแหล่งการเรียนรู้

1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

1.6 ด้านการนิเทศ

1.7 ด้านเครือข่ายการเรียนรู้

2. ท่านคิดว่าแนวทางในการพัฒนาการจัดการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อคงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุในภาพรวมของสำนักงาน กศน. ควรเป็นอย่างไร

3. ความคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

ภาคผนวก ฉ

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือ

ที่ ศบ ๐๒๑๐.๑๒๑/ ๔๔๖๖

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๑ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มิ่งขวัญ คงเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วยสำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการประเมินโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรณรงค์ทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ผู้สูงอายุใน ๕ มิติ : มีสุขภาพ มีดีเศรษฐกิจ มีดีสภาพแวดล้อม และมีดีสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผล การดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ผู้สูงอายุอย่างมืออาชีพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในทาง วิชาการต่อไป

ในกรณีนี้ สำนักงาน กศน. ใคร่ขอเชิญ ท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การประเมิน โครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรณรงค์ทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ผู้วิจัย นายชเนตร หลงศรี ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ ทินสุวรรณสกุล)

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตร
วิชาการแผนกแผน เลขานุการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๑๓ ๓๒๑๘

โทรสาร ๐ ๒๒๑๓ ๕๓๐๐

ที่ ศอ ๐๒๑๐.๑๒๑/ ๕๕๑๘

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดนครพนม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อังถัด สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการประเมินโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน ๕ มิติ : มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมีดีสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุอย่างมืออาชีพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางาน กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

ในการนี้ สำนักงาน กศน. ขอเชิญ นางสาวบุศลิน ช่างสลัก ตำแหน่ง ครูเชี่ยวชาญ กศน.อำเภอเมืองนครพนม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การประเมินโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ผู้วิจัย นายอนันต์ หลงศรี ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล)

ผู้อำนวยการเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตร

รักษาราชการแทน เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๗๒๑๓

โทรสาร ๐ ๒๒๖๘ ๕๓๗๐

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๓๐.๑๒๒/ ๕๔๖๖

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย QR Code แบบสอบถาม สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู กศน. จำนวน ๓ ชุด

ตามที่ สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรณรงค์ทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมีดีสังคม นั้น

สำนักงาน กศน. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการพัฒนาศึกษาภาพครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางาน กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน แจ้งผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู กศน. ทุกท่านที่ได้เข้าร่วมโครงการ ตอบแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ ขอให้จัดส่งแบบสอบถามกลับมาถึงศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทางออนไลน์ : google form ตามแบบสอบถาม หรือทาง e-mail : sorkorpor_nfedc@nfe.go.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิไลพ สอนนาม)
เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๙๒๓๘

โทรสาร ๐ ๒๒๒๘ ๕๓๑๐

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๐.๑๒๖๗/๕๒๖๖๕

สำนักงาน ก.ศ.น.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. QR Code แบบสอบถามสำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน. และผู้สูงอายุ
จำนวน ๓ ชุด
๒. บัญชีรายชื่อและแอ็ดจำนวนผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามรายจังหวัด จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรณรงค์ทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม นั้น

สำนักงาน กศน. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศึกษาภาคครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแรงงาน กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน แจ้งผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู กศน. ทุกท่านที่ได้เข้าร่วมโครงการ แบบสอบถาม ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ รวมถึงผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน ๔ มิติ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ทั้งนี้ ขอให้จัดส่งแบบสอบถามกลับมายังศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ภายในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทาง google form ตามแบบสอบถาม หรือทาง e-mail : sorkorpor_nfedc@nfe.go.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัลลพ สรณนาม)
เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๗๒๑๘

โทรสาร ๐ ๒๒๒๘ ๕๓๓๐

ศูนย์ กศน.กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
เลขที่ 1369
วันที่ 20 ต.ค. 2565
เวลา

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๓๘/ ๖๓๕๙

สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์
หน้าค่ายจิรประวัติ อ.เมืองฯ นว ๖๐๐๐๐

๓๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง จัดส่งแบบสอบถาม

เรียน เลขาธิการ กศน.

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน กศน. ส่วนที่๓๓ ที่ ศธ ๐๒๑๐.๓๘/๕๙๑๗ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามผู้สูงอายุ (ไฟล์ PDF) จำนวน ๓ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษาอิสระและนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ขอให้สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กศน.ทุกท่าน ที่ได้เข้าร่วมโครงการและผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตใน ๔ มิติ ตอบแบบสอบถาม และจัดส่งแบบสอบถามให้ศูนย์การศึกษาอิสระและนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ภายในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ ทาง google form และแบบสอบถามผู้สูงอายุ (ไฟล์ PDF) ทาง e-mail : sorkorpor_nfedc@nfe.go.th ความละเอียดแจ้งแล้ว

สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการตอบแบบสอบถาม ทาง google form และจัดส่งแบบสอบถามผู้สูงอายุ (ไฟล์ PDF) จำนวน ๓ ชุด ทาง e-mail : sorkorpor_nfedc@nfe.go.th เรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

เรียน ผอ.ศกพ.
 -เพื่อไปลด ทราบ
 พิจารณาสั่งการ
 เห็นควรมอบ **กลุ่มงาน ผู้สูงอายุ**
10 ต.ค. ๒๕๖๕

ขอแสดงความนับถือ

[Signature]
 นายจำนงค์ กล่อมแก้ว
 ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มส่งเสริมงานที่เครือข่ายและกิจการพิเศษ

โทร. ๐ ๕๖๖๕ ๕๙๐๗

โทรสาร ๐ ๕๖๖๕ ๕๙๐๖

E-mail : edu.nakorns.nfe@gmail.com

(นางสาวจิรฉัตร สิงห์สูง)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาอิสระและนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

สำนักงาน กศน.	
วันที่ 18 ต.ค. 2565	
ที่ 1369	
เวลา 10.10	
☐ ทอ	☐ ทท.
☐ ทค.	☐ ทว.
☐ ทน.	☐ ทส.
☐ ทก.	☐ ทธ.
☐ ทศ.	☒ ทจร.
☐ ทอ.	☒ ทพ.
☐ ทง.	☐ ททก.
☐ ทด.	☐ ทด.
ส.พ.อ.	ส.พ.อ.

ศูนย์ กศน.กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
เบอร์โต๊ะ 1336
วันที่ 17 ต.ค 2565
ผู้รับ

ที่ ศธ ๐๒๓๐.๕๔/๑๓๖๕๗

สำนักงาน กศน. จังหวัดพังงา
ถนนเพชรเกษม พง ๘๒๐๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน เลขาธิการ กศน.

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน กศน. ส่วนที่ศูนย์ ที่ ศธ ๐๒๓๐.๑๒๖/๕๔๑๖ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลแบบสอบถาม จำนวน ๘ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมรณนพทาง กาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ผู้สูงอายุใน ๕ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม โดยขอความอนุเคราะห์ให้สำนักงาน กศน.จังหวัดพังงา แจ้งผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู กศน. ทุกท่านที่ได้เข้าร่วมโครงการตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ : google form และขอให้จัดส่งไปยังศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ทาง e-mail : sorkorpor_gfedc@nfe.go.th ภายในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ นั้น

ในการนี้ สำนักงาน กศน.จังหวัดพังงา ขอเรียนว่าได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรียบร้อยแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

เรียน ผอ.ศกน.

เพื่อโปรด ทราบ

ติดตามแจ้งการ

เก็บรวบรวม

กลุ่มงานฯ ผู้สูงอายุ

๑๗ ต.ค. ๖๕

นายนิกร กาญจนสิทธิ์

รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดพังงา

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดพังงา

กลุ่มงานการศึกษาต่อเนื่อง

โทร. ๐-๗๖๔๔-๓๐๓๕

โทรสาร ๐-๗๖๔๔-๑๐๓๗

- พ

- นพ

(นางฉัตรกฤษณ์ พิงสุ)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ชื่อ	18785
วันที่	17/10/65
เวลา	14:47
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☒ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.
☐ กศ.	☐ ก.ค.

ด่วนที่สุด

ที่ ศบ ๐๒๑๑.๑๖๑/๒๕๖๕

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรียน ผศ. ดร. รุศิกดิ์ เอื้องโชคชัย

ถึงที่งานด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการประเมินโครงการ “การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษารอศษวีริต เพื่อส่งเสริมระบบทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม นั้น

สำนักงาน กศน. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศึกษากิจกรรม กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะไปสู่การพัฒนา กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอเชิญ ท่าน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผ่านระบบ Zoom Cloud Meeting รหัสห้องประชุม Meeting ID : 8462974836 และ Passcode : 012345 ในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมกฤษ จันทวีจจร)

อธิบดีการศึกษา กศน. รักษาการแทน
เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร ๐ ๒๕๒๑ ๗๒๑๑

โทรสาร ๐ ๒๕๒๑ ๕๓๓๐

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๑๖๑/๒๕๖๕

สำนักงาน ก.ค.ศ.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรียน ผู้อำนวยการ กศน. เขตสหพันธรัฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ สำนักงาน กศน. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสหพันธรัฐ ได้ดำเนินการประเมินโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกชิวัด เพื่อคนจนวรรณนทางกาย จัดและสอนเขมผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม นั้น

สำนักงาน กศน. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิทยภาพครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางาน กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอเรียนเชิญ ท่าน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผ่านระบบ Zoom Cloud Meeting รหัสห้องประชุม Meeting ID : 8462974836 และ Passcode : 012245 ในวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อเข้าร่วมประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมภพ ชันห์วงศ์)
รองเลขาธิการ กศน. รักษาการแทน
เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๕๖๒ ๓๒๑๘
โทรสาร ๐ ๒๕๖๒ ๕๓๓๐

ด่วนที่สุด

ที่ ศส-๐๒๑๑.๑๖๑๖/๒๕๖๕

สำนักงาน ก.ศ.น.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
พษ. ๑๐๓๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรียน นายสุวัฒน์ อธรรมสุนทร

ถึงส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ สำนักงาน ก.ศ.น. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการประเมินโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษานอกห้องเรียน เพื่อตอบสนองรณงาทองกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม นั้น

สำนักงาน ก.ศ.น. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิทยภาพครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา กศน. ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอเชิญ ท่าน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผ่านระบบ Zoom Cloud Meeting รหัสห้องประชุม Meeting ID : 8462974836 และ Passcode : 012245 ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมกฤษ จันทวีจจร)

รองเลขาธิการ ก.ศ.น. รักษาการอกรแทน
เลขาธิการ ก.ศ.น.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร ๐ ๒๒๑๕ ๓๒๑๐

โทรสาร ๐ ๒๒๑๕ ๕๒๑๐

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๒๑.๑๑๑/๒๕๖๕

สำนักงาน ก.ศ.น.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group)

เรียน นางทัศนีย์ ญาณะ

ถึงที่สำนักงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓ ฉบับ

ตามที่ สำนักงาน ก.ศ.น. โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการประเมินโครงการ "การจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมระดมทุนทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ" ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจัดในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย มิติสุขภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม และมิติสังคม นั้น

สำนักงาน ก.ศ.น. พิจารณาแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการพัฒนาสื่อภาพครู กศน. ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางาน กศน. ให้มีคุณภาพมากขึ้น จึงขอเชิญ ท่าน เข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผ่านระบบ Zoom Cloud Meeting รหัสห้องประชุม Meeting ID : 8462974836 และ Passcode : 012345 ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ จะเป็นผู้ประสานงาน ในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมประชุมตามวันและเวลาดังกล่าว และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายคมกฤษ จันทน์จรูญ)

รองเลขาธิการ ก.ศ.น. อธิการบดี
เลขาธิการ กศน.

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

โทร ๐ ๒๒๒๑ ๓๒๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๒๑ ๕๓๓๐

ประวัติผู้วิจัย

นายธนตร หลงศรี เกิดเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2511 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปีการศึกษา 2546 และประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2553 จากนั้นเข้าศึกษาต่อและสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2557 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

